NEAR EAST UNIVERSITY
LIBRARY
1988 - LEFKOŞA

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

'KOKONOZ GAZETESİ' YENİ YAZIYA AKTARIM ve METİN İNCELEMESİ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

Hazırlayan
Çağın ZORT -20010122

21.07.2005

Danışman
Yard.Doç.Dr.Ali Efdal ÖZKUL

Lefkoşa / 2005

NEAR EAST UNIVERSITY LIBRARY 1988 - LEFKOŞA

İÇİNDEKİLER

Önsöz : 1
1. Giriş : 2-5
2. Metin (Yeni Yazıya Aktarım ve ilk 3 Sayının İncelemesi) : 6
3. Metinde Yer Alan Sayıların Sınıflandırılması :
3.1.- Sayı 1 - 7-15
3.1.1 - Fâtiha
3.1.2 - Düğün yapacaklara Tâlimât
3.1.3 - Sofra ve Yemek
3.1.4 -Çizmeleri Olan Soyunsun
3.1.5 – Kokonoz'dan İstifsar
3.1.6 – Kokonoz ile Muhavere
3.1.7 - Lanba Suyu İsbirto
3.1.8 – Merak Bu Ya
3.1.9- Bundan Üçbin Yıl Sonra Dünya Ne Hale Gelecek
3.1.10 - İki Kişi Beyninde Muhavere
3.1.11 - Kokonoz
3.1.12 - Havâdis
3.1.13 - İstanbul Havâdisi
3.1.14 - Kıbıs Havâdisi
3.2. - Sayı 2..... 15-24
3.2.1 – Rica
3.2.2 - Teşekkür
3.2.3 - Aynen Varaka ' Kokonoz İdârehânesine'
3.2.4 - Kokonoz
3.2.5 - Çocuk Babalarına Bir Numûne
3.2.6 - Bir Hânede Bir Hasta
3.2.7 – Gazel Hacı Fış Fış
3.2.8 - Bundan Üçbin Sene Sonra Dünya Ne Hâle Gelecek
3.2.9 - Bir Fasıl Komedya
3.3 - Sayı 3 25-35
3.3.1 - İstirhâm
3.3.2 - Rica-yı Tashih ve Îfâ-yı Teşekkür
3.3.3 - Hem Tuhaf Hem Garip Bir Havâdis
3.3.4 - Bazı Hikemiyyât ve Durûb-ı Emsâl
3.3.5 - Kokonoz
3.3.6 - Kokonoz
3.3.7 - Bir Efendi ile Karusacısı Arasında
3.4- Sayı 4 35-45
3.4.1- Kokonoz Vilâdet-i Humâyun-ı Hilâfet Penâhi
3.4.2– Lefkoşa'da Muhâvere
3.4.3- Kokonoz'un Zaman'a Ciddi Bir Cevâbı
3.4.4- Lefkoşa'dan
3.4.5- Kokonoz
3.4.6- Halep'ten
3.4.7- Cevap
3.4.8– İki Kişi Beyninde
3.4.9- Büberdendir
3.4.10– Havâdis-i Mahalliyye
3.4.11- Bazı HikemiyyÂd ü Durûb-ı Emsal – Geçen Nüshadan Mâ-bâd

3.5- Sayı 5 46-55
3.5.1.-Ramazan-ı Şerif'in Hulûlu
3.5.2- İhtâr
3.5.3-Muhavere
3.5.4-Muhavere
3.5.5-Muhavere
3.5.6-Kokonoz
3.5.7– Kokonoz Düşünüyor
3.5.8 – Mektup
3.5.9– Kokonoz
3.5.10– Açık Mektup 'İstanbul'dan'
3.5.11- Benim de Efkârım- İstanbul'da Zaman Gazetesine Hitâb
3.5.12– Seyahat Vukuatı
3.5.13 - Havâdis
3.5.14– Tuhaf Bir Kıbrıs Havâdisi
3.5.15– Muhtıra
3.6 - Sayı 6 56-63
3.6.1. İstanbul'dan Açık Mektup
3.6.2 - Seyahat Vukuatı
3.6.3 - Havâdis
3.6.4- Tuhaf Bir Kıbrıs Havâdisi
3.6.5– Muhtıra
3.7 - Sayı 7 64-72
3.7.1 - Tebrik-ı İyd –i Sâid- i Fıtr
3.7.2- İhtâr
3.7.3- Kokonoz'un Ciddi Bir Kaç Sözü
3.7.4- Tiyatro 'Kokonoz'la Arkadaş Bir Locada
3.7.5– Olmak ve Görünmek
3.7.6- Bir Fasl-ı Komedya
3.7.7– İkinci Meclis
3.8 Sayı 8 73-81
3.8.1 - Kokonoz 'İttifak ve Nifak'
3.8.2 - Taşra'dan Gönderilmiştir 'Kokoz'la Kokonoz'
3.8.3 - Haleb'den 'iki Kişi Arasında'
3.8.4 - Keder Etme Ha!
3.8.5 - Muhavere
3.8.6 - İâne
3.9 - Sayı 9 82-90
3.9.1- Kokonoz İhtar
3.9.2- Ciddi Muhavere
3.9.3– Tuhaf Bir Fıkra Daha
3.9.4– Muhavere
3.9.5– Umûmî İhtar
3.10- Sayı 10 91-99
3.10.1- Kokonoz 'Ciddi Muhavere'
3.10.2– Bir RûyA
3.10.3– Cezire Dâhilinden Gönderilmiştir ' Bir Muhasebe'
3.10.4– Mahalliye –i Havâdis
3.10.5– Kokonoz

3.10.6-Bir Kokonoz.
4) Kaynakça 100
5) Ek –Eski Yazı Örnek Metinler 101-111

ÖNSÖZ

Bir ülkenin aydınlığa ve tam anlamıyla rahat bir hayata kavuşmasında,o ülkenin basın ve yayın organlarının çok büyük katkısı vardır. Gazetelerimiz hayatı anlatır, topluma yön verir. Biz bir gazeteyi okuduğunuz zaman o ülkenin ekonomisi,siyasî yaşamı, sosyal yaşamı hakkında,kısaca o ülkenin genel durumu hakkında bilgi ediniriz. Bu bakımdan demokratik düzende gazetelerimize her zaman hakettiği değeri vermemiz gerekir.Çünkü gazetelerin hayatımızda çok önemli bir yeri vardır.

Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki dört yıllık lisans eğitimimizi tamamlarken "Mezuniyet Çalışması" olarak ben de ,geçmişimizi aydınlatması, geleceğimize ışık tutması bakımından gazete inceledim.

Çalışmamızın konusunu alarak çalışmalarımıza başladık.Girne Millî Arşivi'nden yararlanarak yaptığımız bu çalışmamız,Kokonoz Gazetesi'nin 1-10 sayıları arasındaki bölümü kapsamaktadır. Bu 10 sayı gazete ilk önce eski yazıdan yeni yazıya aktarılmış,daha sonra ise ilk 3 sayısı incelenmiştir.

Yaklaşık, sekiz aylık yoğun ve ağır bir çalışma döneminin ürünü olan çalışmamızda şüphesiz zorlandığımız noktalar olmuştur.Bu zorlandığımız konularda yardımlarını esirgemeyen bölüm başkanımız Sn. Prof.Dr.Bülent Yorulmaz'a , değerli danışmanımız Sn. Yard.Doç.Dr.Ali Efdal Özkul'a, bölüm hocalarımızdan Sn.Yard.Doç.Dr.Esra Karabacak'a Sn. Şevket Öznur'a,aynı zamanda,Girne Millî Arşivi'nin değerli görevlilerine,sonsuz sevgilerimi saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

ÇAĞIN ZORT
Lefkoşa- 2005

GİRİŞ

KOKONOZ GAZETESİ

Zaman Gazetesi'nden ayrılarak,Yeni Zaman'ı,daha sonra da Kıbrıs Gazetesi'ni çıkaranların başta gelen özellikleri Jön Türkleri tutmaları idi. Zaman Gazetesi'nin kadrosu arasında adına rastladığımız Ahmet Tevfik Efendi'yi Yeni Zaman'cıların ve Kıbrıs Gazetesi'ni çıkaranların arasında görmüyoruz. Fakat Ahmet Tevfik Efendi, Kıbrıs Basın yaşamında ayrı bir kader çizgisinde görülecektir.

Kokonoz Gazetesi, Kıbrıs'ta yayımlanan ilk gülmece gazetesidir. 27 Kasım 1896'da yayın yaşamına başlamıştır. Yazarı ve imtiyaz sahibi Ahmet Tevfik Efendi de, Tüccarbaşı Hacı Derviş Efendi ile anlaşamayarak Zaman Gazetesi'ndan ayrılmış ve Kokonoz Gazetesi'ni çıkarmaya başlamıştır (Kıbrıs Türk Basın Kaynakları- Hasan Şefik Altay- Sayfa:9) . Salt gülmece gazetesi Kokonoz. Gazetenin başlığının bir yanında şu satırları okuyoruz: *...onbeş günde bir neşrolunur, mizah gazetesidir. Abone bedeli: Lefkoşa için 2,5 şilin, kazalara üç şilin bir bakırdır. Kıbrıs'tan hariç mahaller için 27 kuruş sağdır. Altı aylığı yoktur. Bilâ-bedel bir nüshadan ziyâde yollanmaz. Nüshası 1 kuruştur...*

Başlığın diğer bir yanında şu satırlar vardır: *..İdaresi : Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa Zaman Matbaasındadır. İlânatın beher satırından beş kuruş alınır. Mekâtib-i Mevrude iade edilmeyeceği gibi posta ücreti de kabul olunmaz. Nüshası 1 kuruştur.*

Gazete , 40 x 27 boyunda. Sayfa düzeninde bir özellik yok. Üç sütunluk gazetede yazılar ardı ardına iniyor. Her yazı, diğer yazıda kendi başlığıyla ayrılıyor.

İlk sayının ilk yazısının başlığının adı "Fatiha" yazı şöyle başlıyor:

"... Cenâb-ı Hakk'ın avn ve inâyetiyle bugün Kokonoz'un neşrine başladık. Ahalimize siyasetten haberdâr edecek iki gazete var ise de bir mizah gazetesinin bulunmadığı ve onun neşrini de acizan bir deruhte eyledik. Ümid ederiz ki rağbet-i umûmiyye kesbi mazhariyyet edecekltir. Mesleğimizi uzun uzadıya hacet yok. Bir mizah gazetesinin yazacağı şeyler tuhaflıktan ibâret olduğundan , Kokonoz da her yazdığı fıkranın okuyucularını eğlendirip güldürmesine gayret edecektir.

Şimdilik saha-ı matbuatta onbeş günde bir isbat-ı vücut edecek Kokonoz'un rağbet-i umumiyyeye mazhar olursa , haftada bir defa olmak üzere neşrolacaktır..."

Bu yazının hemen altında "düğün yapanlara talimat" başlıklı uzun bir yazı var. Evlenme törenlerindeki ayrıntılı gösterişlerin taşlandığı bu yazı şöyle başlıyor:

"... evvelâ gelecek misâfiri karşılamak için birisinin zeytuni, diğerinin kahverengi şalvarı ve bellerinde kırmızı marçepli şalı, gümüş köstekli saati, ayağında mesti, başında bir Mısır fesi , üzerinde göğsü oymalı yemenisi olmak şartıyla sakalları beyaz ve uzunca seksenlik iki adam bulunacaktır...."

Yazılar birbiri ardına sıralanmış. Her sayfa birbirinin benzeri. "Kıssalı" hisseli, öğütlü, güldürücü yazılar bunlar.

"...Bundan 3000 sene sonra dünya ne hâle gelecek..." başlıklı yazının çeşnisi ise daha başka:

"...Evvelâ o zaman kürre-i arz üzerindeki ahâli için meçhul bir karış yer kalmayıp, kutb-ı şimâli ve cenubuyla ; Afrika'nın vasatları dahi şimdiki Londra gibi meskur ve mamur olacak ve bu yerler 3000 sene evvel âdeta mechul imiş diye bizim cehlimize şaşacaklardır..."

Kokonoz'un ilk sayısında Zaman Basımevi'nde basıldığı görülüyor. Daha sonraki sayıları ise *"Kıbrıs Adasında, Lefkoşa'da Kıbrıs Matbaasında Basılmıştır..."* deyimleri vardır.

Yeni Zaman Gazetesi'nin de ilk sayılarının "Osmanlı Kıraathanesi Matbaasında" basıldığını biliyoruz. Kokonoz'un ilk sayısının ise Zaman'da basıldığı belirtiliyor. Daha sonraki sayılarında ise yayınevi değişiyor. Bundan da anlaşılıyor ki, Zaman Gazetesi'ni çıkaranlar ile Kıbrıs Gazetesini çıkaranlar tümden ayrılıyorlar birbirlerinden ve artık Kıbrıs'ta , Türkçe yayın yapabilecek iki basımevi vardır: Zaman ve Kıbrıs...

Kokonoz, uzun ömürlü olmamıştır. Bu gülmece gazetesinin 17 Eylül 1897'de son sayısı yayınlanır. Kokonoz, 22 sayı çıkmıştır. Az zaman sonra gazete ad değiştirecektir. Ahmet Tevfik Efendi'nin bu yeni çıkaracağı gazetenin adı Akbaba'dır.

Ahmet Tevfik Efendi, üç yıl kadar sonra Mir'at-ı Zaman adlı bir gazete ile yeniden yayın yaşamında görülecektir. Mir'at-ı Zaman'ın 1910'larda yayın hayatına son verilince Kokonoz 2 Mayıs 1910'da yeniden yayın hayatında görülece; ancak bu da dokuz sayı sürebilecektir. Bu Kokonoz da 26 Haziran 1910'da kapanacaktır.[1]

25 Aralık 1891 tarihinde yayın hayatına atılan Zaman gazetesi yazarları arasında Ahmet Tevfik Efendi de vardı. Tevfik Efendi bu gazetede 9 kuruş gündelikle özveri dolu dört yıl çalıştığını bir vesileyle söyler. Oradan ayrılıp kendi adına Kokonoz'u çıkarır. Ayrılmasını asıl nedeni ise Tevfik Efendi'nin Jön-Türk yanlısı , Zaman gazetesi sahibi Derviş Efendi'nin ise padişah yanlısı olmasından kaynaklanıyordu. Bu uyuşmazlığı Kıbrıs Türk Basınının unutulmaz adlarından Söz gazetesi sahibi Mehmet Remzi Okan da doğrulayacaktı: " işte bu Tevfik Efendi öteki muharrirler gibi Derviş Paşa ile uyuşamamış ve kendi ismine olmak üzere bir gazete imtiyazı almış ve bunun adını Kokonoz koymuştur".

İçeriğine gelince: Gazete , genelde karşılıklı konuşmalar, manzumeler, iç ve dış haberlerin diyalog şeklinde yorumlarıyla doldurulmaktadır. Dışarıdan gönderilen mektuplar (Nâmık Kemal'in mektupları da buna dahildir) ve başka kişilerin pek seyrek yazıları dışında gazetenin tümü Tevfik Efendi'nin elinden çıkmaktadır. O, usta bir mizah yazarı olarak kendisini Kokonoz'la tanıtmaya başlar. Karşılıklı konuşmaların çoğu Karagöz-Hacivat edasını taşır. Ama Tevfik Efendi mizah ustalığını daha çok manzumelerinde gösterecektir. Bu şiirlerde iş kara mizaha kadar vardırılır. Bir genelleme yaparsak, şiirleri Aruz ölçüsüyle, mahlâssız ve başlıksızdır.

Gazete hem Osmanlı hükümetinin dış siyasetini, hem de yabancı basının haksız saldırılarını eleştirmeye öncelik verir. 9. sayıdan başlayarak da bu türden yazıları "Ciddi Muhâvere" başlığı altında yayımlayacaktır ve o günlerin siyasi

---

[1]Cemalettin Ünlü , *Kıbrıs'ta Basın OLayı (1878-1981)* , Basın-Yayın Genel Müdürlüğü , Ankara 1981, S.27-29.

gündeminde iseTürk- Yunan savaşı, Tesalya, Girit sorunları ve yabancı devletlerin işe karışmalarıyla bizden ödün koparma pahasına barışı sağlama çabaları var.

Tevfik Efendi Kokonoz'u çıkarırken karşılaştığı başlıca iki zorluğu vardı: Birincisi parasızlık, ikincisi ise aydın kesimin bir mizah gazetesine henüz alışkın olmaması. Bu yüzden de çizilen tabloları, orta malı taşlamaları kendi üzerlerine alıp Tevfik Efendi'ye ver yansın etmeye başlayacaklardır. Zaten onun padişaha karşı çıkması "lânetli" olması için yeterliydi. Bu durumunu iyi değerlendiren Zaman gazetesi çevresindeki muhalifleri de devreye girince gazetenin sürümü düşecek, kendisi de darboğazdan kurtulacaktı. Daha başında iken mizahla ilgili bir açıklama yazısı yayımlamak gereğini duyar. Bu konuyu ise "Rica" başlığı altında irdeler.

Tevfik Efendi'nin en büyük yakınması "abonat efendiler" dendir. Gazeteyi almasını bilirler ama para ödemeye kesinlikle yanaşmazlar. Tevfik Efendi de gazetenin hemen her sayısında onlara hatırlatmalarda bulunur, açmazlarını anlatır, yine de kimsenin kılı kıpırdamaz ve bu türden yakınmalar O'nun tüm gazetecilik yaşamı boyunca öylecene sürüp gidecektir. Bu nedenle yazılarında sık sık Kokonoz ile Kokoz sözcükleri hep birbirini çağrıştırmış durmuştur.

İstanbul'daki sansür yüzünden gazetelere getirilen kısıtlamaların aksine Tevfik Efendi, sömürge yönetimindeki Kıbrıs'ta, başka gazeteciler gibi , istediğini yazabilmek olanaklarına sahipti ve Kıbrıslı aydınların dış Türklerle ilişkileri alabildiğine sürüyordu.

Bu minval üzerine 17 Eylül 1313 tarihine gelindiğinde 22. sayı Kokonoz'un son sayısı olur ve hiç neden gösterilmeksizin 1 Teşrîn-i Evvel Rûmi sene 1313 tarihine birdenbire Akbaba sökün eder.[2]

---

[2] Harid Fedâî , *Kıbrıs Türk Kültürü Bildiriler 1* , Mayıs 2002 , S. 149-152.

KOKONOZ GAZETESİ'NİN SAHİBİ AHMET TEVFİK EFENDİ , KİMDİR?

Öğrenimini İstanbul'da yaptığı biliniyorsa da doğum ve ölüm tarihleri bilinmemekte olan Ahmet Tevfik Efendi, gazetecilikte yazarlığa 1891'de *Zaman*'da başladı. Kokonoz'un sorumluluğunda bulundu. *Akbaba ile Mirat-ı Zaman*'ı yayımladı. Toplumun yapısını yeren şiirler de yazdı. Kıbrıs'ta yayımlanan gazetelerde öyküleri çıktı. Akbaba'da tefrika edilen Bir *Manzara-i Dil Küşa*'yı 1908'de yayımladı. *Belâ-yı İstibdât*'ı da Akbaba'da yer aldı. *Hicran-ı Ebedî* adlı üç perdelik millî dramı Zaman Matbaası'nda dizilip basıldı. [3]

AHMET TEVFİK EFENDİ (1838-1910)

Rodos adası doğumlu olduğu söylenen Ahmet Tevfik Efendi , bir süre İstanbul'da eğitim gördükten sonra Kıbrıs'a gelmiş ve Hacı Derviş Efendi'nin 25 Aralık 1891 tarihinde çıkarmaya başladığı *Zaman* gazetesinde gazeteciliğe başlamıştır.

Dr.Fikret Rasim'in , Dr.Erol Kûfi'ye verdiği bilgiye göre , Ahmet Tevfik Efendi, 1910 yılında 72 yaşında idi. Bu durumda Ahmet Tevfik Efendi , 1838 yılında doğmuş olmalıdır ve Kokonoz'u ikinci defa yayım yaşamına soktuktan sonra , 28.06.1910 tarihli 6. sayıdan sonra hastalanmış ve tedavi için gittiği İstanbul'da aynı yıl içinda ölmüştür.

Harid Fedai , KKTC Turizm ve Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanmış "Kültür" dergisinda yer alan **"Bir Yergi Bir Yakınma"** başlıklı yazısını , *"Kıbrıs Türk basınının özellikle 1950'li yılların başlarına kadar, hep parasal sıkıntı içinde bunalımlı bir yaşamı var" cümlesiyle başlar ve "Gazete ve Dergilerin hemen tümü kendi yağlarıyla kendi ciğerlerini kavurmuşlar ve ömürleri kısa süreli olmuştur"* diyerek bunun nedenlerini şöyle açıklar:

"Hükümet desteği yoktu. Toplumda okuma-yazma oranı düşük, halk fakirdi. Çoğu aydınlar da bu konuda duyarsız ve ilgisizdiler. Gazeteye verilecek olan para, neredeyse sokağa atmakla eş anlamlıydı."

Ahmet Tevfik Efendi'nin Kıbrıs'ta yayımlanmış kitapları şunlardır:[4]

1- Hicrân-ı Ebedî (üç perdelik dram) , Zaman Matbaası, Lefkoşa 1895.
2- Bir Manzara-yı Dil-Kûşa (hikâye), Zaman Matbaası, Lefkoşa 1908, 20s.
3- Belâ-yı İstibdâd (tiyatro) , Zaman Matbaası, Lefkoşa 1909.

---

[3] Bener Hakkı Hakeri, *Kültürümüzde Sanatçılar ve Yazarlar İsimler Sözlüğü* , Hakeri Yayınları , S.17.

[4] Ahmet An , *Kıbrıs'ın Yetiştirdiği Değerler* , Akçağ Yayınları , Ankara 2002, S.77-80.

METİN

Kokonoz

Fâtiha

Cenâb-ı Hakkın 'avn (yardımı) ve inâyetiyle (iyiliğiyle) bugün Kokonoz'un neşrine (yayınına) başladık. Ahalimizi siyasatdan (siyasetlerden) haberdar edecek vatanımızda iki gazete varsa da bir mizah gazetesi bulunduğundan anın (onun) neşrini de acizane biz deruhde eyledik (üstümeze aldık). Ümit ederiz ki, rağbet-i umûmiyyeye (herkes tarafından istenmesine) kesb-i mazhariyyet edecekdir (başarı kazanacaktır). Mesleğimizi uzun uzadıya tarife hacet (ihtiyaç) yoktur. Bir mizah gazetesinin yazacağı şeyler tabii tuhaflıkdan ibaret olduğundan Kokonoz'da her yazdığı fıkrayı ashâb-ı mütalaanın (araştırma yapanların) mucib-i dıhk ü handesi (gülme ve gülüşü gerektirmiş) olmasına gayret edecektir. Şimdilik saha-i matbuatda (basın alanında) on beş günde bir isbat-ı vücud edecek (ortaya çıkacak) olan Kokonoz'umuz rağbet-i umumiyyeye (herkes tarafından istenmesine) mazhar (gösteriş) olursa, haftada bir defa olmak üzere de neşr olunacaktır (yayınlanacaktır).

Kokonoz'un birinci nüshası meccanen (parasız) gönderilecek ve ser-levhamızda (yazı başlığımızda) gösterildiği veçhile (sebeple) abone bedeli gönderildiği halde muntazaman (düzenli olarak) irsalata (gönderilmeleri) devam olunacaktır. Çünkü, bu aralık Kokonoz'umuz kokozdur. Enzar-ı ammede (halkın bakışları arasında) isbat-ı vücut etmek (ortaya çıkması) için paraya muhtaçtır. Pejmürde kıyafetle insan içine çıkılmaz. Malum bu gidiş, ne düğüne benzer, ne alaya. Her şey muntazam (düzenli) olmalıdır. Binaen-aleyh (bunun üzerine) herşeyin muntazam (düzenli) olması içinde para lazımdır. Ve's-selam.

Bayat Düğün Yapacaklara Tâlimât

Evvelâ düğün yapacakları nerd-ban (merdiven) başından karşılamak için birisinin zeytuni, diğerinin kahverengi şalvarı ve bellerinde kırmızı marpıçlı şalı, gümüş köstekli saati, ayağında mesti (hafif ve yumuşak ayakkabısı) başında bir Mısır Fesi üzerinde güniz oyalı yemenisi olmak şartıyla sakalları beyaz ve uzunca seksenerlik iki adam bulunacaktır. Üst perdeden misafirlere "Buyurun" denilecek ve içlerinde sağır bulunanların kulaklarına söz söylemek için nerd-ban (merdiven) başında bekleyenlerin ellerinde birer teneke boru bulunacaktır.

Odaların perdeleri etrafı yün saçakları, mai (mavi) renkli, makadları kırmızı tüylü ihram (bir tür çarşaf) veya kahverengi çuha (yün kumaş) ve üç taraf döşeli olup hatta bir sandalye bulunacak. Pencereler açılmayıp odanın içi tütün dumanıyla göz gözü görmez dereceye gelecektir. Misafirler miyanında (arasında) bulunacak sağırlara meram anlatmak üzere her misafirin elinde birer teneke boru bulunacak. Ve o suretle konuşularak boru sesinden misafirler sersem olacaktır. Sofada bir guguklu saat bulunarak her çaldıkça misafirler tarafından maşallah maşallah diye tahsin (güzel bulunan) sedalar çıkacak, hizmetçilerde kalın sesleriyle bu sedaları takib edeceklerdir. Odaların duvarlarında "İnniz be güzerd" levhaları asılı bulunacak ve kapunun önüne kır sakallı vali sopalı kanbur bir bekçi baba oturtulacaktır. Elinde kaşıklar tahminen ellibeşlik bir hizmetçi kar,ı yüzünü ekşiderek ortada dolaşacak ve ara sıra misafirlerin ne istediklerini soracaktır. Su bardakları içinde kenarı zımbalı lacivert çuka (yün kumaş) parçaları olmak şartıyla altı tabaklı, üstü kapaklı, eski nev'den (çeşitten) kupalar bulunacaktır. Bu sırada hane sahibi telaş içinde ve misafirlerin gözü yemekte olacak ve damat efendi durmayıp kanterler dökecektir.

Sofra ve Yemek

İşlemeli sofra ve üstüne havlı yerine ipekli peşkir ve ortasına altı yakalı hizmetkarı gözü kör alacalı kedi ve üzerine birde bakır tepsi ve tahta kaşıklar konduktan sonra etraftan "Buyurun" sedaları yüksek perdeden zuhur edecektir (meydana çıkacaktır). İbtida (başlangıç), kalaylı bakır tas içinde terbiyeli mercimek çorbası ve andan (ondan) sonra baharat ile karışık et ve daha sonra kenarlı tepsinin içinde nohutlu pilav ve dört adet kara kalem kase ile zerde (pirinç ve şekerden yapılmış bir tatlı) ve nihayetinde karpuz biçimi billur kase ile üzüm hoşabı konulacak ve ikide birde nikahı 'akd eden imam efendinin önüne (Buyurun) diye zerde (pirinç ve şekerden yapılmış bir tatlı) kasesi sürülecektir. Misafirlerin göğüsleri enfiyye (keyif için buruna çekilmiş ot) yemenisi ve kutusu vesaire ile dolu olacak ve bir karış kadar kaba ve ileride bulunacaktır.Misafirlerin en ihtiyarı sofrada pilav yerken herkesin yüzüne doğru "Hapşu hapşu" diyerek enfiyye (keyif için buruna çekilmiş ot) ile karışık birinç taneleri atmağa başlayacak ve diğerleri de "Ya Rabbi şükür Ya Rabbi şükür" diyerek sofradan kalkacaktır.

Çizmeleri Olan Soyunsun

Ya Rabbi şükür! İki gün daha yağmura muhtaçız andan (ondan) sonra çamurda boğulacakların hesabını belediye görsün. Sokaklardaki çamurlar, üzerine basılır basılmaz "Cık" diye çekirge gibi insanın ağzına, burnuna kadar giriyor. O zaman, insanın boynunu çevirerek la havle mi çekmeli yoksa ah. Belediyenin diyerek incir çekirdeğine kadar girmeli mi ? Geçen gün

adamcağızın birisi çarşıdan geçiyordu, çamursuz yere basayım derken ayağı sıyrılmasıyla beraber bacakları havaya dikildi, fes başından fırladı. Meğer herifin başı kel imiş. Buyurun efendim şimdi bunun tadı tuzu var mı ? Kim bilir adamcağız o kafayı herkesin nazarından ne kadar esirgeyordu. İşte aleme faşoldu (duyuldu) gitti.Kelin arkasından, hayvanda binili gelmekte olan bir Hıristiyan bu hali görmesiyle ihtiyatlı davranarak hayvanını orta yerden sürmek istedi. Olacağa çare mi vardır ? Hayvanın ayağı taşa çarpmasıyla beraber hadi Rum hayvanın başından aşağı yere!... Herifin kafası kurulanıpda ortaya yığılmış olan çamurun içine girmesin mi ? Vay! Herkesdeki kahkaha!...

Kokonoz'dan İstifsar (sorma)

- Kokonoz! Ömründe giydin mi ?
- Neyi ?
- Öyle tüylü, kış elbisesi ?
- Evet!
- İsmine nederler ?
- Post!
- Canım post elbise değildir ?
- Benim elbisem kışta postdur ?
- Hayır! Post elbise olamaz. Post denilen şey kışta üzerine oturmak için evlerde kullanılır.
- Ben sırtıma giyerim.
- Olmaz babacığım olmaz. Beni dinler isen ben sana bir kürk giydireceğim.
- Kürk mü ?
- Evet! Kürk. Kışın vücudunu soğuktan muhafaza eder. Seni ısındırır. Hasılı rahat edersin.
- Para verecek miyim ?
- Hayır! Teklifi mi kabul edeceksin ?
- Teklifini mi ?
- Evet! Anlamalıyım. Teklifin kabul olunacak birşey ise pekala. Yok öyle mesleğime mugayir (aykırı) zırva birşey ise kürkünü boğazına as.
- Hayır! Pek kolay birşey.
- Hele söyle bakalım.
- Her söylediğime doğru olsun, eğri olsun kavuk sallayacaksın.
- Ha! Kavuk mu sallayacağım ? A a yapamam, öyle iş elimden gelmez.
- Canım baksana! Kavuk sallayanlar kürk giyiyorlar.
- Sende kürkü kavuk sallayanlara giydir. Benim kavuğum başında yapışılıdır. Öyle kürk ile sallanmaz. Zira birgün olup sallaya sallaya başımdan tekerleni verecekte başı açık kalacağım.
- Sallayanların kavukları neden düşmüyor ?

- Görürsün ya. Birgün olup, öyle bir suretde düşecekdir ki bir daha başa giymek mahall olacaktır (gerekmek). Fıkramızın muharririne teşekkür ederiz. Daima, böyle tuhaf fıkralarla Kokonoz'u sevindirmesini rica ederiz.

Kokonoz İdârehânesi

Kokonoz İle Muhâvere (konuşma)

- Kokonoz! Gazeteci mi oldun ?
- Ne var ya beğenemedin mi ?
- Evet! Beğendim. Lakin becerebilecek misin ?
- Becerenler gökten zenbil ile inmediler ya!
- Gökden zenbil ile indiler ama herkeste para var, işini para kuvvetiyle görür, sen züğürtün birisinin bu züğürtlükle ne iş göreceksin ?
- Vay! Demek sen beni Kokonoz değil, kokoz zannediyorsun ha! Kokozsun! Neye maliksin (sahipsin) söyle bakayım.
- Ben mi ? Dolapta dört tane eşek nalı, Kümeste iki tane horoz, geçen gün yıkılan odadan çıkma dört tane kırık mertek, altlarının gönleri patlamış bir çift kundura!
- Lakin beraber sabretde anlayalım, bit pazarında tellalık mı ediyorsun ? Nedir bu saydığın şeyler ?
- Neye malik (sahip) olduğumu sormadın mı ?
- Ben sana evdeki eskilerini tellalla denedim, nakid paran var mı anı (onu) soruyorum.
- Ço....k.
- Hani ya nerde, meydan görmeli.
- Bankalarda kasalar dolu.
- Bankalardaki paralardan sana ne ?
- Banane mi ? Ya Beyoğlu'ndaki hotellerin, gazinoların, konakların, yalıların, İstanbul'daki hanların, hamamların, mağazaların kiraları... Denizdeki vapurların nevlleri (bahşişleri), bu kadar seneden beridir çalıp çarptığım binlerce liralar nereye gitti. Bankalarda değiller mi?
- Ha! Şimdi ayağım suya erdi!.

Lanba Suyu İspirto[5]

Bir zat - Ne o Kokonoz!
- Ne olacak lanba suyuyla ispirto satıyorum.
- Kokonoz . Canım hiç gazeteci adam lanba suyu ispirto nasıl satabilir ?
- Lazım geldi.
- Neden ?

[5] Lanba suyu gazyağı, ispirto, kibrit demektir.

- Çünkü görüyorum ki daha dün denilecek gibi bir zamanda lanba suyu ispirto diye çığlıklarıyla alemi taciz edenler, bugün cüccar oldular. Adama öyle çalımlar savırıyorlar ki duyanlar bile hayretde kalırlar.
- Acayip şey! Kim imiş bu tüccar olan herif ?
- Söyleyemem ki: Çünkü herif namuslu hem o kadar namuslu ki anlatmak için uzun bir zaman lazımdır.
- Ey! Ne demek isteyeceksin ?
- Hayır! Sanki bende lanba suyu ispirto satacağım. Belki ileride bir cüccarda ben olurum da gazetecilikten kurtulurum.
- Ben sana birşey söyleyeyim mi ? Lanba suyu satmak senin işin değildir ?
- Neden ?
- Mesleğine muvafık (uygun) değil de andan (ondan).
- Hayde be oradan ahmak herif. Sen budalasın ya!
- Neden budala olayım ?
- Bak, ben o lanba suyucu herifin sattığı çalım gibi satma ğa yüz gazeteciliği feda ederim.
- A Kokonoz'um sen öyle çalım satamazsın.
- Neyçün.
- Çünkü o mazurdur (özürlüdür). Ne kadar tavır etse kusuruna bakılmaz. Lakin sen öyle değilsin. Sen herhalde söylediğin sözün farkındasın.
- Öyle ise nik ü bed'in (iyi ve kötünün) farkı olmayan bir takım vahşi herifler medeni insanların içine karışmamalıdırlar.

Merak Bu Ya!

Canım kokoz birşey soracağım ama doğru söyleyecek isen sorayım. Zira çoktan beridir merakıma dokunuyor.

- Ben bu gazeteyi zaten ne için çıkarıyorum ?
- Ben bilir miyim ?
- Ey işte, sende bil ki: Doğruyu söylemek için çıkarıyorum ?
- Öyle ise soracağım şeye doğru cevap vereceğine emin olayım.
- Daha şüphen mi var ?
- Öyle ise dinle.
- İşte kulağım sendedir söyle.
- Evvela bana söyle ki: Burnun neden öyle Çakmakçılar Yokuşu'na benzer.
- Oturduğumuz ev Çakmakçılar Yokuşu'nda olduğundan. Valide merhuma meraklı olmak hasebiyle daima yokuşa bakarmış, ey kadınlar hani ya bir çoğunun anası en ziyade nereye bakar ise, doğacak çocuk tıpkı o baktığı şeye benzermiş derler. İşte bizim valide de, o yokuşa çokça baktığından bizim burun böyle alemin nazarına çarpaçak kadar hem büyük hem de eğri büğrü birşey çıktı. Ne yapalım efendim beğenmeyenler kızlarını vermesinler.
- Canım iş yalnız burunda değil ki, kafanında insan kafasına benzer bir ciheti yok ki: Büyük dersek "Ölçtü terzi ihtiyar, bir buçuk endazeyim"(60 cm'lik ölçü birimi) beytinin maksadı. Yani ... Yani.
- Yani... Alt tarafı.

- Kü...s.
- Kim kime küs!
- Hayır küs değil Kokonoz.
- Ya küs değil de gavgalı mı ?
- Hayır canım, büyük pek kısa olduğundan seni birşeye teşbihetmek (benzetmek) istiyordum.
- Küs müs dediğin sakın şey olmasın ?
- Ne ?
- Hani ya şu şey vardır. Of! Bir türlü hatırıma gelmiyor. Canım şey be gardaş. Ufak bir hayvan.
- Köstek mi diyeceksin ?
- Ha ha! Kös kötek.
- Hayır! Köstebek.
- Ne olursa olsun. İster kös kötek olsun ister kör köpek.
- Ey ne oldu sanki hiddet mi ettiniz ?
- Eğer boyum bu kadar kısa olmaya idi mutlaka kızacaktım.

Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hâle Girecek

Evvela o zaman kürre-i arz (dünya) üzerinde ahvali (durumları) meçhul bir karış yer kalmayıp kutb-ı şimali (kuzey kutbu) ve cenubi (güney kutbu) ile Afrika'nın vustları (ortaları) dahi şimdiki Londra gibi meskun (oturulmuş yerler) ve mamur (imar edilmiş) olacak ve "Bu yerler bundan üç bin sene evvel adeta meçhul imiş" diye, bizim cehaletimize şaşılacak. Şu kadar var ki, o zaman kutuplar ahalisi bıçakları arasına birer sopa koyarak borularını bir kere bellerine dolandırdıktan sonra enselerinden çıkaracaklardır. Afrika'nın vustu (ortası) ise, göbekleri altına tuz ruhlu birer makine koyarak bu sebeple serinlemek yolunu bulacaklar. Şimdi Londra'da dükkanı bulunan bir adamın hanesi, elli saat mesafede bulunduğuna ve bu hal yavaş yavaş Avrupa'nın her tarafına sirayet eylediği (yayılmaya başladığı) gibi, şimdilik yaz mevsimine mahsus olmak üzere kırlara çıkmak, dünyanın her tarafında moda idüğüne (ettiğine) göre, bundan üç bin sene sonra şehirler adeta birer çarşı veyahut fabrikalar mahalinden ibaret kalıp, insanlar bundan üç bin sene evvel olduğu gibi yine dağlarda, bahçelerde müteferrik (ayrı ayrı) iskan edecekler. Birde, bundan bin beş yüz sene mukaddem (önce), dünyanın ekser (birçok) kıtalarında bir familya, adeta bir kabileden ibaret iken, şimdi mesela Dayızadeler, adeta bir familyaya ecnebi sayılmağa başladığı gibi, bundan üç bin sene sonra dahi familyalar bir zevc (erkek eş) bir zevce (kadın eş) bir de dört yaşına kadar çocuklardan ibaret kalacak. Bir çocuk dört yaşına varınca mektebe ve oradan sanaata, ticarete gidip kendi hesabıyla çalıştığı gibi, başlı başına olunup adeta dört yaşından sonra kimse anasını babasını görmeyeceği misullü (örneğiyle), hele gardaşlar birbirini hiç görmeyecek ve amca, dayı, hala, teyze namlarıyla bir familyanın akrabası olabileceği adeta esatir-i evveleyn (ilk zamanlara ait masallar) kabilinden (mümkün) add olunacaktır (sayılacaktır).

İnsanlar beynindeki (arasında) rabıta (bağlantı) bu dereceyi bulduktan sonra, muamele-i umumiyye (genel davranışda) dahi bir dereceye varacak ki, şayet iki adam birbirine selam verecek olursa, birisi selamı verip vazifesini ifa ettiğine (yerine getirdiğine), daima elden bir ibra (aklanma) senedi alacaktır, o zaman "Yahu! Bundan üç bin sene evvel dünya ne kadar ahmak imiş! Saatçiye tamir için bir saat bıraktıkları zaman bir senet almazlar ve saatçiler şayet aldıkları saati inkar eder diye endişe bile etmezler imiş" diye şaşacaklardır.

Vasait-i nakliyye (ulaşım araçları) o kadar çoğalacak ki, herkes için daimi suretle binilecek birer şimendüfer (tren) icat olunup, çarşıda pazarda bununla gezmek şöyle dursun, hatta sofra başında uşak yemek dağıtacağı zaman dahi, yine böyle şimendüfere (trene) rakib (binili) olduğu halde dağıtacaktır. Lakin, bundan muahharan (sonrasında) suubet (zorluk) görülüp, balonlar dahi şimendüferler (trenler) kadar, taammüm etmiş (yaygınlaşmış) olacağı cihetle (yönüyle), herkes istediği mahalle şimdi hayvana binmek tarzında, balonlarla seyahat edebilecek ve sofracı uşaklar salon içinde, Efendileri taciz (rahatsız) etmeden yemek dağıtabilmek için balonla uçarak ifa-yı hizmet (hizmet etme) yolu bulunacaktır. Telgraflar dahi bu derece taammüm edecek (yaygınlaşacak), hele matbaa takımı adeta şimdiki yazı takımları yerini tutacak ve yazı için mahsus birer makine icat olunacak ve insanların bunlarla iştigali (uğraşması) o dereceye varacak ki, "Başımı kaşımağa vaktim yok" lakırdısının hükmü asıl o zaman meydana çıkacaktır. Şöyle ki: İş adamı bulunan bir adam nihayetsiz meşguliyyetinden (bitmeyen işinden) naşi (dolayı) yalnız çubuk doldurmak, su istemek falan değil; adeta her işini uşaklara gördürmeğe mecburiyyetinden dolayı, sofrada yemek yer iken taamı (yemeği) kaşık veya çatal ile uşaklar ağzına götürecek ve bu aralık sümküreceği gelse uşak mendili burnuna tutup kendisini "Hıh" diye sümkürecek ve hele başı veya başka bir yeri kaşınacak olsa, uşak kaşıyacak. O aralık kendi elleri ise, ya sofra üzerinde bulunan telgraf makineleri vasıtasıyla kırk elli mahal miyanında (arasında) muhabere etmek (haberleşmek), ya yazı makinesiyle yazı yazmak yahut matbaa makinesiyle birşey basmak gibi hizmetlerden birisiyle meşgul olacaklardır. Ancak kulakları boş işsiz kalacağından, yanı başında bulunan bir diğer adam dahi, önüne o günkü gazete veya mecmuaları alıp mühim mevaddı (konuları) okuyarak suret-i mahsusada (özel tarzda) yapılmış bir boru vasıtasıyla Efendi'nin kulağına yavaşca isal edecektir (ulaştıracaktır). Bu gibi iş adamları vakitlerini nakd-ı makamında (en kıymetli zamanlarında) ve belki daha pekçok kıymetli add edecekleri (sayacakları) cihetle (yönüyle) vakit kazanmak için, kelamda (sözde) dahi o kadar imsak edecekler (işten el çekecekler) ki, lügatların yalnız ilk hecelerini telaffuz eyleyecekleri ve bu halde mesela "Rica deriz şimdi vaktim olmadığından yarın teşrif ediniz" demek lâzım gelince "ri... ed... şi... vak... olm... ya... teş... edi..." diyeceklerdir.[6]

300 sene sonra dünya bir hale gelecek ki, insanlar havass-ı hamse-i zahirenin (beş duyu organının) kuvve-i tabii'yyelerine (yaradılış vasıflarına) kanaat edemeyerek, en uzak yerdeki sedaları toplayıp kulaklarına isal etmek

---

[6] Bu yolda mükalemelerde (konuşma-antlaşma), adeta rica ederim Efendim hükmünü ifa edecektir (yerine getirme).

(ulaştırmak) **için kulaklarına gayet masna'** (uydurulmuş) **birer "Funi", gözlerine... mâ-bâdı var** (devamı var)

İki Kişi Beyninde Muhâvere (iki kişi arasında konuşma)

- **Bahs ederim ki iş benim dediğim gibidir.**
- **Hayır bahsetme çünkü gayb edersin. Zira, işini ben senden eyi bilirim.**
- **Hayır, bahs ederim. Cehennemede gayb edersem.**
- **Be arkadaşım, ben işi tamamıyla bilirim. İnat etme.**
- **Pekala! Söyle bakalım sen işi nasıl biliyorsun!**
- **Aldığım malumat mevsukdur** (inanılırdır). **Dinle Mösyö Yasunidi o gün İskele'de kahvede oturuyor ve bazı mübahaseler** (iddealı konuşmalar) **ediyormuş. Birde Yunan Konsolosu meftur** (yaratılmış) **olduğu tabiat iktizâsından** (gereğinden) **olarak öte taraftan atılarak müma-ileyh** (adı geçen) **Yasunidi'ye bir itiraz bastırmış, o da itirazını müdafaasız bırakmış derken, itiraz-ı müdafaa** (savunma itirazı), **itiraz-ı müdafaa** (savunma itirazı) **iş buyurmuş, Konsolos'u hiddet bürümüş. Yerinden fırlamasıyla Mösyö Yasunidi'ye bir hamledir göstermiş. Zaten Mösyö Yasunidi Konsolos'a esasından ehemmiyyet** (önem) **vermiş adamlardan değil imiş. Ben burasını sonradan öğrendim.**
- **Ey! Aman aman! İş sahihan** (doğru olarak) **benim bildiğim gibi değil imiş.**
- **Şüphe yok. "Ben sana inat etme demedim mi, yumruğuyla bıyıklarını yukarıya doğru iki taraftan kaldırdıkdan sonra" derken efendim, Mösyö Yasunidi Konsolos'u eline almış. Basmış sopayı, basmış sopayı! Bir haldeki Konsolos itiraz ettiğine değil, kahvehanede bulunduğuna da değil, dünyaya geldiğine pişman olmuş. Anladın mı ?**
- **Hay anasını be. Ey Konsolos dayağı yedikten sonra sükut mu etmiş** (susmuş mu), **yoksa hükümete de bildirmek için polise müracaat etmiş mi ?**
- **İşte orasını şimdilik anlayamadım. İleride anlarsın hemen malumat vereceğim.**

Kokonoz

Aferin Mösyö Yasunidi'ye! Çünkü işittiğimize göre Konsolos'un birçok ahval-i mekruhesinden (iğrenç durumlardan) **naşi** (dolayı) **Hristiyan vatandaşlarımız aleyhinde mahzar** (gösteriş) **yapacaklarmış. Evet! Yaymalıdırlar zira! Anlaşıldığına nazaran pek ileriye gidiyormuş. Halbuki bulunduğu me'muriyyet nazik olduğundan öyle bir makama kendisini bilir akıllı adamlar lazımdır.**

Havâdis

İki gece evvel hastahanede yangın olmuş, lakin polis tulumbayı yetiştirmişde yangın sönmüş. Gördün mü ya, işte öyle olmalı lanba tenekesiyle yangın söndürmek mi olur. Zabtiye teneke ile tavana su atayım derken başına geyiverir yahut muvazeneyi (dengeyi) gayb edeceği gibi ayakları havaya doğru yuvarlanıverir. Herkes yangına te'essüf edecek (kederlenecek) yere bize kahkahaları basıyorlar. Bu adeta bir facia oyunu arasında gülünç bir harekette bulunmağa benzer. Şimdi tulumba geldi. Bu belada savuşdu gitti.

İstanbul Havâdisi

İstanbul'dan alınan habere göre Buğdayzade Uncu Apik'in eşek cennetinde keyfi bozduğundan hükema (hakimler) tarafından vuku bulan muayene neticesinde, yüreğinde dinamitle dolu bir fesad (bozukluk) kumbarası, beyninde bir ihtilal kurdu olduğu tahakkuk etmiş (gerçeği anlaşılmış) ve bunların ameliyyat-ı lazime (gerekli operasyon) icrasıyla tedavisine beyne'l-Etıbba (doktorlar arasında) karar verilmiş ise de, Apik o illetle zıbarmasını hayatına tercih ederek razı olmamıştır.

Kıbrıs Havâdisi

On beş gün evvel Bodamya karyesinde sünnetçi Mustafa Ağa seksenlik bir adam sünnet etmiş. Herif usturayı yediği anda öküz sesi gibi bir ses ile böğürmeğe başlamış! Sünnetçiden aslını anladık. Ama... Söylenmez! Ha! işte o hatırınıza gelendir. Herif iki bacağının arasına bir parça odun saklamış imiş.

Muharrir ve sahib-i imtiyaz: Ahmet Tevfik

Sayı:2 Tarih : 11 Kanun-ı Evvel 1312 (23 Aralık 1896)

Kokonoz

Rica

Kokonoz'un yazacağı fıkrat (fıkralar) daima gülünçlü olması mesleğinin iktizası (gereği) olduğundan ve mucib-i dıhk ü hande olacak (gülme ve gülüşü gerektiren) fıkraların dahi esası üzerine mebni (dayanak) bulunacağı tabii

yedüğünden (olduğundan) herkesler yazılan fıkraya bir kulb takarak kendi boğazına asmamasını ve bu yüzden beyhude (yararsız), haksız olarak geçinipde hakkımızda mugayir-ı adabı-ı insaniyye (insan terbiyesine aykırı) ve islamiyye sözler sarf olunmamasını ve şimdiye kadar kimseye -gerçi hizmet değilse dehiç bir gune (tarzı) muamele-ı baride (yaratıcı davranışda) de bulunmadığımız halde, gece gündüz aleyhimizde bulunan bir takım zevatın (kişilerin) teşvikat-ı cebeliyyelerine (sert kışkırtmalarına) kapılmakla, işin mezayasına (meziyetlerine) vakıf olmaksızın, bizi hükümete müracaat mecbur edecek ahvalden (durumlardan) teberri edilmesi (yüz çevirmelerini) rica ederiz.

Mâlumdur ki, Kokonoz bir mizah gazetesidir. Bu gazeteyi neşrden (yayından) maksadımız ise, hem ahalimizin keyfine bir hizmet etmek hemde yazılan fıkralarla kendilerine bir ibret göstermektir. Halbuki, birinci gazetemizde alemi kendimize aduvv-ı ekber (en büyük düşmanı) gördük. Evvelki düşmanlarımızda bundan istifade ederek birçok teşvikata (kışkırtmalara) başladılar, bu sayede bulacağımız on beş yirmi aboneyi gaib ettik; eğerçe böyle devam edecek olursa, üçüncü nüshamızı çıkarmayarak sarf-ı nazar edeceğiz (vazgeçeceğiz). Bundan epeyce bir müddet evvelisi çaylak ve hayal ve daha sair bir takım mizah gazeteleri neşr edilmiş (yayınlanmış) ve birçok sene devam eylemiştir. Anlarında (onlarında) yazdığı fıkralar hep ahalinin badi-i handesi (gülme sebebi) olmak üzere yazılmakta idi. Bizde anlara (onlara) pey-rev (izinden gider) olduk. Böyle bir gazetenin neşrinde (yayınında) hata etmiş isek, hatamız kalemen (yazı ile) bize bildirilmelidir. Fena söz işitmekten ise, gazeteyi hiç çıkarmamak daha evladır (daha uygundur). Bir fıkra yazdık on kişi üzerine aldı. Acaba hangisi haklıdır. Biz eminiz ki, hiçbiride haklı değildir. Çünkü, hiçbirine de ait olmadığını pekala biliriz. Binaen-aleyh (bununla beraber) her yazdığımız fıkrayı kimse üzerine almayarak yalnız gazeteyi eğlenmek üzere okumalıdırlar. Zira, seksen sene evvelisi vuku bulmuş bir işin, bugünkü ahvale (durumlar) mutabık (uygun) olabilmesi mümkündür. Anın (onun) için "İşte şu fıkra bana aittir. Zira, şu sözden öyle anlaşılıyor" gibi boş fikirlere sapılmamasını tekrar rica ederiz.

Teşekkür

Kıbrıs Gazetesi'nin evvelki haftaki nüshasında Kokonoz'umuzun devam-ı intişarı (yayının sürmesi) hakkında yazdığı fıkradan ve mücerred (yalnız) heyet-i tahririyyesinin (yazı işleri heyetinin) hüsn ü nazarları (iltifatları) iktizasından (gereğinden) olarak, hakkımızda ibraz buyurdukları (gösterdikleri) asar-ı hayr-hâhiden (iyilikseverlik izlerinden) dolayı medyun (borçlu) bulunduğumuz teşekkürat-ı faikamızın (manevi olarak üstün teşekkürlerimizin) takdimiyle kesb-i mefharet eyleriz (övünç kazanmayı bekleriz).

. . . . . .

- Canım Kokonoz gülüm Kokonoz bana bir yol öğret.

- Nereye gideceksin evvela anı (onu) söyle de sonra tarif edeyim.
- Hayır canım bir tarafa gitmek için değil.
- Ya göğe mi çıkacaksın ?
- O...f can sıkıyorsun ha!
- Ey, nasıl yol istersin söylesen a.
- Malum ya kokozluk anamı ağlatıyor. Para kazanmak için bir yol ararım.
- Hala bulamadın mı ?
- Hayır. Çok düşündüm hatırıma bir şey gelmedi. Sen akıllısın bari bir güzel yol gösterde belki şu fanide ömrümü rahat geçiririm.
- Ha! Demek rahat bir me'muriyyet istersin.
- Öyle ya! Kolaylıkla geçinmek isterim.
- Pekala! Beş on tane çiftlik alırsın, içine lazım gelen adamları tayin edersin, sende dairene kapanırsın. Dünya ister batsın ister çıksın, herkes birbirini yese başını kapıdan dışarıya çıkarmazsın. Çiftliklerinin varidatı gelir sende misk gibi zevkine, sefana bakarsın. Bundan ala rahat geçinmek yolu olamaz.
- Hay Allah sana akıllar versin bunamış herif! Ben neden bahs ediyorum, sen bana ne tavsiye ediyorsun.
- Ne oldun ? Varidat az geldi ise çiftlikleri kırka baliğ et (çıkar-ulaştır). O zaman varidat ziyadeleşir cariyelerde haremde koyun sürüsü gibi çoğalır, çalgılar çalınır, sen de keyfine bakarsın. Ama alem baş aşağı gelmiş umurunda bile olmasın;

  "İç bade güzel sev var ise akıl ü şuurun
  Dünya var imiş ta ki yok olmuş ne umurun"
- Sahihan (doğru) sen pusulayı şaşırmış, ipin ucunu kaçırmışsın.
- Ben ha! Doğrudur. Geçende İskele'ye bir zata mektup gönderecektim, nasılsa şaşırdım da Leymosun'a gönderdim. Vakıan elimde bir ip ucu var idi. Tama'karın (aç gözlünün) birisi çekivermesiyle elimden aldı. Sebebini sordum ise, artık edepsizlikten usanmış ben de ipsiz olamam. Nihayet elime bir başka ip ucu aldım.
- Yazık; yazık pek acırım Kokonoz.
- Ne o akrabandan birisi mi göçtü ruhuna ki (okunmaz) sen sağsın ya.
- Be canım budalaca laflar söyleme, ben sana ne söyledim. Sen bana neden bahs ediyorsun, ben bayram haftası derim sen mangal tahtası anlarsın.
- La havle ve la kaviyyum ati ve la güllaç baklavası illa acem pilavı. Benden kokozluktan kurtulmak için bir yol istemedin mi ?
- Evet! Halbuki sen bana bir lordun bile yapamayacağı şeyden bahsettin. Artık budalalığına hükmetmemde ne yaparım.
- Budalasın, sen ki beni akıllı sanıyorsun.
- Demek budalasın.
- Hayır budala değil, öteki dala
- Kokonoz! Sen beni adeta istihza (alay) ediyorsun.
- Vay hiddet ediyorsun ha! Demek benim canım yok. Ben insan değilim ha!
- Neden canın olmasın, neyçin insan değilsin, ne oldun ? Sana kim ne dedi ?
- Kim mi ne dedi ? Bir kere kulağını arkaya ver de dinle bakalım hakkımda söylenen sözlere, edilen iftiralara, bühtanlara (iftiralara), ismimi tahkirane (hakaretle karışık) söyleyişlere, hele dost zannedip hakkında hadden ziyade

(fazlasından olarak) hürmet gösterdiğim bir takım iki yüzlü heriflerin teşviklerine can dayanır mı ? İşte ben dayanırımda ses çıkarmıyorum. Sen bir lakırdıya tahammül edemedin mi ?

- Canım Kokonoz o sözleri sonraya bırak şimdi sen bana şu kokoluktan kurtulmanın bir yolunu öğret. Saadetten çıkma. Zira zaman şimdi pek nazikleşti. Ne söylesen herkes kendi üzerine alıyor. Düşmanın da çok ne ki lazım sen bana üç ile beşi kazanmak yolunu göster.
- İşte söyledim ya!
- Pekala bende anladım. Ama o çiftlikleri ne ile alayım. Anlar (onlar) para ister. Halbuki bende sekiz, ister dokuz olsun o kadar parayı nerede bulayım!
- Vay! Deminden beri düşündüğün bu mu idi ?
- Daha ne olsun. İşin başı para.
- Paran yok ise ne karışırsın bre mashara (maskara) öyle mi ?
- Öyle ya! Çal[7]
- Nasıl çalayım ?
- Çalda nasıl çalarsan çal.
- Tutulursam.
- Yine çal.
- Canım tutulduktan sonra artık çalacak ne kaldı ?
- Hiç olmazsa seni yakalayan herifin başından kavuğunu olsun çal.
- Ben çalmağı beceremem ki.
- Alış, şimdiye kadar kör kalmaya idin.
- Sen bilirsen bana öğretsen a.
- Ben bilirim ama kendi kesemden çalmağı bilirim,
- Neden öğrenmedin ?
- Vicdanım razı olmadı.
- Ya benim razı olur mu ?
- Öyle ise züğürt olacaksın, haberin olsun.

. . . . . .

Bir Türk - Selamukum (selam sizlere).

Ko. - Ne demek. Vallahi bir şey anlamadım.

Türk - Ağa burada bir koroz mu yoksa horoz mu biri varmış. O siz misiniz ?

Ko. - Hayır baba burada değil şimdi kümese kapadımda geldim.

Türk - Neyi kapadınız ağa ?

Ko. - İşte sorduğunuz horozu.

Türk - Ocağın söğünesi herif. Ben sana bir adam soruyorum, adını madını. Sende ne söz anlamaz adam imişsin.

Ku. - Senin ocağın sönsün Türk. Sen bana horoz sordun. Kimi murad ettiğini (dilediğini) ne bileyim.

Türk - Oğlan sen ananın arhasında (arkasında) hiç yürümedin mi ?

---

[7] Çaldan murad (arzulanan) hırsızlık olmayıp bir tuhaflıktır.

Ko. - **Türk, ağzını bozma seni fena ederim eşek herif, ben hayvan mıyım ? Yıkıl oradan.**

Aynen Varaka

Kokonoz İdârehânesine

"Geçen Pazar ve Pazarteri günleri Turunçlu Cami-i Şerifi'nde kıraat ettirilen (okutulan) **mevlud-i şerifi li-ecli'l-İstima'** (işitmek amacı ile) **Attar Hacı Sufi Efendi imzasıyla mütehayyizan** (ileri gelenler) belde **Efendiler hazeratına** (sayılan kişilere) **birçok tezkireler** (izin kağıtları) **tevzi' olunmuşdur** (dağıtılmışdır). **Tezkirelerden biri her nasılsa manzur** (görülmüş) **acizanem olduğundan anlayamadığım bazı cihetleri** (yönleri) **sizden sormak üzere bir suretini bi'l-İstinsah** (nüshasını almakla) **takdim eyledim. İşte tezkirenin** (izin kağıdının) **ayni şudur.** Hazret-i Sultan bar-gah-ı risalet (peygamberlik makamı) **ve nazım-ı karhane-i şeriat** (Allah'ın emir yerini düzenleyen) **Efendi hazretlerinin menkabe-i viladet-i şerifesi** (hayırlı doğuş hikayesi) **bi-lütfihi teala** (Allah'ın iyiliğiyle) önümüzdeki Pazar ve Pazartesi günleri bade'z-Zuhur (ortaya çıktıktan sonra) Turunçlu Cami-i Şerifi'nde kıraaat olunacağından (okutulacağından) Efendi hazretlerinin evvel meclis-i melai'in (cemaatin oturumu) enisi (dostu) alide (yücede) bulunmaları müsterhimdir (yalvarandır) ol babda"

Bendeniz bu tezkirenin (izin kağıdında) **ibtidalarında** (başlangıçlarında) **olan Sultan bar-gah-ı risalet** (peygamberlik makamı) **cümlesinden bir mana isticracında** (çıkarmasında) **muztarr kaldım** (çaresiz kaldım). **Hatta tasavvurat** (zihinde şekillendirme), **meani** (manalar) **görmüş bir hocaya dahi gösterdiğim halde muma-ileyhde** (adı geçende) **tahayyürde kaldı** (şaşırıp kaldı). **Rica ederim anlayabilir iseniz bir cevap verinizde bendenizi şu gönül azabından kurtarınız.**

Sail

Kokonoz

Saçımız sakalımız ağardı, ömrümüzde ne böyle bir teşbih (benzetme) **gördük ne de işittik, ne de yazan zatın hangi kitaptan aldığını biliriz. Sekiz on defa okuduk bir mana çıkarmak bize de nasip olmadı. Anlayana aşk olsun. Hele bar-gahın** (makamın) **ne olduğunu hiç bilemediğimizden, bizi de merak sardı. Bari tezkirenin** (izin kağıdının) **muharriri** (yazarı) **kim ise, diğer bir tezkire** (izin kağıdı) **ile bize anlatsa da o merakdan kurtulsak.**

Çocuk Babalarına Bir Numûne

Cühelâdan (câhillerden) **zatın birisi okuyup yazmanın derece-i lüzumunu** (gerekli mertebesini) **hissederek oğlunu alim etmek niyetiyle mektebe vermiş. Biçare adamcağız ise nafaka-i yevmiyyesini** (günlük nafakasını) **tedarik kasdıyla daima işinde gücünde bulunarak, hanesinin idaresiyle iştigal etmekte**

(uğraşmakta) bulunduğundan çocuğunun arkasına düşüp de mektebe ne yolda devam eylediğini, hoca efendilerin dikkat edip etmediğini teftişe vakti olmamağla bu işi zevcesine (hanımına) havale etmiş. İki üç günde bir defa "Çocuk mektebe gidiyor mu ? Okuyor mu ?" diye zevcesine (hanımına) sual ettikçe, devamı hakkında hüsn ü şehadet (iyi niyetle tanıklık) görerek memnun olurmuş. Aradan bir iki ay geçtikten sonar, vuku bulan suallerine "Aman canım Efendi ne güzel okuyor; bülbül! Hep cennetleri cehennemleri de okuyor" cevabını aldıkca! Adamcağız memnuniyyetinden çocuğu nasıl seveceğini bilemezmiş. Bir akşam hanesine erken gelerek, oğlunu mektepten henüz gelmiş görünce "Bari şunu bir yoklama edeyim." diye önüne alıp "Oğlum ne öğrendin ?" der. Çocuk babasının bu imtihanından fevkalade memnun olarak "Cennetimi okuyayım ?" der. Babasının "Evet" emrini alınca, hemen diz çöküp bir tavr-ı mahsus (özel tavır) ile sallana sallana okumağa başlar:

"Cennette var bir hurma!
Dalları burma burma!
Cennette var bir incir!
Dalları zincir zincir.
Cennette var bir kabak!
Dalları tabak tabak!"

Adamcağız çocuğun nağmatı (nağmeleri) üzerine mütehayyir kalarak (şaşırmış halde) "Oğlum sen elifi okumadın mı ?" deyince, çocuk "Anı (onu) da okudum" diyerek, tekrar sallanmağa ve okumağa başlar.

"Elifden bene hi...k!
Seğrettim köye ci...k!
Köyde kaymak yidim!
Hocamdan dayak yedim!"

Bu aralık zevcesi (hanımı) içeriye gelerek "Gördün mü Efendi oğlumuz nasıl bülbül gibi okuyor" der. Babası ise hayretinden verecek bir cevap bulamayarak alık alık karısının yüzüne bir vakit baktıktan sonra "Ne diyeyim garı Allah'tan bul" demiş.

Fantebheva ?

Bir Hânede Bir hasta

Hasta -Aman su!
.... -Damlası bile yok.
Diğeri -Canım hasta kısmı yok. Bilir mi hararetten yandı kavruldu.
.... -Aman bayılıyorum biraz su yetiştiriniz.
Birisi -Yok diyorlar nerede bulayım.
.... -Komşudan alınız. Aman ya Rabbi Kerbela'da mıyız musibet. Bu aralık kapı urulur (vurulur).

İçeriden -Kapıya bakınız.
Dışarıdan bir ses -Tahsildardır tahsildar.
İçerden -Ne tahsildarı ?
Dışardan -Su vergisi tahsildarı. Ya paraları yahut suyu keseceğiz.
İçerden -Aman Allahı severseniz kesiniz de sudan boğuluyoruz. Borular suyun kuvvetinden birkaç yerden patladı. Bu hale canlar dayanmaz.
Dışardan -Demek para vermeyeceksiniz.
İçerden -Hayır!
Dışardan -O halde biz suyu keserizde, sizde o zaman başınızın çaresine bakınız.
İçerden -Zaten Temmuz ayından beridir başımızın çaresine bakmamış olsaydık, şimdiye susuzluktan çoktan öbür dünyada idik. Acaba Temmuz ayından beri evimize su damladı mı. Havs (havuz) dört yerden çatladı, ağaçlar kurudu, bu sene belediyeye vereceğimiz verginin dört mislini suculara verdik, üstünü sizden isteriz. Halbuki, sen yüzüne bilmem ne taktın ki, para istemeğe geldin! Hele biraz daha kapıda eğlenirsen kurduğum turşunun kokusunu o zaman işiteceksin.
Dışardan -Haydi arkadaş gidelim de, insanlar ne yapsalar hakları var. Vallah bizi yakalarlarsa, karı dokuşuna dayanamayız ha.

Gazel Hacı Fış Fış

Üş (üç) sene el-gazete satdık idi rahat ile,
Şimdi var barbar ki vermez bize farat ile,
Sanki artık bitti mi bu ? Daha vardır tevjihat (yönelmeler).
Daima biz satalım şok (çok) gazeta kerrat (kerreler) ile,
Bir Arap uşak dayanmaz böyle şiflak (çıplak) fi'ş-Şita (kışta).
Robe (bir giysi) ister giymeli bir fantalon Pantolon) hırkat ile,
Şok (çok) şamur (çamur) bir memleket fi'l-Kundura (kundurada) leş faide,
Almalı Bir şif (çift) şorab (çorap) ama koy cizemat (çizmeler) ile,
İşte geldi Ramazan ister Hacı Abla Reşel (reçel).
Saim (oruçlu) olmaz ya Efendi, sade makaronat (makarna) ile,
On buşuk (buçuk) saat gezer köprü başında gel yevm(gün),
Şam işi lebleb satar enva' (çeşit) ilanat (ilanlar) ile
On fare bir Şam işi hiç kimse almaz şok (çok) baha' (kıymet)
Şok şükür dün şok börekler satdık iğfalat (aldatmalar) ile ...

Geçen nüshadan mâ-bad (devam):

Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hâle Girecek

Yek nazarda (bir bakışda) halkasını bile görecek kuvvetde, birer çifte dur-bin (bürbün), burunlarına gayet uzaktaki kokuyu alabilecek, gayet sanaatlı birer boru takacaklar ve bu aletler ile mesela yüz mil mesafede, şayet bir muharebe (savaş) vuku bulursa, bakıp kumandanın çehresinin (yüzünün) rengi kaçmış olduğunu görecekler. Bir neferin (kişinin) tabancayı çakarak, yalnız kapsülü patlayıp içine ateş vermediğini, kapsül sesinden anlayacaklar ve hatta kapsül kokusunu barut kokusundan fark edebileceklerdir. Fakat muharebe (savaş) için öyle esliha (silahlar) icat olunacak ve bunlara mukabil (karşılık) öyle siperler ihtira (benzeri görülmemiş birşey icat) edilecektir ki, bizim şimdiki astronoflar, metraliyözler, zırhlı tabyalar numunehanelerde bulunup, halk bunları temaşa ettikçe (seyrettikçe) "Canım bu gibi şeylerle nasıl muharebe (savaş) ederler imiş" diye istihza (alay) edecekler ve şimdi taş devri adamlarının taştan topuzları, o çakmak taşından kargıları ve sairesi bizim ne kadar nazar-ı istihfafımızı (küçük görmemizi) celb etmekte ise bizim eslihamızda (silaklarımızda) anlar (onlar) nazarında (bakışında) 'ayniyle (yardımıyla) bu tesiri hasıl edecektir 8ortaya koyacaktır).

Şunu da kayd edelim ki, bundan üç dört bin sene evvel iki aşiret birbiriyle cenk ederek (göğüs göğüse savaşarak) meydanda tarafeynden (iki tarafdan) topu topu, beş on kişi bulunmasına mukabil (karşılık) şimdi iki millet cenk ettiği (göğüs göğüse savaştığı) halde üç beş yüz kişi bulunduğu gibi, bundan sene sonra dahi mesela; Asya milleti, Amerika halkı ile cenge (göğüs göğüse savaşa) tutuşunca cünde (askere) beş on milyon asker, boğaz boğaza gelecektir. Kıtatdan (kıtalardan) olan insanlar kendi işleriyle meşgul olacaklar ki, herkes birbirine adab-ı insaniyyeyi (insanlık kurallarını) bila ifaya (yerine getirmeksizin) vakit bulamayacaklarından şetm (sövme), darb-ı cerh (yaralama) gibi fezayih (çirkinlikler) bi't-Tabi (tabiatıyla) ortadan kalkacak ve ezmine-i kadime (eski zamanlarda) tarihini okudukları zaman mesela; bin sekiz yüz yetmiş sekizde Paris'de felan ile falanın düvellü ettiklerine dair fıkra, kari'in (okuyucunun) borusu vasıtasıyla Efendi'nin reside-i sem'-i itla'ı (kulağına gelen haber) olunca "Acayib! İşlerini bırakıpda düvellü etmeğe nasıl gitmişler" diye taaccüb edeceklerdir (şaşıracaklardır). Şimdi Asya ve Amerika'daki esrar-ı zenciyeye (zenci sırları), bundan üç bin sene sonra maymunlar istihdam olunup makinistlikten ta çobanlığa kadar hizmetler anlara (onlara) gördürülecektir. O zaman halk "Canım bundan üç bin sene evvel gelen milel-i kadime (eski milletler) ne kadar ahmak imiş ki, böyle akıllı bir hayvanı yalnız karşısına geçipde gülmek veya boğazlarına birer zincir takarak mahalle mahalle dolaşıp oynatmak için beslerler imiş! Bahsus birşey seyredipde gülmeğe nasıl kuvvet bulurlar imiş" diye şaşacaklardır. Fünun (ilim) ve hikemiyyat (felsefe) çocuklar için anadan, babadan öğrenilir, malumat-ı adiyye (alışılmış bilgiler) sırasına geçip mesela; kütub-ı kadimede (eski kitaplarda) "Şey-i evvel (birinci şey), şey-i saniye (ikinci şey'e) müsavi (eşit) olupda, şey-i saniyede (ikinci

şey'de) **şey-i salise** (üçüncü şey'e) **müsavi** (eşit) **olur ise, şey-i evvelinde** (birinci şey'inde) **şey-i salise** (üçüncü şey'e) **müsavi** (eşit) **olması lazım gelir" gibi mübahaselere** (iddealı konuşmalara) **rast geldikleri zaman "Aman ya Rabbi! Bundan üç bin sene mukaddem** (önce) **halk ne kadar cahil imiş! Artık bunuda bilmeyecek ne var imiş!" diye çıldırasıya bir hayret içinde kalacaklara, bizim kürre-i kamerin** (ayın) **derununu** (girişini), **safhatını** (safhalarını) **görebildiğimiz gibi, anlar** (onlar) **seyyaratın** (gezenlerin) **derunlarını** (girişlerini) **reyü'l-'Ayn** (kendi gözüyle) **göreceklerinden ve bizim şimdi ruy-ı arzı** (yeryüzünü) **harita üzerinde seyretmemize mukabil** (karşılık) **anlar** (onlar) **gerçekten gezip, her tarafı göreceklerinden, şimdi bizde olan fenn-i heyet** (bilim heyeti) **ile coğrafyayı en ziyade istihza** (alay) **edecekler ve "Artık meydanda gördüğümüz şeyi de kitaba yazmaktan büyük hamakat** (ahmaklık) **olamaz" diyeceklerdir. Hele "Ben sairlerinden daha akıllı filosofum" diye meydana çıkan şarlatanları şimdi bizim milel-i kadime** (eski miletlerin) **kahinlerini gördüğümüz nazar-ı tahkirden** (hakaretli bakışdan) **daha muhakkar** (hakarete uğramış) **bir nazarla** (bakışla) **görecekleri bedihidir** (besbellidir). **İşte, o zaman dahi yine terakki** (ilerleme) **isteyen fırkalar bulunup, beni beşeri** (insani), **daha başka bir hale koyacağım diye, kafa patlatıp duracak ve bir diplomatın dediği gibi "İngiltere'de cumhuriyyet hevesleri** (okunmuyor) **baş gösterecektir."**

Bir Fasıl Bir Komedya

Kokonoz - Kızı - Bir cariye.
Kız kaçar, Kokonoz kovalar.
Kız -İstemem... İstemem... İstemem...
Kokonoz -Ne halt eder!!! İstemez misin. Seni gidi utanıp arlanmaz seni. Sen benim efkarımı (fikirlerimi) **tahvil edeceksin** (değiştireceksin) **ha ? Bakayım sen kim oluyorsun ki, hükmün altından çıkmak istiyorsun. İki dirhem beyninle babanın koskoca, bir kantar beyni ile tartılacaksın öyle mi ? Hakkında hayırlı olanı sen mi daha eyi bilirsin yoksa ben mi ? Kaz aklını başına topla bah** (bak) **kemiklerini kırarım. Ben öyle naz maz istemem. Ben sana herifin zengin olduğunu anladım. Tahkik ettim** (aşartırdım) **diyorum, işitmiyor musun ? Yirmi bin guruş iradı** (gelirı) **varmış işitince aklım başımdan sıçrıyordu, sen ne söylüyorsun. Dünyada bundan daha güzel, daha namuslu adam olabilir mi ? Adeta herife benim varacağım geliyor.**
(Kız ağlayarak)
Hı! Hı! Hı! Hı!
Kokonoz -Ne o! Ne oldu ? Bakar mısın şuna birde durmuş utanmadan ağlıyor, cinleri başıma toplama, alimallah seni fena ederim. Ama ne olacak ? Yeni çıkma moda hanım Efendiler. Allah'tan korkmazlar, babalardan utanmazlar.

Kız -Ay efendim! Beni Muharrem Bey'e vaad eden sen değil mi idin ? Senden izinsiz birşey yaptım mı ? Muharrem Bey'e var diye beni teşvik eden sen değil misin ? Şimdi o olmaz başkasına vereceğim diyorsun!.

Kokonoz -Ey ne olmuş sanki ? Vaad etmiş isek vermedik aşmadı. Andan (ondan) daha zengini çıktı. Muharrem Bey güzel imiş, benim ne vazifem. Zengin dururken güzelmiş diye adama kız verirler mi ? Bilmezsen öğren. Senin para dediğin çirkini bile güzelleştirir. Hem parası olmayanda insaniyyet de olmaz. Ama ötekini şimdi seviyormuşsun nikahtan sonra anı (onu) da seversin. Nikahta keramet vardır. Senin muhabbet dediğin nikah... (okunmuyor) lakin (okunmuyor) değil, benim gibi eşiktedir ki, emir edecek birde durmuş da öğüt, nasihat veriyorum. İşte sana arsızlık istemem diyorum. Gevezeliğin lüzumu yok. Bugün görücüler gelecek. Haydi göreyim seni, güler yüz göstermeye bak.

Cariye kızı bir tarafa çekerek;

-Bu ne canım! Bu ne! Sen çıldırdın mı ? Herkes koca diye ölüp dururken, sana koca veriyorlar da almak istemiyor musun ? İşte dünya böyledir. Eline geçen kudretini, kıymetini bilmez. Kader, kıymet bilenin eline geçmez. Ah ne olurdu. Sevabına beni de bir kocaya veren buluna idi. Alimallah naz maz değil papuçsuz koşar idim. Geçen gün Hoca Efendi'nin söylediği gibi "Kadın dediğin sarmaşığa, erkek dediğin de ağaca benzer. Sarmaşık ağaca sarmayınca büyüyebilir mi ?" Hoca Efendi'nin sözü pek doğrudur. Kendimden kıyas ederim. Rahmetli sağken yanaklarım pancar gibi, kalbimde rahat idi. Şimdi bir deri bir kemik kaldım. Hey gidi günler, hey gidi geceler! Kara kışta mangalsız yatardım. Şimdi Ağustos'ta zangır zangır titriyorum. Gel, beni değilde kocaya varmaya bak. Dünyada gece yanında biri bulunmaktan lezzetli birşey olamaz. Hiç değilse insan aksırınca bir hayır ola deyen bulunur.

Kız -Canım hiç öyle şey mi olur! Muharrem Bey gibi bir cevani (delikanlıyı) bırakayım da o kirli suratlı ihtiyar herife nasıl varayım.

Cariye -Canım arkadaş evde memleket memleket gezer. Kim bilir bir başkasına mı gönül verdi, ne oldu ?

Kız -Muharrem Bey'in resmini göstererek "Ah! Ne söylüyorsun ? Şunun yüzüne bak bir kerre. Bir tane kurban olayım. Böyle melek simalı bir cevani (delikanlıyı) bırakayım da kır sakallı, buruşuk yüzlü bir herife zengindir diye varayım" imiş. Galiba ben babamın aklıyla yaşarım ha!

Muharrir ve sahib-i imtiyaz: **Ahmet Tevfik**

Sayı: 3 Tarih : 25 Kanun-ı Evvel 1312 (6 Ocak 1897)

Kokonoz

İstirhâm

Vakıan (gerçekten) **üçüncü nüshadan abone bedelatının** (bedellerinin) **tesviyesi** (ödemesi) **zımnında** (imasında) **Kokonoz'un istirhama kalkışması** (ricada bulunması) **biraz soğukça düşer ise de kokozluk meselesi, bu soğukluğu ber taraf etmeğe** (ortadan kaldırmaya) **kafidir** (yeterlidir).

Kokonoz şimdi kokozdur gezemez beş parasız
Para ister sürünülmez koca bir leş parasız
Para ister kağıda kise-i servet (para kesesi) **bomboş**
Yürümez bu Kokonoz bu başı ser-keş (başkaldırır) **parasız**
Yemek ister para lazım gece gündüz düşünür
Bu Kokonoz bu başı ser-keş (başkaldırır) **parasız**
Edemez arz-ı vücud (var olma isteği) **öyle her on beş parasız**
Satacak tarlası yahut konağı yoktur anın (onun)
Hanesinde yakamaz bir gece ateş parasız.

Ricâ-yı Tashih (düzeltme ricası) ve İfâ-yı Teşekkür (teşekkür etme)

Beyrut'ta neşr edilen (yayınlanan), **"Semeratü'l-Fünun" gazete-i muteberesinin** (bilinen gazetenin) **1080'inci nüshasında Kokonoz hakkında ibraz, asar-ı hayr-hâhı** (iyilikseverlik izleri) **edilmiştir** (gösterilmiştir). **Ma-mafih** (bununla birlikte) **kokozun kokoz olduğu birinci nüshasının fatiha-i kelamında** (sözün başlangıcında) **mütalaa edilmesiyle** (araştırılmasıyla) **beraber bir hüküm bastırılarak Kokonoz müflis** (iflas etmiş) **diye tefsir olunmuştur** (yorumlanmıştır). **Vakıan** (gerçekten) **bu yüzden bizce, bir iğbirar** (gücenme) **hasıl olmamış** (ortaya çıkmamış) **ise de, Türkçe'de "İhtiyar" manasına olan Kokonoz'un aksi tefsirine** (yorumuna) **karşı sükut etmek** (susmak) **manasınca, bizimde şüphemiz olduğuna delil add edileceğinden** (sayılacağından) **ser-levhamızın** (yazı başlığımızın) **tefsirinde** (yorumunda) **vuku bulan yanlışlığın lütfen tashihini** (düzeltilmesini) **ceride-i mezbure** (adı geçen gazetenin) **heyet-i tahririyyesinden** (yazı işleri heyetinden) **rica eder ve gazetemiz hakkında izhar buyurdukları** (meydana çıkardıkları) **asar-ı hayr-hâhiye** (iyilikseverlik izlerine) **mukabil** (karşılık) **medyun** (borçlu) **bulunduğumuz teşekkürat-ı faikamızın** (manevi olarak üstün teşekkürlerimizin) **takdimine müsaraat eyleriz** (teşebbüs eyleriz).

. . . . . .

- **Kokonoz sana bir mektup gelmiş.**
- **O nasıl mektup oku bakayım.**
- **Buyur dinle "Zatınız dünyanın beyazını karasını fark edenlerden bulunduğunuz cihetle** (yönüyle) **her kime bir iltimas etmiş** (kayırmış) **olsanız tensib** (uygun bulur) **ve kabul ederler. Bendeniz ise oldukça okur yazar ve bilirsiniz ki ufak tefek işe yararım. Nereye münasib** (uygun) **görür iseniz, benim hakkımda bir iltimas etmenizi** (kayırmanızı) **temenni ederim."**
- **Şu mektubun imzası nedir ?**
- **İmzası "Kadim-i muhlisiniz** (eski dostunuz) **Tarık"**
- **Ha! Şu bizim Tarık.**
- **Kokonoz. Bu varakanın mefhumunu** (anlamını) **anladın mı ?**
- **Melfufu** (sarılmışı) **ne demek ? Bir de melfufu mu** (sarılmışı mı) **var ?**
- **Hayır a canım melfuf** (sarılmış) **değil, mefhumunu** (anlamını), **mefhumunu** (anlamını)**!**
- **Aferin sana! Beni kara cahil mi zannettin ?**
- **Kokonoz eyi ama sen o kadar lügat bilmezsin. Bazı kere bir lügat söyleyeyim diye çalışırsında yine aksi söylersin. Mesela; leyle-i kadr** (kadir gecesi) **diyeceğin yerde leyle-i kader gecesi dersin. Halbuki bu büyük hatadır.**
- **Canım sen beni yeni mi öğreneceksin ? Bilirim dedim, bilirim.**
- **Peki tecrübe için şu mektepten sana bir lügat sorayım. Bakayım bilecek misin?**
- **Sor.**
- **İltimasın** (kayırmanın) **manası nedir ?**
- **Yahu sen bayağı budala olmuşsun. Cihanda bundan maruf** (bilinen), **bundan manası vazih** (açık) **bir kelime var mıdır ? Hatta, bu kelimenin manasını belki beşikteki çocuklar bile bilir.**
- **Eyi ya! Mademki bilirsin, manasını söyle.**
- **Manasını mı ? Ne demek be canım ? İşte iltimas** (kayırma). **İltimas** (kayırma) **demektir. Hatta, sonuda aranılırsa selamettir!**
- **Sonu selamet demek ne demek ?**
- **Vay o kadar çok şey bilemedin mi ?**
- **Hayır.**
- **Öyle ise ehl-i kalb** (kalp sahibi) **değil imişsin. İltimasa** (kayırmayı) **nâil olan** (ele geçiren) **selamete mazhar olur** (ulaşır).
- **Elbette ana** (ona) **şüphemi var ? Ey! Şimdi bu mektup sahibini iltimas edecek misin ?** (kayıracak mısın ?)
- **Hay hay.**
- **Pekala ama! O adamın iktidarının** (gücünün) **derecesini bilmelisin de, anın** (onun) **üzerine iltimasa** (kayırmaya) **kalkışmalısın.**
- **Yahu ? Sen hiç alemin halinden anlamıyor musun, iktidarın** (gücün) **ne lüzumu var! Ortadan iltimas** (kayırma) **kalktı mı ? Ben anın** (onun) **kıyasını çoktan yaptım. İltimas** (kayırma) **iktidara** (gücüne) **faik** (manevi olarak üstün) **ve galiptir. Yarın ben gider Tarık'ı bir tarafa iltimas eder** (kaydırır), **bir bardağa kulp** (sap) **yaptırırım.**
- **Öyle ha! İktidar** (güç) **ister olsun ister olmasın iltimas** (kayırma) **ile iş biter.**

- **Ne demek iltimas Şark'da** (doğu'da), **Garb'da** (batı'da), **Urum'da** (rum'da), **Kırım'da iktidara meydan okur.**
- **Ama artık insaf et Kokonoz. Birazda iktidar** (güç) **lazım.**
- **Sus be adam. Sende insaf minsaf diye sözü uzadıp durma o nerede, bu nerede?**
- **Kokonoz mantık bilir misin ?**
- **Ne demek dünyada anı** (onu) **bilmeyen var mı ? Gördün mü işte, öyle dişe dokunacak şeylerden bahsetde gönlüm biraz açılsın nerede yiyeceğiz ?**
- **Canım hiç mantık yenir mi ?**
- **Nasıl yenmez, mantıdan ala şey mi olur ?**
- **Mantı değil Kokonoz, mantık, mantık.**
- **Ha! Anladım kıymalı mı, yoğurtlu mu ?**
- **Canım cehaletini her yerde izhar etmenin** (ortaya çıkarmanın) **manası yok. Mantık'ın kıymalısı, yoğurtlusu olmaz.**
- **Şimdi Allah için doğru söyle. Mantın'ın kıymalısı, yoğurtlusu olmaz mı ?**
- **Sen Kokonozladıkça** (yaşlandıkça) **artık abuk sabuk söylüyorsun. Haberin olsun adını değiştireceğim. Kokonoz yerine matuh** (bunak) **çağıracağım. Vakıan** (gerçekten) **mantı denilen şeyin dediğin gibi kıymalısı yoğurtlusu olur. Lakin, benim dediğim mantı değil mantıkdır. Mantık olarak; kazaya** (önerme), **kıyasat** (karşılaştırmalar), **muğalatat** (yanıltmacalardır).
- **Dur arkadaş. İşte benim dediğimde o ya! Onunda kıymalısı olur. Yoğurtlusu olur. Ancak dediğin gibi kazaya uğrarsa o fena.**
- **Kokonoz uzun ettin ama. Söz anlayacak mısın. Yoksa benimle eğleniyor musun ? Mantık alemi** (dünyası) **bakkalda da var, çakkalda da var, fakat bu ilm-i efkarın** (bilimsel düşüncelerin) **kelamın** (sözünün) **mizanı** (ölçüsü) **olduğu cihetle** (yönüyle) **hükema** (hakimler), **ulema** (bilginler) **pek dikkat etmişler. Sarfca** (gramerce) **bazı i'lal** (arapça'da bir gramer kuralı) **yaparlar. Bu da efkarın** (düşüncelerin) **sarfı** (grameri) **demektir. Kıyas** (karşılaştırma) **ile hakikati** (gerçeği) **bulur.**
- **Bulur ha! Hakikati** (gerçeği) **kim gaib etmiş ki o bulacak ? Yahu! Arkadaş ben bu ilmi bilmiyorum. Şunu bana öğretsen a.**
- **Peki ama dikkatle dinle. Bu ilimde kaziyyeler** (meseleler) **var. Bunların kıyasları** (karşılaştırmaları) **var. Şimdi ben sana bir kıyas** (karşılaştırma) **yaparım. Sende bundan sonra tatbikata** (uygulamaya) **girişebilirsin.**
- **Ben zaten laklakiyyata** (manasız sözlere) **şimdi mi girişeceğim. İşim gücüm o!**
- **Canım yine lakırdıyı ters anlıyorsun. Laklakiyyat** (manasız sözler) **değil tatbikat** (uygulama).
- **Ey pekala! Pekala ! Hoşnut oluyorumdu. Yap bakalım.**
- **Eyi dinle ha! Kokonoz, sen öleceksin çünkü insansın. Mademki insanlar fanidir** (ölümlüdür). **Sende fanisin** (ölümlüsün) **öleceksin.**
- **Alimallah bu ilim çok tatlı. Sahihen** (doğru) **mantıdan da tatlı be. Dur azacık ...! Hah! Belledim. Dur bende bir kıyas** (karşılaştırma) **yapayım.**
- **De bakalım.**
- **Şimdi bak. Senin kafan karpuzdur.**
- **Sus arsız ! O nasıl lakırdı.**

- **Dur. Dur. Acele etme. Mantık ile sana isbat edeyim. Senin kafan karpuzdur. Çünkü karpuz müdevverdir** (yuvarlaktır). **Madem senin kafanda müdevverdir** (yuvarlaktır) **elbet karpuzdur.**
- **Hayır böyle safsata istemem. Hani ya iltimas** (kayırma) **iktidara galiptir demedin mi ? İşte kıyası** (karşılaştırmayı) **ona yapmalısın.**
- **Arkadaş bu kaziyye** (mesele) **kıyas** (karşılaştırma) **kabul etmez. Bundan vazgeç.**
- **Neyçün vazgeçeyim ? Eğer belleyemedinse bir daha tarif edeyim. Yahut kıyası** (karşılaştırmayı) **yapıvermeli.**
- **Pekala madem ısrar ediyorsun, yapayım.**
- **Yap bakayım belleye bildin mi ?**
- **İltimas** (kayırma) **iktidara galiptir. Çünkü evvelki muazzez** (hürmetle saygı gören) **ikinci muhakkardır** (hakarete uğramıştır). **Muazzez** (hürmetle saygı dören)**ise herhalde muhakkara** (hakarete uğrayana -göre-) **galip ve faiktir** (manevi olarak üstündür). **İltimas** (kayırma) **iktidara** (güce) **galiptir.**
- **Aferin Kokonoz. Sen artık almış yürümüşsün.**
- **Ne zannettin ya! Eğer benim aklımda biraz durgunluk olmasa daha sana ne kıyaslar** (karşılaştırmalar) **yapardım. Lakin artık yoruldum. Biraz müsaade etde zihnimi dinlendireyim.**
- **Öyle ise sana on beş gün müsaade** (izin) **iyicesine, zihnini rahat ettir sonra, daha soracağım şeyler vardır.**
- **On beş gün müsaade** (izin) **ha ? Öyle ise on beş gün sonra ne istersen sor. Seni cevapsız bırakırsam, erkek ile kadın müsavatı** (eşitliği) **vezninde** (ölçüsünde) **veznedar olayım** (ölçünün yerini tutayım). **Düşmanlarımın gözleri kör olsun.**

. . . . . .

- **Kokonoz, Zaman[8] okudun mu ?**
- **Evet! Bugün Yoğurtçu Mehmet Ağa'nın dükkanında bir tane bulmuş idim de.**
- **Ey! Ne yazıyor bakalım ?**
- **Ne yazacak! Zaten her vakit yazdığı ne idi.**
- **Demek orasını göremedin.**
- **Neresini ?**
- **İşte orasını.**
- **Orasını da gördüm burasını da.**
- **Ey öyle ise o bendi de görmüş olmalısın.**
- **Bend mend görmedim. Yalnız cami(y)e gidiyordum. Lakırdıya dalarak çamura bastım.**
- **Canım sana çamurdan falandan bahs eden var mı ? Artık bu deliliğinden usandım bıktım, Zaman'da bir ufacık fıkra var okumadın mı ? Demek isterim.**
- **Evet! Okudum Kıbrıs'a cevap değil mi ?**

---

[8] Kıbrıs'ta o yılrda çıkan bir gazete.

- **O da, ama asıl sana ait olan ciheti** (yönü) **o değil.**
- **Vay! Bana ait olan ciheti** (yönü) **de mi var ?**
- **Şüphesiz.**
- **Aman yanında bir nüshası var mı ?**
- **Evet vardır.**
- **Rica ederim o fıkrayı okuda işideyim. Bakalım ne yazmış.**
- **Dinle: Ser-levha** (yazı başlığı) **Kokonoz; alt tarafı "Kıbrıs Gazetesi sabık** (eski) **muharririmiz Ahmet Tevfik Efendi'nin istifasına sebep müstakill** (kendi kendine) **bizim halimize tahammül edememesi ciheti** (yönü) **olduğunu beyan ediyor. Eğer Kıbrıs Gazetesi'nin tahmini gibi muharrerin istifası adem-i tahammülünden** (tahammülsüzlükten) **ileri gelmiş olsa idi, dört sene mütemadiyyen** (sürekli olarak) **matbaamızda ifa-yı vazife edemezdi** (görev yapmamazdı). **Ancak ahiran** (sonradan) **ruhsat** (izin) **alarak neşr eylediği** (yayınladığı) **ceride** (gazete) **mesleğinin, bizim mesleğimize tevafuk etmemesinden** (uymamasından) **dolayıdır. Eğer refikimizin** (dostumuzun) **mesleğine muvafık** (uygun) **geldiyse kendini tebrik ederiz." anladın mı ?**
- **Hayır! Anlaşılmaz ki.**
- **Neden anlaşılmasın ? Senin kafan kalında anın** (onun) **için anlayamadın.**
- **Pekala sen anladınsa bana anlat.**
- **Canım bunda anlamayacak ne var ? İşte dört senedir orada hizmet ediyormuşsun, sonra bu gazeteyi çıkarmışsın. Mesleğin mesleğine muvafık** (uygun) **gelmemiş, anın** (onun) **için istifa etmişsin.**
- **Eyi ya mesleğim mesleğine muvafık** (uygun) **gelmemesiyle benim mi istifa etmekliğim** (etmem) **lazım gelir yoksa, sahib-i imtiyazın** (gazete sahibinin) **beni tard eylemesi mi** (görevden uzaklaştırması mı) **icab eder ?**
- **Evet!**
- **Neye evet.**
- **Seni tard etmesi** (görevden uzaklaştırması) **icab ederdi.**
- **Acaba hakikaten tard mı etmiş** (görevden uzaklaştırmış mı).
- **Ben ne bileyim orasını sen bilirsin.**
- **O fıkrayı muharrir** (yazar) **kendi aklıyla mı yazdı dersin ?**
- **Hayır! Sahib-i imtiyazın** (gazette sahibinin) **fikrine hizmet etti.**
- **Öyle ise sahib-i imtiyaz** (gazette sahibi) **istifamı azametine** (büyüklüğüne) **menafi'** (çıkarlar) **görerek o yolda bir fıkracık yazdırmıştır. Çünkü hakikat öyle değildir.**
- **Sus. Öyle şey söyleme Zaman Gazetesi hakikati yazar.**
- **Ama efkarını** (düşüncelerini) **tasrih et** (açıkla). **Her vakit mi yoksa bazı mı ?**
- **Hayır! Benim bildiğim hakikati yazar. Ama her vakit mi bazı mı bilemem.**
- **Ha! Sözüne sarahat** (açıklık) **ver yoksa, öyle suret-i katiyyede** (kesin suretle) **söyleyince her yazdığı hakikat zannolunur.**
- **Sanki öyle değil mi ?**
- **Eğer öyle olsa idi, istifama sebep müstakill** (kendi kendime) **olan mesleğimin, mesleğine tevafuk etmemesi** (uymaması) **olmayıp başka bir cihet** (yönü) **olduğunu yazardı. Çünkü dört senedir mesleğim mesleğine muvafık** (uygun) **idi de üç günde mi tebeddül etti** (değişti). **Hem bir mizah gazetesinin mesleği, siyasi bir ceridenin** (gazetenin) **mesleğine tevafuk eder mi** (uyar mı), **nasıl itizar** (özür dileme) **? Bu adet "Bizim gelin bizden kaçar, başını örter,**

kıçını açar" darb-ı meseline (atasözüne) döndü. Bendenizin istifa edeceğimden Efendi'nin malumatı bile yoktu. İşte sana Zaman'ın kantarlı bir hakikati.

- Çok şey!..
- Hayır az şey, çoğu daha arkadadır. Gülerek kahkaha ederek akşama kadar iş gören, gazeteyi tashih (düzelten) ve ikmal ile (tam olarak) makineye vaz' ettiren (ortaya koyan) istifanameyi de mürettib (tertip eden) efendilere teslim ederek çıkıp giden ve hala da sahib-i imtiyaz (gazette sahibi) ile bir söz bile etmeyen ben değil miyim ? Kovduğunu hiç çekinmeden nasıl ima etmek istiyor ? Doğru söylemek adeti olan bir gazete hakikati böyle mi yazar.
- Ama gazeteci olupda yerine göre doğrudan sapmamak olamaz. Sen hiç yapmaz mısın ?
- İşte ben o cihet-i irtikab (rüşvet yönünü -kabul-) etmediğim için makbul (kabul gören) değilim ya!
- Canım sen biliyormusun ki doğruyu dokuz köyden koğarlarmış.
- Varsınlar kovsunlar.
- Canım o bir darb-ı meseldir (atasözüdür) yani hakikatde yerinde yutulmalıdır.
- A a ben yutamam.
- Mütevazi adamlar daima hakikatten ayrılmazlar. Ama mütekebbir (kendini beğenmiş) olanlar öyle değildir.
- Tevazu' (alçakgönüllülük) dururken şeytan sıfatını takınmada ne muhassenat (fayda) var ? Ah Kokonoz ben sana meram anlatamayacağım. Canım iktiza-yı hal (gösterdiği lüzum) öyledir.
- İktiza-yı hal (gösterdiği lüzum) ne demek ? Kebir (büyüklük) ancak Allah'a mahsustur. İnsana mahsus olan atvar-ı mütevazı'-anedir (gösterişsiz hal ve tavırlardır). Senin kebir (büyük) dediğin mekruh (iğrenç) haslet (mizacı) cell-i mürekkeb (birkaç şeyden meydana gelmiş büyüklük) ashabında (vasfı olanda) bulunur.
- Acayip şey! Hem cehalet hem de kebir (büyük) oldun mu ya ?
- Elbette, çünkü cahil olmayan kebir edemez (büyük olmaz). Kebir (büyük) cahilde, tevazu' (alçakgönüllülük) alimdedir.
- Canım ne hal ise işte o zat seni kovmuş gibi göstermiş. Ne yapalım.
- Ne mi yapacaksın ? Yağma yok kaparmısın ya! Mesleğim takbih edilsin (çirkin görülsün), dört senedir dokuz kuruş yevmiyye (günlük) ile iş görmekten anam ağlasın da, sonunda bir de yüzüme yağlı kara sürülsün keyfin gelir a.
- Canım doğrudur. Hakkın var, işin hakikati ne ise öyle yazılmalı idi.
- Mademki öyledir ya tashih-i madde edilmelidir (düzeltme yapılmalı) veyahut ilerisini düşünmelidir.

. . . . . .

- Kokonoz! Zaman'da bir tashih (düzeltme) var okudun mu ?
- Evet okudum. Musahhih efendi (düzeltmeyi yapan) o kadar dikkatli o kadar dikkatli ki kisveden (kıyafetten) ile vehledenin (dakikanın) bile farkına

varmış. Ama nasılsa yine o satırın nihayetinde dalalet (doğru yoldan sapma) yerine zalel ve altıncı satırda hacıların yerine hacılar ve Kazım Paşa Gazalî'nin altıncı satırındaki kat kat yerine kıt tertib olunduğunun farkına varmamıştır.

- Lakin Kokonoz bilmem sende gördün mü "Kaside" denilmişde, bir işaretle alt tarafına "Bazen de böyle olur" gibi bir cümle yazılmış. O ne olacak.
- Vay! O kadarcık şeyi de bilemedin mi ?
- İnsanlık bu ya, aklım ermedi.
- Güya edebiyyat kısmına derc edilen (yazılan) manzumeler ekseriyetle (çoğunlukla) yeni eserlermiş de bu defa Kazım Paşa'nın divanından alınmış imiş. Halbuki bazı mı ya! Her zaman böyle olur dinlemeli idi mi.
- Öyle olduğuna neden hükm ediyorsun ?
- Hükm etmiyorum, zaten işin aslı öyle. Çünkü bazen de öyle olur cümlesi başka hiçbir şeye delâlet etmez (yol göstermez). Te'vil etsin de (sözü çevirsin de) yine cevabım var.

Hem Tuhaf Hem Garip Bir Havâdis

Paris'te bir madam varmış, hemde büyük bir familyadanmış (ailedenmiş). Bu madam sair kadınların malik oldukları (sahip oldukları) her bir hasaile (huylara) malike olduktan (sahip olduktan) ma-ada (başka) fazla olarak toprağına kadar iner, birde uzun kuyruğu varmış. Lakin latife (şaka) değil ha. Bu havadisi işittiğim gibi bakın birdenbire şeytan aklıma neler getirdi. Mesela kaffe-i madamların (bütün madamların) mahut (sözü geçen) madamın olduğu gibi, birer uzun kuyrukları olsa, ne tuhaf olurdu artık o zaman kuyruk tuvaletini -modasını- seyretmeli.

Hele bundan modisterler (modacılar) ne kadar memnun olacaklardı tarif edemem. Çünkü kendilerine yağlı kuyruk için bir ticaret kapısı açılmış olacaktı. Öyle ya her madam benim kuyruğum diğerlerinden daha güzel ve daha süslü olsun diye, kimi renkli kurdela, kimi sade zarif olarak yek renk kurdela bazıları ucuna ipekten veya sırmadan püskül takarlardı. Artık buralarını vaktin modası bilir. Hele kuyruk tutmakta, kuyruk sallamakta bir birlerini edecekleri rekabetin derecesi pek uzun mütalaaya muhtaç değildir. Fakat bu halde erkekler pekte memnun olamazlar zannederim. Çünkü evlere gece gündüz vay! Kuyruğuma bastın. Ay! Kuyruğum kapıya kısıldı, gibi şamatalar, hele kuyruk mesarifinden (masraflarından) dolayı gavgalar asla eksik olmazdı. Ya sokaklarda hususuyla balolarda, çünkü kuyruğa basmak fistane basmağa benzemez. Vakıan (gerçekten) kalabalıkda fistane basıyor. Bazen yitirilirde, lakin sahibinin haberi bile olmaz. Fakat kuyruk öyle değildir. Adamın canı acır, artık her tarafta madamlara birer çığlık erkeklere de "Avf edersiniz Madam! Kuyruğunuza bastım!" diye etrafa itizar etmekten (özür dilemekten) ne valsın (bir oyun çeşidi) ne de katrilin (bir oyun çeşidi) ve ne de pulkaların (bir oyun çeşidi) bir lezzeti kalır. İşte bu ciheti (yönü) düşünülüyorsa

pekte eyi olmayacağından, madamların taklidiyle (kuşatmasıyla) **tezyin-i endam etmekte** (vücudun süslenmekte) **oldukları sahte kuyrukların gerçeğini Cenab-ı Hakkın madamların umumuna** (geneline) **ihsan buyurduğuna** (bağışladığına) **mösyöler teşekkür etmelidir.**

Bazı Hikemiyyat (hikmetli sözler) ve Durub-ı Emsal (atasözleri)

1

Bir dosttun seyyie'tini (kötülüğünü) **müdahane** (dalkavukluk) **ile setr etmeğe** (gizlemeye) **çalışmaktan bir düşmanın hasenatını** (iyi hallerini) **husumet-kârane** (düşmanlık) **olsun medh etmek** (övmek) **kâr-ı akildir** (akıl işidir).

Kokonoz

Bir postun sakatını (döküntüsünü) **muayene etmeğe çalışmaktan Dişli Hasan Ağa'nın karısı akıllıdır demek daha eyidir.**

2

Donmuş yüreğini ateş-i aşkla (aşkın ateşiyle) **biraz ısıt, fakat çokça ısıtayım deme sonra yakarsın**

Kokonoz

Yüreğinde ateşi söndürmek için biraz soğuk su iç, lakin söndüreyim diye çokça içeyim deme sonra patlarsın

Ma badı var

(devamı var)

. . . . . .

Türk -Selamkum...
Kokonoz -Sen gene mi geldin ?
Türk -Ne yapayım ağa! İsterim...

Kokonoz -Neyi istersin ?
Türk -İşte o ho... horoz mu imiş kaparoz mu imiş.
Kokonoz -Evet! Şimdi anladım. Kaparuz burada yoktur.
Türk -Burada yohsa (yoksa) nerede olduğunu bana haber veriniz.
Kokonoz -Kaparoz her yerde var ama burada yok. Çünkü ben adama birşey kapdırmam ki.
Türk -Söylediğimi anlatamadım mı yohsa (yoksa) senin hafan (kafan) ğalında (kalında) anlayamadın mı bilemedim ğitti.
Kokonoz -Yok galiba bu gidişle ne sen anlatabileceksin, ne de ben anlayacağım.
Türk -Aman Allah nasıl melmehete (memlekete) düştüm. Kimseye halimi ağnatamıyorum (anlatamıyorum). Ne ğalın (kalın) hafalı (kafalı) adamlar.
Kokonoz -Türk! Galiba sen benden bir dayak yemedikten son buradan gitmeyeceksin anladın mı ?
Türk -Ocağın söğünesi beni döğüvermekten ne ğazanacaksın (kazanacaksın).
Kokonoz -Haydi dışarı bakayım. Zira gözlerim döndü. Elim ayağım titriyor. Beni günaha sokacaksın. Bari defol şuradan.
Türk -Rica ederim ağa! Bana ğızmayınız (kızmayınız).
Kokonoz -Nasıl kızmayayım. Adamı firavun ediyorsun.
Türk -Aman Ağa! O adamı bana gösteriniz.
Kokonoz -La havle! Bu günde Allah bir musibet (bela) olarak başıma seni mi musallat etti. O dediğin adam kim ben hazır mıyım ki keşfedeceğim.
Türk -Canım ? O adam burada çızlatıcı imiş.
Kokonoz -Mademki evvelden beri böyle söylediğini kimseye anlatamayacağını bilirdin, ne için yanında bir tercüman getirmedin ? Şimdi çızlatıcının ne demek olduğunu ben neresinden anlayayım ?
Bir Evlad-ı Arab-Es-Selam Aleykum ya ihvan (ey kardeş)!
Kokonoz -Hah! İş şimdi benzeyecek. Rica ederim. Birazda oturunuz da şuradan handan ()birde buhuru getireyim. O zaman fasılımız Karagöz'ün bahçe faslına döner.
Türk -Aman Ağa! Gözünü seveyim.
Arap -Ente bi-arifu (Sen biliyorsun Kokonoz gazetesini) Koko... Koko... Koko.
Kokonoz -Arabın ağzını kapatarak "Hayır, Hacı baba hayır!"
Arap -Leş! (tamam)
Kokonoz -Leşin çıksın.
Türk -Ağacığım! Sen bu kör fellaha kulah (kulak) asma bana bak.
Kokonoz -Canım ah ikinizinde müstahkını versin. Nereden cehennemden geldiniz beni sersem ettiniz. Ne diyeceğimi, ne yapacağımı da

	şaşırdım. Hele birer birer söyleyiniz bakayım istediğizi anlayayım.
Arap	-Ene (ben) Koko... Koko... Koko...
Kokonoz	-Buyurun efendim! Bu haller çekilir mi ? Koko... Koko arkası yok. Koko... Koko arkası yok. Canım kokodan murad (istenilen) benim a hele bakalım ne isterler. Söyle Hacı Baba!
Arap	-Ene (ben) şok (çok) ister bu Koko... Koko.
Kokonoz	-Of Canım burnuma geldi ha! Şimdi olanca kuvvetimle can kurtaran yok mu diye bağıracağım.
Arap	-Ya Efendi! Biz ister bir gazete bunun isim Koko... Koko...
Kokonoz	-Bekleyeceğim bakayım kaç kokodan sonra noz çıkacaktır.
Arap	-Ben bilir şok (çok) tuhaf bu gazete isim Koko... Koko... Koko... Kokono...z.
Kokonoz	-Hah şükürde söyleyebildi. "Bir gazete uzatarak" Al ya Hacı baba! Lakin bu gazetenin neresini beğendin ?
Arap	-Eyyyyyyyyva! (güzel)... İşinde var bir gazel Hacı fış fış. Biz şok (çok) beğendi bunu.
Kokonoz	-Fakat buradan bir kere daha gazete arama.
Arap	-Leş (tamam)?
Kokonoz	-Canım leşin meşin lüzumu yok. Ben sana gönderirim. Zira bazılarının hasedlerini (kıskançlıklarını), tama'larını (açgözlülüklerini) mucib (gerek) oluyorda arada hiddet çıkıyor. Hiddetin sonunda da bardak benim başıma kırılıyor.
Arap	-Ala'r-Res' (başım üstüne)! Es-selam Aleykum.
Kokonoz	-Ve aleykum es-Selam uğurlar olsun Ya (ey) Hacı baba uğurlar olsun.
Türk	-İşte ağa benimde istediğim o kağıtlardandır. Yarın melmehete (memlekete) gideceğim, götüreyimde mırlansınlar.
Kokonoz	-Pekala Türk ağası! -Eline bir kaç gazete vererek- Sen şuradan savılda. İster mırlansınlar. İster zırlansınlar.
Türk	-"Gazeteleri aldıktan sonar" Allaha ısmarladıh Ağa!
Kokonoz	-Uğurlar olsun. Uğurlar olsun. Bir daha uğurlar olsun. Of! Aman! Az daha bayılacaktım hay anasını be! Bir gazete çıkardım çıkarmaz olaydım, delisi akıllısı başımda kışladı, hele şükür kurtuldum.

Bir Efendi İle Karusacısı[9] Beyninde(arasında)

Efendi karusaya girerek-Muhammed! Şu uzun sokaktan gitmek isterim. Ne dersin ?

Muhammed	-Peki eyi Efendim.
Efendi	-Lakin hayvanları pek çapuk sürme.
Muhammed	-Pek eyi Efendim.

[9] Bir atlı araba.

-Karusa biraz yürüdükten sonra-

Efendi -Muhammed! Keşke bu sokaktan gelmeye idin. Acaba araba dönmez mi .

Muhammed -Ne tarafa dönecek efendim.

Efendi -Geriye.

Muhammed -Döner Efendim.

Eefendi -Öyle ise çevir de öteki sokaktan gidelim.

Muhammed -Pek eyi Efendim.

Karusa çevirilip yola devam eder.

Eefendi -Hayvanları az süratlice sür.

Muhammed -Pek eyi Efendim.

Biraz gittikten sonra canım süratli dedimse hayvanları çatlatacak mısın biraz ağırlaştır.

Muhammed -Pek eyi Efendim.

Biraz daha giderek.

Eefendi -Canım nasıl eşek herifsin bir türlü söz anlatamıyorum sana, biraz süratlice söz dedim.

M uhammed -Pek eyi Efendim.

Eefendi -Aman karusa parçalanacak. -Ağzından köpükler saçılarak

- Allah cezanı versin senin gibi eşek herifin. Ne öyle dedimse işittirebildim, ne böyle dedimse, kendi bildiğine gider. Bu günden sonra bana lüzumun yok. -Gittikçe hiddeti artıp boğazının şah damarları şişerek ve gözleri yumurta gibi taşraya fırlayarak- Eşek herif nereden cehennemden başıma geldin. Benim talîm midir her kimi hizmetime alsam böyle oluyor bundan evvel birisini almış idim budalanın biri çıktı. Şimdi bunu aldım bu ise andan (ondan) daha budala ne yapacağımı şaşırdım artık ah kotarsın.

Muhammed -Görenler ah için söylesinler. Budala ben miyim, Efendi hazretleri mi.

Muharrir ve sahib-i İmtiyaz : Ahmet Tevfik

Kokonoz

VilÂdet-i Hümâyun-ı Hilâfet-penâhi

Dünkü Salı günü akşamına tesadüf eyleyen leyle-i nur-aver ki bütün Osmanlılar için matla'-ı envar-ı inşirah-ı ıtlakına sezâdır. O gün Padişah-i Faruk Câh, şehriyar-i adalet-i iktinah şevketlü merhametlü Sultan (Abdülhamid) Han Gazi Efendimiz hazretlerinin yevm-i pür meymenet viladetleri olmak mülabisesiyle bütün tebea-i sadakat ünvanları, icra-yı şehr-i ayine müsaraat eyldiği sırada, saye-i maarif-vaye-i hazret şehryârilerinde neşr olunmakta bulunan (Kokonoz) dahi envar-ı servere müstağrık olarak izhâr şadımânı eylemekte bulunmuştu. Kokonoz saha-i matbuata yeni çıkmış olduğundan daha böyle bir leyle-i saideye tesadüf eylememiştir. Binaen-aleyh işbu viladet bahiru'l-Meymenet hazret padişahî için uhdesine terettüb eden tebrikat-ı mahsusanın takdimiyle kesb-i muhafferet eder ve şayet bir gûne kusuru vaki olmuş ise, damin afv ü safh ile iltifaf buyurulmasını temenni eyler.

Lefkoşa'dan

Muhâvere

- Haberin var mı yazıcı ?
- Ne olmuş ? Pilav mı var ?
- Hay obur herifler, sen de arkadaşın da! Aklınız fikriniz pilavda!
- Ya ne zannettin ? Ben bu alemde dişime dokanmayacak, boğazımdan geçmeyecek şeyleri ne sorarım ne de dinlerim!
- Vay!...
- Evet!
- Pek eyi ama sen insansın, insanlarda ise, yine kendilerine mahsûs hissiyyât vardır. Bir insan yalnız boğazını düşünürse, o insan nasıl insandır ? Boğazlarını hayvanlar da düşünebilirler.
- Öyle ya! Boğazımdan başka bir şey düşünmem.
- Ben de ta'accüb etmem çünkü senin oburluğun öteden biri söylenmektedir. Hâlbuki bu oburluğuna göre, şimdiye kadar öküz gibi semirmekliğin lâzım gelirdi. Hususuyla sen kurudukca kurudun öyle bir hale geldin ki, bayağı herkes senden iğrenir oldu yüzüne tırnak ile ursalar irin atılacak eksek içine çökmüş ağzının kokusunu işidenler ise, vereme uğramak radelerine geliyor hasılı sen mücessim bir dert kesildin, ma-mafih seni ben çatır çatur gece gündüz kuru bakladan başka bir şey yediğini görmedim. Dur! Şey... Sahih!. Baklayı yemeğe iştiha hasıl etmek için eğer ısmarlama olursa kafayı bir iki de rakı attığını görmüştüm.

- Herif! Sen cahilsin be! Sen bakla yemekdeki hikmeti bilmezsin! Bakla vücuda nafidir, bakla mukavvidir.
- Ha avf edersin! Onun için vücûdun onun Mısır mumyası kesildi hikmetşinâs zata ne diyeyim ? Hele senin arkadaşın, yahut daha doğrusu efendin yok mu ? İşte onun tabiati yine başka ?
- Nasıl başka ?
- Canım nasıl başka olacak ? Şimdi unuttun mu ? Bu herif bütün bütün ünvan delisi oldu, güya kendisini herkes bilmiyormuş gibi diyerek mırıldanıyordunuz, işte o tabiat!
- Ha şimdi anladım. Vakian tabiatını evvel bende beğenmiyordum. Lâkin şimdi beğeniyorum!
- Hay gidi seni iki yüzlü mürdar! Sizin işiniz gücünüz hep melanet.
- Sus! Be adam! O zat şimdiye kadar bu kadar hizmetlerde, fedakârlıklarda bulunmuş da, nail mükafat olmuş ona senin dil uzatmak haddin değildir!
- Hangi hizmetlerde, hangi fedakarlıklarda bulunmuş ?
- Hesapsız!
- Peki yaptığı hizmetlerin, fedakarlıkların bir ikisini ta'dat ediniz. Hakikati teslim etmekte vicdanımız hakim olsun, yok bir şey ta'dada muvaffak olamazsanız. Tokatlarıma güzel bir ense uzatır mısınız ?
- Yok! Ben bunda yoğum!
- Mademki yoksun sus! Ben sizin içinizi dışınızı bilir takımdanım. Hepsine hepsine ama bana da mı lo lo lo ?!. O istediği kadar kibirlensin, kendisini tanıttırmak istesin, ben kendisine bakacağım. Nazarı bilirim. Zirâ Ziya Paşa'nın bed asla necabeti mi verir hiç üniforma, zerduz plan örsen, eşek yine eşektir, beyiti ezberimdedir.
- Haddinizi bildiririz ha!
- İşte ben de onu bekliyorum ya! Hele iktidarınızı görelim bakalım!
- Canım şimdi o bahsleri bırakalım da başka lakırdıya bakalım. Hani ya siz bana haberiniz var mı falan diyor idiniz, işte onu naklet de tatlı tatlı düşünelim.
- Peki o cihetden de dünüşürüz. Eyi naklet bakalım! Ne var ?
- Ne olacak ? İhsân olmuş
- Aman kaçıncı rütbeden! Kime ihsan olmuş ?
- Görüyor musunuz aklınız yine rütbede ...
- Canım çabuk izah ediniz nasıl ihsandır ?
- İşte Vali Paşa hazretleri Rumların Kız Mektebine beş yüz ingiliz lirası ihsan etmiş.
- Peki ama bu parayı hocalar mı yiyecekmiş ?
- Hocalar yiyecek değil!
- Ya ne olacak ?
- İşte bu paranın faiziyle her sene mektepden çıkan bir kız Avrupa'da tahsilde bulunacaktır
- Öyle ise ehemmiyyeti yok!
- Ehemmiyyeti yok imiş! Bak şu hayvan herife!
- Ey ne yapalım ? Biz de mi isteyelim ?
- Ya verirler mi ?
- Ya Rumlara verdiler de

- Rumlara verdiler vaktiyle gözlerini açmışlar, çalışmağa başlamışlar çalışa çalışa terakki etmişler. Terakkilerini de Vali hazretleri beğenmiş, işte bu ihsanı etmiş! Biz vaktiyle gözlerimizi açamadık, çalışamadık şimdi biz ne yüz ile Avrupaya tahsile gideceğiz diye ihsan isteyelim! Ez cümle sen ve efendin, ahval-ı alemi anlayarak gözlerini açmak isteyen terakki taraftarlarını, birer suretle telkib ve lekedar etmek gibi cinayetleri icraya Allahtan korkmadan, peygamberden haya etmeden mahiyya duruyorsunuz! Ceziremizde Rumlar terakkide oc-ı alaya çıkmış, Türkler ise hûd-binlikleri sey'esiyle tedennîde esfal-i safiline gitmiş! Bitiyoruz, mahv oluyoruz, yine benlik davasını kaldırayorsunuz, yine büyüklük satmak istiyorsunuz!.
- Be canım elimizde ne var ?
- Mademki elinizde bir şey yok, kadrinizi der hatır ile daima ona tatbik hareket etseniz olmadız mı! Faidenizden vaz geçtik bari, mazarretiniz olmasa!
- Her şey para ile olur.
- Evet para ile olur ama, Rumlar yerde define bulmadılar, çalıştılar kazandılar. Siz ise ünvan, teferrüd yolunda çalıştınız. Menfaat-ı zatiyyeniz uğurunda bir cezire müslümanını cehalet içinde bıraktınız, aralarına tefraka düşürdünüz. Bu ise göz göre canlarına kıymak demektir ki, erbab-ı vicdanı kan ağlatmaktadır. Elverir, artık elverir.
- Peki ne yapalım ? Haydi siz tarif ediniz de biz yapalım!
- En evvel ortadan nifakı, hud-binliği kaldırıp yerine ittifâk ü muhabbeti koymalıdır. O husûl bulunca mektebleri yoluna koymağa başlamalı. Lefkoşa'da bulunan on bab mekteb-i ibtidâiyi bozarak biri anâsa ve ikisi de zükure mahsus olmak üzere üçe tenzil edelim. On mektebe edilen mesarifi üçe tahsis edip de İstanbul'dan mükemmel hocalar celp edelim. İşte o karşımızda güneş gibi parlayan Rumların da mekatib-i ibtidaiyyeleri üçten ziyâde değildir. Böyle olursa tarik-i terakkide olduğumuz görülerek, Rumlara olduğu gibi o ihsanlar kendiliğinden gelir bizi de bulur!
- Ve ila ....
- Kokonoz
- Fila ....

Kokonoz'un Zaman'a Ciddi Bir Cevâbı

Zaman Gazetesi iki hafta evvelisi neşr ettiği nüshasında istifamın sebebini tasrih ve geçen haftaki nüshasında da istifanamemin bazı ehemmiyyetsiz cihetlerini sehv-i mertebe uğramış diyerek sahîh etmiştir. Uzun uzadıya faidesiz bir misal söyledikten sonar, bendenize bir de iki yüzlülük ünvanı vermişdir. Zaman sahib-i imtiyaz dört sene hizmetim sırada iki yüzlü müyüm, bir yüzlü müyüm, beni pekâlâ tanımışlardır. Sebeb-i istifamı bir takım te'villerle neşr ederek kabahati asla üzerine almak istemeyen sahib-i imtiyazın muharriri bulunduğum zaman, iki yüzlülük hakkında yazdırdığı makale gibi zannederim, bir kaç makale de sıdk ü istikamete dair yazdırmıştı. İki yüzlülük makalesini nasıl bana tavsiye etmiş ise, sıdk ü istikamet makalesini de, kendisi der hatır etmeli idi. Ben iki yüzlülük cihetini asla kabul etmediğim gibi fiilen de, icra

eylediğim halde sahib-i imtiyaz reda sıdk ü istikametten sıyrılıp çıkmıştır. Hayr-ı hâhani milleti gücendirmişimdir diyor. Gazetem meydandadır. Bir kere okunsun. Kendi gazetesi de mütalaa buyurulsun. Acaba bir müslümanın o derece tahkirine vicdanı nasıl razı olmuşdur. Bir kere gazetelerimiz makalatı mukaseye edilsin. Muğayir-i adab-ı insaniyyeyeye dair makalat-ı müstakrihe, cümel-i menfure hangisinde mevcuttur. Kıbrıs gazetesine verilen cevapda istimal edildiği tabirata nazar-ı insaf ile bakılsın. Bendeniz tuhaflık mev'inden birşey yazmışım, herkes üzerine almış, isterse alabilir lakin Zaman sahib-i imtiyazı tahsis-i bi-zikr ederek yazmışdır. Ne hacet aleyhinde merkez alınmak üzere bulunduğunu da işitmiş olmalıdır.

Şer'an mazmum olan birşey irtikab ettiği halde, tarik-i sıdk ü istikametten inhiraf edip de istifamın sebebini doğru yazmamasına taaccüb etmem. Çünkü sıdk ü istikamet kelime-i mukaddiseleri o kadar alidir ki Zaman sahib-i imtiyazında bulunabileceğini kimse tasdik edemez ve etmez. Zirâ o kelimat-ı ulviyye Zaman sahib-i imtiyazının çarıkları gibi istediği vakit atılıp yerine yenisi alınan kısımdan değildirler, ancak anlar Cenab-ı hallak-ı avalim ve kainat-ı takakdeset zatuhu ani'ş-Şükuk ve'ş-Şübühat hazretlerinin ilm ü hilmu ve tevazu'-i sıfat-i memduhasıyla müttasıf olan kullarına bir ihsan-ı sübhaniyyesi bir eltaf rebbaniyyesidir. Yoksa mercimek tanesi kadar mütezarrır olduğunu görüpte teayyüş-i yevmiyyesinden aciz kalarak hizmetine istinât etmiş bir takım biçare-kâne dünyada hiç bir müslümanın tecviz etmediği çığlıklarla hakaretler eden ve bir taraftan sıdk ü istikamete dair makaleler neşriyle diğer bir cihetten azametine menafi' gördüğü maddelerde ketm-i hakikat eyleyen Zaman sahib-i imtiyazı gibilerin yanına bile varmaz.

Zaman sahib-i imtiyazı hakikâtin meydana ihracı hakkında ne derecede say'ı olduğumu herkesten ala bildiği halde, hakikati meydana koymayarak, bir takım tevillerle kendisini haklı göstermeğe çalışmasına karşı, sükut edeceği mi mamul ediyordu ki, güya itiraz etmişim gibi istifanamemin bir kaç ehemmiyyetsiz yerlerini tashihe kalkışmıştır. Koskoca çarşap kadar gazetenin bin yerinde, o kadar ayıplı sehv mürettipler var iken, anları ıslâha dikkat etmeyipde ibarenin manasını zerre kadar tağyire uğratmayan iki üç kelimeyi tashihe kalkışmaktan maksat ne olacak ? Hiç şüphem yoktur ki muharrir Efendi'nin evhamına dokunmuştur. Zirâ o nüshada dalalet yerine adalet gibi büyük bir sehv olduğu halde, tashih edilmemiştir. Elhasıl bendeniz öyle (ki) bilmem ne tashîhleriyle iskat edilecek adamlardan değilim. Ancak hakikât ne ise kibrini ayaklarının altına alarak meydana koymalıdır. Çünkü kibr u azamet hakkında yazdığım makaleyi de der-hatır etmelidir.

Lefkoşa'dan

İnsanın mâil-i terakkî olması tabiidir. Cenâb-ı Hakkın insanlara ihsân buyurduğu meziyyet-i mahsûsadan biri dahi insanların mail-i terakkî olmasıdır. Meselâ bir kuşun çantasına birbiri ardınca yaptığı yuvalar birbiriyle mukâyese ve muvâzene edilse, birinin diğerinden hiç bir fark görülemez. Lâkin bir insan ise, bugün yapdığı bir kulübeyi yarın birkaç odalı bir eve veya sonra bir konağa ve gittikçe daha alasına tebeddül etmek arzusundan geri duramaz.

İşte bundan anlaşılıyor ki, insanların mail-i terakki olması tabiidir. Ve insanın hayvanata rühcaniyyetin en büyük sebeplerinden birisi de budur. Demek oluyor ki, insanlardan, her biri ayrı ayrı, kendi milletinin terakkisi ve vatan ve memleketinin mamuruyyeti için, elinden geldiği kadar çalışmağa borçludur. Bu borcu eda etmeyenler, yani vatan ve menleketinin terakkisi için deriğ-i himmet eder insan sayılabilirler mi ?

Zirâ Cenab-ı Hakk insanlara terakkiye meyl ve istidad-ı ihsan buyurmuştur. Bu meyl ve istidaddan bi-behre olanlara insan denilemez. İnsan milletini familyasına tercih etmelidir. Zirâ millet olmayınca familya da olamaz. Öyle ise insan milletinin istifadesi için familyası menafi'ini feda etmelidir. Çünkü şimdiye kadar yaya gelmiş olan büyük adamların, kâffesi bu kazıyye-i mühimmeye riayetle büyüklük namını illa bilmişlerdir. Vatan ve milletinin tezyid-i şan ü şerefine çalışan adama insan denilebil mi ? İnsan vefatından sonra dünyada ibka-yı nam etmeğe ve enba-yı cinsinin tevkir ve ihtiramına nailiyyet için şan ü şeref kazanmağa gayret etmeli, bu ise gayretli cebelli olanlar için mümkündür. Ve bu gibi şan ü şeref kazanmak durur iken at, araba, saat kösteği falan gibi şeyleri kazanmağa, say' etmek ve bütün nazar-ı dikkatini bunlara hasr eylemek mugayir-i insaniyyet değil midir ? Aklını fikrini böyle şeylerle işgâl edenler, milletinin terakkîsine ve vatanının saadetine hizmet edebilir mi ?

Kokonoz

Doğrudur gardaşım edemez. İnsan milletine her türlü fedakârlıktan çekinmemelidir, hiç olmazsa milletin bir perdesini kırmakla, bir papucunu çevirmekle bir lokma ekmek, bir yudum su vermekle, olsun ufacık bir hizmet ederek insanlığı isbat etmelidir. Yoksa vaktiyle kazandığı liraların üzerine oturup da, sefâ-yı hatır ile keyfine bakan ve kendi milletinin halinden haberdar olmayan insana, insan demekten ise, düşman millet demek daha muvafıktır.

Halep'ten

Kuzum Kokonoz! Sana birşey soracağım ama, doğru cevap ver, çünkü doğruyu herkes sever, sen de doğru söylersen kendini aleme sevdirirsin! Şu alimin ne olduğunu mu suâl ediyorsun ? İşte şu: "Zaman" ve "Kıbrıs" cerideleri ne için birbirlerini çekemiyorlar da ara sıra yekdiğere seng-i endaz taarruz oluyorlar ? Eğer bu suâlime hakkâniyyet dairesi dahilinde bir cevap verip de, tarafeyni de ağız açtırmayıp memnun edersen, sana ümidinden daha büyük bir mükafât var ?

Bir Kokoz

Cevap

Birisi fikr-i mücevvüfle izhar-ı tağallüb ve dava-yı istibdad, diğeri ise (Zaman)'a karşı o istibdadı bi'l-Müdafaa (Kıbrıs)'ca tesis-i bina-yı ittihat eylemek efkarına hizmet eyledikleri ve halbuki bu iki efkâr yekdiğerine taban tabana zıt bulundukları cihetle ara sıra vukubulan müsadimenin sebeb-i müstâkilli bundan ibarettir. Daha açık söyleyecek olursam, hakikati kabul etmeyenlere karşı doğru söylemiş bulunamayacağım. Tabii idüğünden bu cihette dilimi uzatmadım. Zamanımızda ıslaha muhtaç hâller pek çok olup, binaen-aleyh Kıbrıs halkı da daima terakki arzusundadırlar.

İki Kişi Beyninde (iki kişi arasında)

Birincisi - (Başını eğerek) Avu bonjur Mösyör!
İkincisi - .....
Birincisi - Nasıl gidiyorsunuz ?
İkincisi - Biraz süratli gidiyorum, işim var.
Birincisi - Yok, Monşer! Onu sormuyorum.
İkincisi - Ya, neyi ?
Birincisi - Şu ... Hani yok mu ? .. (Türkçe mukâbilini bulamıyormuş gibi) koman talevu demek istiyorum.
İkincisi - İyyyy ? Git yanımdan, küfretme bana!
Bir üçüncü şahs mükalemeye karışarak:
- Mösyö demek istiyor ki, keyfin nasıl, eyü mü ?
İkincisi - A birader! O sözden bu istifsar-ı hatır nasıl anlaşılır ?
Birincisi - İyi, sana Fransızca söylemiş.
İkincisi -Nasıl, nasıl ? Daha kendi ana lisanını (dilini) iyice öğrenmek Fransızca mı paralamaya kalkışmış ?
Bu esnada birincisi arkasını çevirerek gider;
İkincisi hem gidene bakar, hem şunları söyler:
-Yazık! Millet-i İslamiyyenin (islâmi milletlerin) ulüvv-i şanı için lazım gelen vesaita-ı tevessül ile hem kendini, hem milletini bahtiyar edecek (mutlu) birçok gençlerimiz bulunduğu halde, ekserisinin efkâr-ı frenk'e tab'iyyetden (Avrupalı fikirleri benimsemekten) başka bir harekâta görülemiyor;

Bir Kokoz

Büberdendir

- Kokonoz! Zamân'ın evvelki nüshasındaki Gazi Mehmet Derviş Efendi'ye verilen cevabı okudun mu ?
- Evet ! Okudum, lâkin bir biri ardınca büberdendir, büberdendir deyüp gidiyordu. O ne olacak ? Galibâ yediği dolmadan ağzı yanmışta büberdendir diye feryat ediyordu.
- Ben gazetede öyle şeye tesadüf etmedim.

- Nasıl tesadüf etmedin ? Sende mi yalan söylemeğe başladın ?
- Hayır! Yalanı hiçbir vakitte kabul etmem lâkin öyle dolma, büberden bahs olunan bir cihet musadif-i nazârım olmamıştır.
- Öyle ise dikkat etmemişsindir. Hani ya Gazi hakkında şöyle olduğu da büberdendir, rüyâda gördüğü de büberdendir, aksırdığı da büberdendir, gibi cümleler var idi.
- Ha! Şimdi anladım müberhendir kelimesinin yekdiğerini müteâkib tekerrür ettiğini söylemek istersin değil mi ?
- Hayır, kellesinin kemiklerini falan yok, yalnız büberdendir deyüp ağlıyor!
- Canım ben kellesi kemikleri dedim mi ?
- Ya bende sana burnunu kulağını söylemedim ya!
- Kokonoz meram anlayacak mısın, yoksa şimdi bırakır giderim ha.
- Nereye gideceksin, gitsen gitsen Zamân Matbaası'nın kandillerini yağlayıp yakmak için gideceksin ve o vazifeyi de, daimâ elden gayıb etmemek için aleyhimde bulunacaksın değil mi ?
- Hayır! Sen beni o kadar deni mi zannettin ki, bu derece ileri görüştüğüm bir ahbâbımın aleyhinde bulunacağım.
- Bulunmazsın bulunanlar eksik değil ya.
- Neme lâzım. Biz sadede gelelim. Yani o kelimeye bir itirazın mı var ?
- Hayır ne garazım olacak, büberdendir diye ağlıyor da, acaba gartlağı mı tutuştu demek istedim.
- Lâ havle, canım garaz demedim itiraz, itiraz yani o kelimeyi cerh edecek bir fikrin mi var dedim.
- Ey öyle ise Kokonoz ben değilim sensin.
- Neden ?
- Neden olacak ? Fikrin, bıçak mı yoksa kama mıdır ki kelleyi cerh edecek.
- Ha iş anlaşıldı, ben sana bu gün meram anlatamayacağım.
- Neden!
- Söylediğim sözü kafana yerleştiremediğimden...
- Ya benim kafamın pamuk şiltesi yahut yağ tulumu olduğunu sana kim anlattı ?
- Ey ne yapalım vazgeçelim ve's-selâm.
- Neden vazgeçeceksin.
- İşte sana bu gün meram anlatmaktan zirâ, canım boğazıma geldi.
- Öyle ise daha beklediğin nedir ? Ağzını açıver çıksın gitsin yolcu yolunda gerek.
- Şimdilik Allah'a ısmarladık zirâ bugün aklın başında değil
- Ey uğurlar olsun. Sanki yarın yine buradasın.

Tımarhâneden Kaçmış Bir Deliye Karşı

Savulun yol uzundur delidir şimdi durur
Bakınız kollarının rüzgârı insan uçurur

Yine bir hiddeti var gözlerine dikkât edin
Bu gidişle bir iki saate varmaz kudurur

Şişti gittikçe bakın habl-ı veridi kuduzun
Çünkü sardıkça gazab ağzı deli burnu kurur

Şükür Allah'a ki hep dişleri sun'î diştir
Yoksa bi'l-Lah kemirir adamı bu hâin obur

Geçirir işte nasıl kırmızılanmış çehre
Bakınız değneği elde savurup arza urur

Nice kurtardı tımarhâneciden bu yakayı
Aramaz mı acaba bu deliyi o me'mûr

Tuttu işte birini laf ediyor şimdi salar
Gidiyor paltoya bak yanları harman savurur

Kokonoz tuttu sakalından anı uyandıyor
Koca maymun gibi sıçrar yukarı hem oturur

Havâdis-i Mahalliyye

Geçen akşam iki arkadaş zifâf cemiyyetine gitmişler. Sokaklarımızın çamurları zaten malûm ya! Belediye olan çamurları köreltip yığın yığın etmiş bu iki arkadaş da, nasılsa cemiyyetin kesretinden ve karanlıktan yollarını iyice seçemediklerinden birisi çoktan beri, müştâkında imiş, gibi o yığının birine girmesin mi ? Ama nasıl giriş bilir misiniz ? Adamcağız ne ağzı kalmış ne burnu, ne de suratında temiz bir yeri, bu hâlini gören arkadaşı aman arkadaş haydi şuraya kahvehanenin birine gidelim de, üstünü başını temizle deyince: Adamcağız arkadaşına suretini göstermek için boynunu uzatarak bir kerre suratıma baksın a! Demiştir ki: Hakikâten herifte insan içine çıkacak sûret kalmamış imiş.

Bazı Hikemiyyât ü Durûb-ı Emsâl
Geçen Nüshadan mâ-bad

3

Kibir ve azamet şeytanın bahçesinde biten bir çiçektir. Büyüdükçe büyür, açtıkça açar.

Kokonoz

Aman çiçek koparayım diye şeytanın bahçesine girme, sonra hannâsın şer'ine uğrarsın.

4

Bildiğin şeyi ikmâl etmek ister misin ? Anı başkasına öğretmeğe çalış. Zirâ bilmek kolaydır. Kemâl, öğretebilmektedir.

Kokonoz

Bilmediğin şeye de hiç karışma. Çünkü aksini öğreteceksin de kabak başında patlayacak.

5

İnsan en büyük istifâde-yi istiâre ettiği kitapta bulur. Çünkü herkes malını sevmeyip aharın malından istifâdeye çalışıyor.

Kokonoz

Tıpkı ben de öyle. Daimâ kendi malından istifâdeyi sevmem gözüm başkasının malından istifâde etmektedir lâkin herkeste kimseye bir şey kaptırmıyor.

6

Dostu ve kitabı çoğaltmağa heves etme bunları intihab etmene çalış.

Kokonoz

Benim tabiatimde budur. Daimâ çarşıya gittiğim zaman patlıcanın iyilerini ve tazelerini intihab ederek, sekizi bir guruşa olacağından dördü olsunda iyisi alınsın.

7

Cehl-i mürekkebe nisbetle cehl-i basit yine bir âlem sayılır. Zirâ cehl-i mürekkeb erbâbı bilmediğini dahi bilmez cehl-i basit erbâbı ise hiç olmaz ise bilmediğini olsun bilir.

Kokonoz

İnsan cahil olmamalı yoksa cahil oldukdan sonra ne olursa olsun mürekkeb de diyerek eyi de desek yine vardır.

8

Bir hasis zengin sadaka istemiş olan fakir kendisinden daha fakire müracaât etmiş demektir.

Kokonoz

O adama hasis zengin yerine hiç çekmeyerek çenge demek daha muvâfık olur.

9

Himmetsiz bir kibarın himmetine müracaat eden zaif kendisinden himmet bekleyen bir miskine müracaât etmiş sayılır.

Kokonoz

Vallah bu ötekinden cengine. Bundan fazla olarak bir hamiyetsizlikle var.

10

Herkesin kusurunu avf et, bahsus kendi kusurunu avf etmemek yoluna bak.

Kokonoz

Bana kalırsa ben kendi kusurumu çoktan avf ettim lâkin bakalım Allah avf eder mi ? Âlemin kusurlarını avf etmek Allah'a mahsustur herkese uzaktan bakmak düştü.

Mâ-badı var

Muharrir Ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Kokonoz

Ramazân-ı Şerifin Hülûlü

Mevsim şita olmak hasebiyle semanın kulûb zulma gibi siyah bulutlarla mestur bulunmasından gurre-i garra-yı şehr-i sıyamın rüyeti mümkün olamadığı cihetle tekmil-i sülsin itibarıyla bugünkü Çarşanba gününden itibaren Ramazân mağfiret-resân olmasına hükm i şeri' lâhik olmuştur. Cenâb-ı Hakk bi'l-cümle müminin muvahhidin kulları hakkında işbu şehr-i mübareki mütemeyyin ve mesut eylesin.

İhtâr

Kokonoz Sahâ-i matbuâtta arz-ı endâm edeli iki buçuk ay kadar bir müddet olmuştur gerçi cezirede yüzü mütecaviz abone bulmuş ise de bunların nısfından ziyâdesi halâ bedelâtı tesviye etmemiş ve hâlbuki Kokonoz kokoz olduğundan paraya ihtiyacı vardır. Tekrar ricâ eder lütfen abone bedelâtını tesviye etmeyenler etsinler sonra mutalaâsından mahrûm olurlar ha!

Muhâvere

- Kokonoz! Sana neler söylediler işittin mi
- Hayır! Ne söylediler!
- Sen fezâil-i ahlâkiyye, hissiyyat insanîyyeden külliyyen mahrûm imişsin.
- Hepsi bu kadar mı ?
- Hayır daha çok fakat birer birer söyleyeceğim bunları tasdik ettin mi ?
- Bu sözü sakın başkasının yanında da söyleme sonra bütün bütün cehâletin meydana çıkar ha.
- Neden ?
- Çünkü fezâil-i ahlâkiyye, hissiyyât-ı insâniyyeden külliyyen mahrum olan ancak kulaklı babalardan insan ne kadar adi olsa mademki "Ve lefedu keremna"'da dahildir elbette her ikinisinden de birer nebze bulunacaktır. Ha bak hissiyyât-ı insâniyye ile fezâil-i ehlâkıyyeden mahrum birde delilerdir çünkü anlarında kulaklı babadan hiç bir farkı yoktur ben delimiyim.
- Hayır estağfurullah.
- Öteye fırla üzerime düşersin insan mıyım kulaklı baba mıyım.
- Haşa insansın.

- Mademki insanım deliliğimde yok fezâil-i ehlâkıyye ile hissiyyât-ı insâniyyeden bir vakitte külliyyen mahrum değilim söyleyen cehâletinden utansın.
- Ey pekâlâ ! Sen de sıkılacak suret yok imiş.
- Avf edersin benim suretim üzüm şırası değildir.
- Canım öyle sıkıla değil utanmazmışsın
- Eşeği olan evet alsın benim evde tavşan bile yok.
- Yine anlayamadın hayan yok imiş.
- Hayam yok mu imiş tecrübeyi göğe çekmediler ? Söyleyen sınabilir.
- Ey sen nankör imişsin ekmek yediğin yere yüz çevirmişsin.
- Öyle ise nankör değilim.
- Neden ?
- Ya hiç nankör olan yüzünü etmek yediği yere mi çevirir yoksa etmek yediği yerden mi çevirir bunu geç zira abare cehaleti gösterir başka varsa söyle.
- Evet! Yeni Efendiler bulmuşsun.
- Ben uşak değilim ki bir efendinin yanından çıkıp ötekinin yanına gireceğim bende başlı başıma bir efendiyim hem öyle okuduğunu anlamaz ismini yazamaz oldukları halde efendinin ünvanını bi-gayr hakk-ı azâb eden efendilerden değilim anlaşıldı mı ?
- Evet anlaşıldı zaten oralarını pekala bilirim.
- Öyle ise daha ne söylediler haydi söyle bakalım.
- Dediler ki sen ciddi bir adam değil imişsin kimden bir fâide görürsün o tarafa döner imişsin.
- Dönersem Cenâb-ı Hakkın uzmet ve kudretini kullarına göstermek için devran ettirdiği koca kerre gibi kendi muhavverimi asla terk etmeyerek döner menfaât-ı şahsiyyemi ancak menafi kilise içinde teharri eylerim öyle yüzünü görünce tabasbüs ederek yanından ayrılınca aleyhinde bulunanlardan vayahut hakkında ağzıma geleni söyledikten sonra miskinata pardon edenlerden değilim.
- Ya! Öyleleri de var mıdır.
- Demek sen daha uyursun. Hey kuzum şenlik akşamı neler oldu neler.
- Alimallah hayrım yok.
- Ben söylemem sor da öğrenirsin.

Muhâvere

- Kokonoz mektep gördün mü ?
- Merkeb dediğin şu bildiğim eşek demek değil mi ?
- Canım merkeb değil, mektep, mektep.
- Ha mekteb. İhtiyârlıktan kulağım ağırlaştı da söylediğini iyice işidemiyorum evet gördüm.
- Nerede gördün bakayım ?
- Her gün yanından geçerim.
- Öyle değil a birader. Yani mektebe gittin mi ve nerede gittin ?
- Evet! Bende anladım ya gittim.

- Ey! Bakalım ne dersler gördün!
- Hocanın suretinden başka ters bir şey görmedim.
- Olmadı yine aksi anladın. Ders ders yani sırf mantık meâni usûl.
- Ha evet sarfı zaten mektebe gitmezden evvel bilirdim mahvda sarfın bir nevidir anide bilirim. Çünkü sarf edince mavf olur.
- Mantıkın iki nevi var ki sana geçende andan biraz bahs etmiş edim anın yanında dediğin gibi bir de karani olursa o zaman zerre kadar usulden çıkmayarak nasıl yerler anlayamadın ben ne söylüyorum sen ne anlıyorsun.
- Sana dedim kulağım biraz ağırcadır. Pek söyle.
- Daha nasıl söyleyeyim dellalı mı çağıracağım.
- Hayır biraz pekce.
- Pekâlâ mektepde okudun mu ?
- Ha şimdi gördün mü nasıl duyarım. Evet okudum.
- Ne okudun ?
- Ne okuyacağım herkes ne okursa bende okudum.
- Demek arabı görmedin mi ?
- Ço.....k daha dün sekiz tanesi bir yerde alınlarını güneşe vermişler oturuyorlardı.
- Gördün mü yine nasıl sapıttın.
- Nasıl sapıtdım sen bana arabı görmedin mi diyen ey yalan mı söyleyeyim gördüm.
- A birader ben sana âlemden soruyorum arabı farsi âlimleri var haniya kelimelere ilâl yaparlar. Bir aslında şöyle idi böyle idi de sonra şu oldu derler.
- Ha! Anladım anladım demek ilâl istersin öyle mi ?
- Öyle ya öyle ya!
- Ey ne oldun boğazıma mı salacaksın tımarhâneye götürürler ha.
- Canım Kokonoz şu istikâmet kelimesinin bir ilal yapsan a.
- Bu kelime isim camitdir. (Evet) Gibi yerden bitmiş manâsız bir lütuftur aslı, faslı yoktur.
- Kokonoz! Bunu kabûl kabûl edemem çünkü kelimenin mutlaka manâsı olacak.
- Evet manası varsa da lütfu murad kelimelerdendir belki irâbıda takdîridir.
- Canım Kokonoz, şimdi bahs irabda değil şu kelimenin manâsı vardır diyorsun a be herif! Sen meram anlamaz mısın sana lütfu murattır diyorum lütfu.
- Evet canım pekâlâ! Lütfu lütfu diyorsun şu manası var a
- Elbette.
- Ey mademki öyledir, kelimenin şeklini de masdara venzer. Mutlaka ilâl olabilir.
- Hay gidi şeytan hay be ne dersen o kadar çalışdım yakayı kurtaramadım be kuzum bunlar eltaf bi-meâniden oldu gayr-ı müstamildir. Vazgeç beni nafile yere verme.
- Canım bundan yorganlık var mı ? İşte konuşuyoruz . Bu da sözden ibaret bir şeydir.
- İşte anın için bende lütfu murad diyorum a ! Ne ise birader buna ilâl olmaz.
- Yok Kokonoz sözünden dönme ne demek olabilir.

- Gel sen şu istikâmet kelimesini ağzına alma öyle mutel öyle mecruhdur ki hiç tutacak yeri yok demiş olsam becadır.
- Hayır! Kelimenin ilâlini isterim ve's-selâm.
- Peki fakat arkadaş şimdi başım bir parça sersem be! Kelimenin evvelini ahirini düşünmeyip yalnız sarfca kaideli olsa olmaz mı ?
- Hay hay neyçün olmaz kaideli olması lâzım.
- Pekâlâ öyle ise dinle istikâmet aslında eski adet idi müteahhirin sarfiyyât bu kelamın lütfunda sıklet gördükleri cihetle yahfifini murad etmişler ise de beyinlerinde çok zaman muhalefet ve mücadele vuku bulduğundan muvaffak olamamışlardı. Nihayet himmet ve gayret kelimelerinin beyinlerinde hasıl olan nefreti bais zıddıyyet olmağla o herc ve merc de himmet mağlûb ve ayn'ul-fiili lâmu'l-fiiline münkalib olduğu sırada adetin dalı ıslah zâtü'l-beyn için tevassut ettiğinde kazaya uğradığından avzında hamiyyetin meymi adeta verildi eski amet oldu.
- Çok alim imişsin be Kokonoz ne tuhaf ilâl bu!
- İlâlin tuhâfı olur mu ? Dinle sonra vazgeçerim ha
- Aman aman sonra!
- Sonra beyne'l-arab kaf ile âynin muhricleri pek karib olduğundan hakkaniyyet ile adetin beyninde bir vesile-i iltizâm olmak üzere evvelkinin kafile ikincisinin ayni mübâdile ettirildi eski kamet oldu.
- Kokonoz burasını anlayamadım.
- Canım sende ne kalın kafalısın hakkaniyyetin kafı beriye alındı eski kamet oldu eskilik işe veya modaya gelmediği için bi't-tabi elifi eğerlediğinden bu lütfun taklîbinde iltimâs sekâmetinden ihtirazen ve hayatını tahfifen bunun tası asl-ı kelimenin başına getirildi istikâmet oldu.
- Aman Kokonoz! sen pek mükemmel şey imişsin be aferin sana.
- .... ne zannettin ya!
- Ben Kırklar Şeyhi Hacı Fırıldak yahut Hacı pes pes değilim gazeteciyim gazeteci.

Muhâvere

- Maraş'dan haberin var mı yazıcı ?
- Bırak hissiz herifler, kimseye yedirdikleri yok a! Yalnız aş aşa deyip gidiyorlar.
- Yazıcı! Aş değil!
- Yakuru kuru ekmek mi ?
- Obur herif! Obur herif! Oburluğunu bütün bütün rezalete döktün Allah müstahkını versin! Geçen gün yine yoğurtcu dükkanında kâse kâse yoğurtları birer nefste sömürdüğünü görenler bin lanet okuyordu şimdi de iki çift lakırdı edelim dedik halbuki yine sen sözü aşa, kuru kuru ekmeğe intikâl ettirdin!
- Seni gidi bunak herif! Geçen günde kuru bakala yediğimi, ısmarlama rakı içtiğimi muhaveremiz esnasında aleme işittirdiğin zaten sana inanmak caiz

değildir ki, şimdi bütün âlem bakla yiyici bakla yiyici diyerek nereden geçersem beni parmak ile gösteriyorlar; insan içine çıkamaz oldum düşündüm düşündüm herkesin şu su-i zannını üzerimden gidermek için bir kaç kişiler huzûrunda yoğurt yemeğe durdum.

- Dur, dur!. Hakkındaki su-i zannı yoğurt gider mi zannedersin ?
- Öyle ya! Geçen muhaveremizde bakla yemekten kurudukca kuruduumu, Mısır mumyası kesildiğimi, ağzımın koktuğunu, benden herkesin iğrenir olduğunu söylememiş mi idin!
- Yine öyledir a!
- Demek yalnız bir kuru bakladan başka bir şey yediğime inanmazsın ?
- Ya kuru bakladan başka bir şey yediğini görmedim ki. Ismarlama olursa kafaya bir iki de rakı atttığını bilirim. Bunu varsa söylesinler!
- Herkesin söylemesine ne hacet ben inkâr etmem ki.
- Ey sen söyle bakalım.
- Pekala dinle ben bir oturmada otuz tane mandalina yerim yirmi tane portakal yerim altı okkalık bir karpuz yerim bir okka incir bir okka üzüm yerim hasılı yerim oğlu yerim.
- Başka ?
- Başka ne olacak ?
- De canım daha var!
- Hayır! Şaka hatırımda yok.
- Ya tımarhanenin bahçesinde yediğin hıyarları unuttun mu ?
- Ey işte mademki bilirsin o kadar yediğim şeyleri kaâle almayıp da yalnız bakla yediğimi söylemede ne mana var bari söyleyeceksin hep yediklerimi ta'dâd etmelisin.
- Bende kabahat var mı! ben Maraştan haberin var mı ? Diyorum, sen aş anlıyorsun.
- Areş nedir ? Asker talîmi mi var ?
- Hangi! Maraş'dan ...? Şu .... Şeyin....
- İsmini söyleme anlaşıldı.
- Hani ya şu şenlik akşamı Saray Önü'nde çalınan.
- Ha!.. Daha!
- Daha mı ? Ça!
- Evet çalgı değil mina!
- Mina dediğim ne Mart Nisan Mayıs mı!
- Hayır canım şey mena...ra
- Hangi minare Ayasofya minaresimi yoksa Saray Önü
- Hayır a birader hani ya Gönyeliler beğenmişlerde köylerine götürmek için pazarlığa bile girişmişlerdi.
- Ha! Şu minare şuna macuncu feraldağı desek a.
- Evet!
- Ey daha ?
- Daha ne olacak hiç.
- Hay şaşkın herif güyâ öyle feraldaklarla külah kapacaksınız ha!
- Acaba şarlatanlıklara kim aldanır ? İşlere kahkahalarla gülmekte dirler içimizde adam kalmadığını yüzümüze karşı söylüyorlar öyle marş

yaptırarak çaldırıp çağırmakla vakit geçirmekten ise Kıbrıs müslümanları namına mertsiyeler tanzîm ettirmek daha evvelâ idi.

- Aman birader cidden yeter artık zirâ beni kan tutuyor pek müte'essir oldum.
- Mademki cidden sözlerimden müteessir oldun ortadan nifâkı, hûd beyinliği kaldırmalı yerine muhabbetle ittifakı getirmelidir şehrimizde bulunan on bab mekteb-i idâdiyyeyi bozarak biri anasa ve ikisi züğüre mahsûs olmak üzere üçe tenzil etmeli ve on mektebe edilen meâarifi üçe tahsisle İstanbul'dan güzel hocalar celb ettirerek evlâd-ı müslümini talîm ü terbiye ettirmeli.
- İnşallah Kokonoz! İnşallah!

"Zamân Gazetesi sâhib-i imtiyâzı saadetlü Hacı Derviş Paşa'nın hemşirezâdesi Tüccar Başı hafidi Bodamyalı tüccar mûteberâtından Kitapçı Mehmet Sâit Bey tarafından vârid olmuştur"

Kokonoz Gazetesi Muharrir Ve Müdürü Rifatlü Tevfik Efendi'ye

Efendim!

Dün çıkarılan Kokonoz Gazetesi yirmi dört saat geçtiği halde el-an alınamadığı ve şimdiye kadar neşr olunanlar dahi kâmilen denilebilecek derecede aleyhimizde bulunduğundan eğer ismimi abone defterine kayd buyurmuş iseniz lütfen istifâmı dahi işaret ederek bâde ma göndermemenizi ricâ eylerim.
Fi 21 Kanûn-ı sâni sene 97
Mehmet Said

Kokonoz

Beyim!

Gazetemiz münderecâtını hâlinize mutâbık görerek aleyhinizde zannettiğinizse bir şey denemez emriniz vechile istifânızı işaret etmek üzere deftere bakılmış ise de meğer isminiz mukayyid değil imiş! Evvel gönderilmemekte olduğu gibi gazetemiz bade ma dahi gönderilmeyeceğinden müsterih olunuz beyim.

Bir Mutaassıb Câhil İle Bir Âlim Meyanında

- Alimin ulviyyetini teslim edersin a.
- Elbette.
- Öyle ise neyçün okumazsın.

NEAR EAST UNIVERSITY LIBRARY 1988 - LEFKOŞA

- Alimin nihayeti yok ki işte biraz okudum kâfi
- Adam sende elifi ebcede kadar kim olsa okur seninde okudum dediğin o kâbildendir.
- Avf edersin efendi ama beni adeta cehl-i basit makamında tutuyorsun
- Hatır cehl-i basit değilsin çünkü cehl-i erbâbı hiç bir şey bilmediğini bilir. Sen cehl-i merkebsin ki bilmediğini de bilmezsin.
- Sen halt etmişsin.
- Halt etsem senin gibi ederim. Zirâ ben oldukca istediğimi okur ve okumadığımı da anlar olduğum halde benden âlim bir zâta câhil demeğe haya ederim sen ise kendi cehaletini görmeyerek seni daha kırk sene rihle-i tedrisinde okutan adamlara câhil demekten asla haya etmiyorsun! Hiç olmazsa kendi halini, cehl-i merkebliğini düşünde öyle seni değil senden yüz derece daha ileri bulunanları okutan zatları techile kalkışma. Bir insan bir sıfatı diğerine azuv etmeli ama o sıfatın bin derece aşağısıyla kendisi muttasıf olmamalıdır bir akşam zâtın birisi gece yarısı sokağa çıkmış, önünde bir adam tasadüf eylemiş yahu sen deli mi oldun ? Böyle gece yarısı sokakta aklını mı arıyorsun demiş muhati bu söze karşı bir kahkaha koyuvererek bana bir şey söyle ki sende olmasın cevabını vermiş sen bir adama cahil diyorsun ki o seni kırk sene okutmağa muktedir senin haline kahkahalarla gülmeli veyahut hakikât nokta-i nazârdan ağlamalıdır değil mi ?
- Sen benim cahil olduğumu neden biliyorsun ?
- Ya görünen göz kılavuz ister mi ? İşte üç satır yazıyı okuyamıyorsun ? İsmini yazamıyorsun! Bir yazının üzerine alık alık göz gezdirmekten başka bir şey bilmiyorsun. Cehâletine bundan büyük bürhân mı istersin ? Yoksa sen cehâleti kıymalı yoğurtlu yenir bir şey mi zannediyorsun.
- Ben sana bir şey söyleyeyim mi ? Kırktan sonra katır rehvân olmaz ben kırk yaşından sonra bacağım kadar bir çocuğun önüne keçi sakalı kadar sakalımla oturupta okuyamam anladın mı
- Ta'allüm-i âlemde haya olmadığına dair Buharî-i şerîfte geçen hadis-i şerîfi erbâbından sor anla da o ta'assubdan vazgeç ve bir baldırı çıplak dahi cahil demekten ihtiraz et belki câhil dediğin adamın her yerde senden ziyâde ilmi olabilir anladın mı kara cahil ?
- Yıkıl karşımdan ey câhil .... Dinlemem lafın işittikçe hâya etmez misin tarif evsafın neder bu hırs şöhret sende ey malül bi-azân senin bilmem ki yok mu nefsin içinde insâfın.

Kokonoz Düşünüyor

- Ne oldun Kokonoz ? Ne düşünüyorsun ?
- Elbet bir efkârım olmasa düşünmem.
- Efkârın nedir söyle bakayayım bende anlayayım.
- Birader düşünüyorum ki bu sene edilen davetlere nasıl gideceğim!
- Bunda düşünecek ne var! Hamd olsun vücudun afiyette ..... dayana dayana gidersin her şeyin başı afiyettir.

- İş öyle değil. İşittiğime göre bazı misafirlerin üzerine saldırıyormuş.
- Elinde değnek var a. Bir kaç tane çarpıştıra verirsin kaçarlar. Hem kapıda misafirleri buyur etmek için uşaklar durur üzerine saldırmağa bırakırlar mı ?
- Aldığım habere göre bu köpekler o kadar kızgınmışlar o kadar kızgınmışlar ki konaktaki erkekleri bile hiç dinlemiyorlarmış. Ben de ihtiyâr adamım, değneğimi kaldırıncaya kadar mutlak üzerime saldırıp ısıracaklar.
- Ey ne yapacaksın ?
- Düşündüm, düşündüm hatırıma bu geldi madem bu köpekler kızgındırlar bende yanımda bir erkek köpek götürmeliyim, elbet erkek köpeği görünce kızgınlıklarını def' için yanına sokulurlar, ben de bu taraftan geçer giderim.
- Aferin Kokonoz akıllısın be kızgın dişi köpek erkek köpeği görünce dünyaya bile bakmağa vakti kalmaz doğrudur. Bravo bravo.

Geçen ki Tımarhâneden Kaçmış Deliye Hitaben

Yürü ey câhil ve sersem deli ahmak budala
Yürü ey nik ü bedi bilmeyen alçak budala

Yürü ey işildiği fiil-i kabiha karşı
Kendini har ü hakir imiş a korkak budala

Yürü hey katim hakk tıb dini divâne
Yürü hey farfara ey yekleri salpak budala

Yürü ey fitne tuzağı mütekebbir câhil
Yürü hey şan delisi mu'teriz-i hakk budala

Bu tabiat bu gidiş sende devam ettikçe
Kırılır bir gün olur başına bardak budala

Uzadıkça sakalın aklın azaldı gitti
Yürü git gayrı tımarhâneye çaylak budala

Bugün olmaz ise yarın gideceksin mutlak
Çekemez böyle bu cennetle seni halk budala

Şükrü şâb ü lezzette müsâvi tuttun
Birdir altın ü nezdinde şu toprak budala

Kokonoz kuyruğunu sardı elinde tutuyor
Kaçamazsın boşuna sıçrama zırlak budala

Mektup

Aman Kokonoz bak başıma ne hâller geldi. Akşam yatmak üzere bir hâneye misafir olmuş edim hâne sâhibi ahbabımın ahbâbı bir zât olduğundan doğrusu beni güzel kabûl etti zâtıma mahsûs bir oda tefrîk ederek bana güzel bir de karyola takdim eyledi. Uzun etmeyeyim suyundan yattım artık bilmem saat kaç idi uyandım meğer kademhaneye gitmek lâzım gelmiş! Kendimi yokladım a a hatta bir çarık olsun sabr etmeğe vaktim yok heman dışarıya fırladım fırladım ama nereye gideceğim ? Kademhânenin nerede olduğunu bilmem ortalıkta zif gibi karanlık bir tarafa saldırdım açık bir kapıya rast geldim abdeshâneyi buldum diye soyunarak içeri saldım meğer kiler imiş adamcağızın o gün kağladı kalaycıdan vakitsiz bir tarafa istifâ edemediğinden kilerin ortasında hep duruyorlarmış ben acele ile bir kere içeriye saldırdığım gibi bir kaç tencerenin içine girdiğimden kaplardır bir şangırdı koparmaz mı ? Hâne sâhibi uyandı. Eve hırsız geldi diyerek eline bir kalın sopa alıp dışarıya atıldı. Ben de aman gürültüden hâne sahibi uyanıpta gelip beni burada bulmasın diye çarçapık dışarı çıktım ve karanlıkta bit tarafa çarpmayayım korkusuyla duvara tutunarak acele odaya gitmekte iken önüme tesadüf eden bir sandalyeye bendiğimle beraber paldır küldür haydi mermerlerin üzerine boydan boya uzandım meğer hâne sâhibi bana bir hürmet olarak gece bol etmek üzere kapının yanı başına bir kâse koymuş ben o öyle düştüğüm zaman başım doğruca kâsenin içine girmez mi ?

Bu telaşımı gören hâne sâhibi kemâl-i mahcûbiyyetle misafir Efendi siz misiniz diye bende evet dedim ne istiyorsunuz sualine kademhâneye gideceğim cevabını verince geliniz buraya diyerek önüme düştü ben artık korkuyu attığından tencerenin üzerlerine bastığım sırada yaralanmış olan ayağımın yarasına bakmak üzere aşağıya doğru eğildiğim gibi o zamana kadar başımda bulunan kase hane sahibinin önüne düşmesiyle beraber oda arkası üzeri yere yıkılmasın mı ? Elindeki lanba tepesinden fırlayarak bahçeye gitti artık karanlıkta adamcağızın ayakları havaya nasıl kalktığını görmedim. Hâne sahibi yerinden kalkıp, tekrar şevk bulup gelinceye kadar bende kademhanelik hiç bir şey kalmadı kademhâneliği bizim tun kabul etti.

İmza : Yeşil asalı sarı abarı kamban kafalı Hacı Teralalli

Kokonoz

Sen de bunu başına giymeli idin Hacı Baba.

Bir Türk gazinin celfeleri ahılemi aldı
Kahbe ne de ümrân şey imiş ..... çaldı

Aç kalmış eşhlar gibi zırlar gazarım ben
Bilmem gözünü sevdiğim avrat ne de kaldı

Kalmaz yanıma kahbe cağız hâlimi sormaz

Kızgın ayılar gibi beni ormana saldı

Dağlar başı şimdi otağım oldu yazıh ah
Gitti kurağım galdı ömrümde azaldı

Bilmem ki nidem bu kızın aşkıyla ney etsem
Ey ey garre toprak bu koca Türkî boğaldı

Bazı Hikemiyyât ü Durûb-ı Emsâl

Mâ-bad:

11

Yumruk yine el demektir. Ma' heza her zaman gördüğün elden daha kuvvetlidir. Zira yumruk azime gelmiş bir eldir.

Kokonoz

Yumruktan yumruğa da fark var ha! Ayı gibi bir herifin insanın ekse gününe indirdiği hüdâyı yumrukla zîif bir adamın yumruğunda dünya kadar fark vardır alimallah öyle bir ayının yumruğuna insan değil eşek bile dayanmaz.

Muharrir Ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 6 Tarih : 4 Şubat 1312 (16 Şubat 1897)

Kokonoz

İstanbul'dan:

Açık Mektup

Lefkoşa'da Zamân Gazetesi muharriri Bodamyalızâde Şevket Bey Efendi'ye:

Zamân Gazetesinin 237'inci nüshasında "Bir İki" **söz ser-levhayla karinin arz etmek istediğiniz makalenizi hîn-i kıraâtimde meâni-i muzırralarını anlayamadığım bazı cümlelere tesadüf ettim. Kendimce her birerlerine ayrı ayrı manâlar vermiş isem de bir türlü nefsimi iknâ edemedim. Zahib olduğum efkârı atide beyan ediyorum. İsabet ve adem-i isabetim hakkındaki rey'inizle o babtaki mutalaâtınızı gazetenizde görecek olur isem minnetdârınız olurum. Makalenizde** (..... Zamân Gazetesi muharrirliğini derûhte ettin. Böyle bir mühim vazifeyi lâyıkıyla ifâ' etmekte bizim gibi âcizlerin bi-zaası kâfi değil ise de efkar ve amâlimiz, sırf şu garib adamız selâmet ve terakkîsi ve devlet-i aliyyemizin ümrân ve teâlisi cihetlerine münhasır olduğundan hüsn ü muvaffâkıyyetimiz her halde cenâb-ı kadir mutlak hazretlerinin eltâf-ı samdaniyyesinden istirhâm eyleriz) **diyorsunuz. Kulunuzda diyorum ki:**

Fi'l-vaki muharririn, mekteb-i Sultaniyyenin kendi tabirlerince " İbtidâi " ve sonra - asıl işe yarayacak olan - ikinci yani idâdi sınıflarında iki sene kadar bulunduğu ve ondan başka tahsil görmediği halde fi zamanına bir gazeteye muharrir olabilecek derecede malûmât sâhibi bulunması bâdi-i nazârda biraz değil, pek müstebid görünmekle dedikleri gibi acz ve bi-zaâsızlıkları tabi' ve şüphesizdir. Fakat büyük bir muharrir, bir gazete muharrirliğini hîn-i kabûllerinde evet! Bizim iktidârsızlığımızla beraber şu gazetenin muharrerliğini deruhde edişimiz avn ü inâyet-i rubbâniyyenin hüsn ü niyetimiz hasebiyle en büyük refikimiz olacağına itimad kâvimiz ..... gibi mukaddimelerle izhâr-ı tevâzu eyleyerek nasıl basit makale girişirse sizinde sizce dahi malum ve müsellem olan acz ü iktidârsızlığınızla beraber şu yolda feth-i kelâm edişinizden zahîren kendinizi o büyük muharrire kefv ettiğiniz anlaşıldığı ve sizin ise hiç bir zaman böyle herkesin nazâr-ı istihfâfını celb edecek bir şeye ictisârınız mümkün olamayacağı cihetle bendeniz buradaki - eğer var ise- **maksad aslı olan manayı hakikâti istihrâç edemedim.**

Acaba neden ?

Sââniyyen - (Cezîremizde hukûk ahalinin vikâye ve muhâfazası meselesi cerîdelerin sütunlarından başka bir yerde görülememesi ziyâdesiyle teessüf olunacak ahvâl ve haymedendir. Bir taraftan bazı mütehâyyizan beldenin sükûtu ihtiyâr ederek hükümetin efkârına tabi' olması, ve diğer taraftan ahaliye fâidesi olacak ashâb-ı gayret ve hamiyyete İngilizlerin göz açtırmaması adetâ istikbâlimizi tehlikeye koymaktadır.) **cümlelerinde dahi güzel kelimelerden parlak ibarelerinden başka rûhlu hakikâte müstenid menâli bir terkib göremedim**

veyahut anlayamadım çünkü malûm hakimâneleridir ki bir muharrerin sözü ile adi bir adamın sözü hiç bir vakit aynı nokta-i nazârdan tedkîk edilemez. Bu sözler başka birisinden işitilmiş olsa idi tabi' kimse bir şey söylemezdi ve söylemeğe de hakkı olmazdı. Lâkin sizin gibi bir muharririn kaleminden çıktığı için bizim gibi okuduğundan istifâdeye çalışan malûmâtsız gazete karilerinin câhilâne muhakemelerinden kurtulamaz. İçlerinden benim gibi maksadına vüsûl için sizden bi-tekrar istifsâr maddeye kadar cüret edende bulunursa sizin dahi katılınacağınız hizmetten dolayı hiddet etmeyerek ...., etrafıyla cevap vermeniz muktazâ-yı vazifenizdir tarihlerde görülen vakayiin kaffesi avamın harekatıyla husule geldiği gibi daha dün gözümüzün önünde çıkarılan ihtilâller avam tarafından mı, yoksa has tarafından mı icrâ ediliyor ? Mütehayyizan yine memurin hükümet ile beraber icraât-ı lâzimede zerre kadar kusuratımız gibi görünmüyor mu idi ? Ve bu sayede görülecek işleri de sehlü'l-husûl bir hale getirmiyorlar mı idi ?... Demek olur ki iş görecek avam takımıdır. O halde mütehayyizânımız hükümetin efkârına tabi' oluyor diyerek bizimde susmamız lâzım gelir mi ? Hem bizim yapacağımız derûhde edeceğimiz vezâif silahlar, bıçaklar ile görülecek takımlardan olmadıklarından büyüklerin rey ve tedbirlerine lüzûm yoktur. Şimdi iş meydanda durup durur iken olanca kabahatleri onların üzerine atmağa çalışmak da muvafık insaf mı ya ? ... Bir defa ciddi bir teşebbüs olmalı o zaman havas yine bildikleri yola giderlerse kabahâti kendilerine atf etmeğe haksız olur. Menâfi'imizin müdafaâ ve muhafâzası için intihâb ettiğimiz kavânin azalarının vazifeleri nedir ? Hukûk menâfi' iddia edecek müdafaâ edecek Kavanin Meclisi'nden daha ala tabi'dirler diye orada da azaların sükût etmesi lâzım gelir mi ?

Ashâb-ı gayret ve hamiyyete İngilizlerin göz açtırmaması ne demektir ? Şimdiye kadar menâfi-i umûmiyyeyi muhafaza kasdıyla meydana çıkanların kaç tanesi habs olundu ? Takdir ve Tevbih olundu ?

İngiliz erbâb-ı gayrete sen çalışmayacaksın, diyor mu ? Geçen Salahi Efendinin Aya Sofya Cami-i Kebîri gerisinde alenen söylediği sözlere İngiliz bir şey söylemedi mi ? Dahası var Hrıstiyanların bütün ayaklanmasına sebep olan eşhas-ı malumeye İngiliz ne dedi ? Hani ya erbâb-ı gayrete İngiliz göz açtırmıyordu ? Anlaşılan üzerinize terettüb etleyen vezaifin icrâsındaki tekâsilinizi ahaliye anlatmak için bu tariki iltizâm ediyorsunuz, avam ve hasın tedabirini icra eder büyüklerimiz böyle böyle İngiliz muhabbi olmadıkları takdîrde gösterecekleri tarîk üzerinde verecekleri rey' ile hareket olunur ise matlûb hasıl olunsun deyecek olursanız bendenizde gazete muharrirlerinin vazaifini sizden sorarım halka düşünemedikleri şeyleri bildirmek değil mi ? Yok muharrirlerimiz de kendilerini avam silkine idhâl ederek hatt-ı hareketlerinin tayînini mütehayyizândan beklerler ise böyle azim olduğu kadar ağır olan bir vazifeyi neyçün üzerlerine alırlar ? O vazifenin tayîn ettiği umûru lâyıkıyla göremeyerek bi'l-ahire menâfi'-i umûmiyyenin mahvına sebebiyyet vereceklerinden bu yolda bir cinâyet-i azîme irtikâb etmiş olmazlar mı ?

İkinci fıkra üzerine dahi akl-ı kasirânemce ettiğim muhakemât bunlardır sezgiğiyle tevafık etmiyor.

Acaba hangisi muvafık hakikattir ?

Salisen: (Allah müslümanların yardımcısı olsun) cümle-i duâ'iyyesine "Ami " demeyecek bir müslüman tasavvur olunamaz, fakat buyurduğumuz yerde

Allah'tan yardım istemek, akılsız bir adamı bir kare geçiripte andan rey'-i istihsâline çalışmağa benzer zirâ ne öyle bir adamdan akıl ü hikmete muvâfık bir söz işiydiler ne de ah böyle bizim gibi yiyeceğimiz ekmeği ağzımıza götürmeğe adam arayan insanlara yardım eder. Bu misullu duâ'lar evlerimizdeki postlar üzerinde, Derviş Tekyeleri'nde olur gazete sütunlarını bunlar ile doldurur isen hocalarımız, şeyhlerimiz ne ile meşgûl olsunlar bize karşı sizin vazifeniz bu değildir siz, halkı ikâz, tarik necâtı eraeye çalınız diyecek olurlar ise ne cevap veriniz.

Acaba fikrim doğru mu ?

Rabian: (İşte, gerek vesair hukûk sarihâmızı müdafaâ ve gerek sayesinde din ve kavmiyyetimizi muhafâza ettiğimiz Devlet-i Osmaniyyemizin terakkisîne mani olmağa çalışan ecnebilerin entrikalarına ayet olan sahta hamiyyetler ile bunlara peyrev olarak idare-i devlet aleyhinde söz sarfını filosofluk zanneden câhil gençlere gayret-i milliyye ve hamiyyet-i dîniyyenin neden ibaret olduğunu tarîf ve tefhîm etmeğe almazdan geldiği kadar say' edeceğiz) **ne yalan söyleyeyim en ziyâde zerre kadar anlamağa muvâfık olamadığım şu son cümleler olmuştur.**

Şu hitabınız elbet Kıbrıs müslümanlarına aittir. Lâkin bizler ayrıca bir kavmi teşkil ediyoruz ki o kavmiyyeti, Devlet-i Osmaniyye sayesinde muhafâza etmiş bulunalım. Kıbrıs müslümanlarının Devlet-i Osmaniyye sayesinde muhafâza ettikleri bir şey varsa o da milliyyet ve dînleri olabilir hiç bir zaman kavmiyyeti olamaz fakat ihtimaâine kavm ve millet kelimelerinin meâni-i hakikiyyelerini bendeniz farik olamadığından şu fikre câhib oluyorum. Acaba sahih mi ?

Ecnebilere alet olan sahta hamiyyetliler ile bunlara peyrev olan câhil gençlere gayret-i milliyye ve hakimiyyet-i diniyyenin ne olduğunu anlatmak gibi vazaif-i insaniyyenin en pişvası bulunan şu azim hizmeti tefekkül etmeniz cidden sizin için bais-i mahferettir. Fakat olan vezaifimizi ifây'a çalışsak da bu gibilerini erbâbına tevdi' etsen daha eyi olmaz mı ? Devlet-i Âliyyenin haysiyyetini muhafaz, hukukunu müdafaaya siz mi kaldınız ? Yoksa Devlet-i Âliyye o kadar güçüldü de sizlerin muâvenetin kadar arz-ı ihtiyaç etmekte izhâr müzellet mi ediyor ? Sizin bu bâbda yazacağınız şeyler sivri sineğin vızıltısı kadar bile kulaklarda tanin-endâz olamaz ama siz vazifeyi mi icrâ edeyimde ne olursa olsun diye çekesiniz öyle vazife şinaslığınızı isbat için müslümanlarımızı düşmüş oldukları varta-i ..... kurtarınız da bâde bir muktazâ-yı hamiyyet o yolda da söz söylemeğe hakkınız olabilsin. Aksi takdirde doğrudan doğruya işe girecek olur iseniz erbâb-ı ukûl nazârında vazifenizi tanıyamanak gibi muharrirlerce pek büyük bir bir şeyin olan bir madde ile ittihâm olunursunuz ki andan sonra ne kadar söz söylemiş olsanız işittiremezsiniz. Binaen-aleyh gayret-i milliyye ve hakimiyyet-i dîniyye derslarini başkalarına vereceğinize kendi ehalinize veriniz de vazifenizi ifa etmiş olasınız elinizden de gelse gelse bu gelebilir hayfa ki bu da iktidara mütevakıftır.

Acaba makul mu ?

Gazetecilerin bir vazifesi dahi bizim gibiler böyle ders vererek tashîh-i efkâr etmekliğimizi teshîl etmek değil mi ? Bende bu maddeye istinaden şu mülahazâtın tashîhini, iştibahım eser-i âlinizin sûret-i tahrîrinde olduğu için, sizden isterim.

Fi 17 Kanun-ı Evvel sene 312

Bir Kıbrıslı

İstanbul'dan:

Benim de Efkârım

Zamân Gazetesi'ne Hitâb

Zamân Gazetesi ilk intişâra başladığında pek o kadar büyük olmadığı malûmdur. Aradan bir iki sene geçer geçmez hacmi büyüdü bir yıl sonrada şimdiki hali kesb etti. Fakat bu "Büyümek" meselesi şekline, cismine münhasır kaldı münderecâtı bi'l-aks gittikce sadeleşti, okumak için emrâr olunacak vakte değmez oldu. Muhtaviyyâtı böylece adileştikce gazeteye mahsus ser-levha mükemmelleşti (Doğdu şark marifetten şimdi taban zaman, doldu bir nûr-ı hakikât ile sewr-ta-ser cihan) gibi büyüh bir manâyı hâiz olan bir beyt ile (Saadet-i mülk ü devlete hadim olan erbâb-ı kâleme sahifelerimiz açıktır) tarzında hizmât-ı millite vakf-ı vücut eden bir gazete sâhibinin kendi kalemini az görerek, derûhde ettiğini vezaif-i mühimmeyi tamamıyla ifâ' edebilmesi için ceridesini erbâb-ı iktidâra dahi açık bulundurması gibi meziyyet-i zâtiyyesine bir şark diğer ilave edecek ilannameler ile gazetenizin balası tevşih olundu hâlbuki kendi diğeriniz gibi şems taban zamanın tulu' cihânı nûr-ı hakikâte gark değil zulmete müstağrik eylemiştir.

Menâfi'-i müştereke-i vatanı muhafazâ için tesis olduğunun el-an iddiasında Mısır olduğunuz ve menfaât-ı şahsiyyenizi idameye, aharın hukûk ve haysiyyetine tecavüze alet ettiğiniz gazetenin hangi sütunlarından envâr-ı hakikât eşia baş oluyor bilemem!... Hiç bir nüshasına tesadüf olunmadığına gerek zımni ve gerek aleni ötekine berikine şetm ü tecavüzden ari bulunsun yine hiç bir makalesi, cümlesi ve hatta satırı yoktur ki orada menfaât-ı şahsiyye gözedilmiş olmasın bunları yazmaktan refikiniz olan (Kıbrıs)'ı müdafaâ anlaşılmasın bir seneden beri ortaya bir evkaf meselesidir gidiyor biriniz muahheze diğeriniz müdafaâ ediyor. Siz, destur mezhebimizin birinci maddesini teşkil eden (Meşveret) usulünce bir komisyonun teşkilini tavsiye ediyorsunuz öteki ise redd ediyor. Evet burada Kıbrıs haksızdır. Hem her müslime kabûlü .... İle emir edilmiş bir usûl-ı mehâsin şühûlü kabûlden ietinkaf edildiği için merdûdtur. Zaman ise muârizi bulunanların kusurlarını görür görmez heman işi meydana koymakta ve bu vechile ahz-ı intikâme vesile aramaktadır. Çünkü maksad aslı menâfi'-i umûmiyyeyi te'min olmuş olsa kendi taraftarlarının irtikûâb ettikleri cüretimi de tadadtan çekinmemek lazım gelirdi. Kanun nusfet ve adalati vasıta-i zülm ve adavet eden idanı insaniyyet nokta-i nazarından ne derece hakir ise altında icra edilmiş olmasından o derece menfurdur. (Bu, li, seyyit, liye) durûb-ı meselinin Kıbrıs ve zamanın mahiyyetini noktası noktasına tasvir edecek bir kuvveti hâiz bulunduğu sizde teslim ederseniz ya binlerce ashâb-ı iktidârın muhakemât-ı fikriyyeleri neticesi olarak meydana getirdikleri "Kavanin-i medine" şeriat gurra-yı islâmiyyeye

karşı temekkül cihetiyle pek geride kaldığı halde ..... aksi bir halde bulunmalarına acaba sebep nedir; hep sizin gibi menfaât-perestlerin bilip bilmeyerek ortaya çıkardıkları mesail hasebiyle milletin tefrikaya düşmesi değil mi ? Millet altında mahv oluyor, ağlıyor, sedâ-yı tahassürünü genkerre-i esmana aks ettiriyor. Fakat işitecek kulak, müteessir olacak kalp nerede .... Beyler, Paşalar kendi şöhretlerinin tezayüdünü mûcib-i harekattan vakt bulup da bir lahza bu tarafa atf-ı nikâh ettikleri var mı ? Vay koca millet-perverler! ... Namınız tarihçe hatt-ı zerin ile yazılmalıdır..

Kıbrıs hakikât nüvis ile bilmem ne beyanı okuyanların nazârlarına bir şey daha çarpar. O da her ikisinin iddia ettikleri asalet ve necabetleridir. İşte bu noktadır ki sizi millet nazârında mazûr gösteriyor. Kâinatı ihata eden ilm ü irfânınızdan (Eşref bi'l-edeb la bi'n-nasb) . (Rütbetü'l-ilm ala'r-retib) gibi ..... hakimiyye nasıl olupta hariç kalıyor bilemem ? Bereket versin ki ahalimiz itibar ve haysiyyeti sizin gibi asalet ve necâbette arayan zevat zuyû'l-ihtiramın efâllerinin daire-i meşrûiyyet ve makûliyyetden hariç olduğunu bilirler de her yaptığınızı pîş-i nazâr tedkike alarak muhâkeme cihetine gitmiyorlar yoksa necâbet perdesi altında oynanan bu dramların gülünçlü kometyalarla neticelenmesi mahal idi.

İşte bundan ibaret!

Bir Kıbrıslı

- Kokonoz yine düşünüyorsun ?
- Canım senin elinden hiç düşünmemeli mi ?
- Hayır! Ben arkadaşımın düşündüğünü istemem efkârı ne ise anlamak isterim.
- Öyle ise sen geldiğimi ben kahkahayı koparmalıyım ha ?
- Hayır! Onu da istemem ancak giderek ne ise söylemeli.
- Ey. Giderek ne ? Söylesen a.
- Hayır giderek yok. Yalnız bir şeye canım sıkıldı da ...
- Neye canın sıkıldı ?
- Söylemeyecektim ama sen öyle besmele ile, ahrec ile giden cinlerden değilsin ki. Artık söylemek icab etti.
- Ey haydi söyle bakalım.
- Canım benim gazete çıktımı bazı kimseleri büyük büyük hiddetler sarıyorlar.
- Ey bunun sebebini de anlatamadın mı ?
- Vakian çok düşündüm. Benden haz etmeyenler olduğuna zahib oldum. Sonra geçen çarşanba çıkardığım gazete birinin hiddetini mûcib olduğunu işittim. Tahkiâatımda beni sevmeyenlerden olduğunu anladım zehhabını tebdil ettim. Şimdi diğer bir sebep aruyorum.
- Ben sana söyleyeyim.
- Sen ne söylüyorsun. Kerâmetin mi var ?
- Hayır! Keskin akıl kerâmete kıç attırır. Sen onu bilme misin ?
- Doğrudur. Ey söyle bakalım.
- Dur. Acele lâzım değil soracağım şeyler var.
- Sor bakalım akıl kumkuması.

- Gazeteni o adam okuduktan sonra hiddet etmişte ne yapmış ?
- Efendim senin anlayacağın gazeteyi okumuşta demiş ki işte bu gazeteyi kaldırıpta kafasına urmalı. Öyle ise teşekkür et ki seni sevdiğinden kağıt ile dökecek. Hani ya bir insan sevdiğini gül ile döğer derler. Dua et ki bir sopa ile kafasına urmalı dememiş.
- Sopa ile mi? Yağma mı var. İngiliz adamı eşek cennetine sokar. Belki sen olsan yaparsın.
- Hayır! Benim haddi,m değil bazı yobazlar yapabilirler. Ey yapsınlar da tenekeye cevap versinler.
- Ne hâl ise şimdi sen sebebini sordun söyleyeyim mi ?
- Ya ne yapmağa çeke çalıp duruyoruz? Kulaklarım sendedir. Haydi bakayım şunun sebebini bende öğreneyim.
- Bak o gazeteni okuyan adam senin her ne kadar sureten dostun görünürse de manen düşmanındır hem öyle düşmanındır ki bir kaşık su da boğmak ister. Ma' mafih eline bir fırsat geçmiyor düşmanda insana mevlîd okumaz derler. Gazeteni okudumu gayabenden artık söyleye bildiği kadar söyler insanın namusuna intikal edecek şetmlere kadar varır böyle adamlara iki yüzlü derler. Çünkü hakiki dost olanlar kendi dostları aleyhlerinde hatta bir harf söylenmesine revâ görmezler. Anlaşıldımı muteva Kokonoz. Canım buraları hatırıma gelmişti ya! Lâkin benim kalbim doğru olduğundan şeriat-ı matharenin amir ettiği gibi zâhire hükm ederek batınını da zahiri misüllü tahir ve müstakim zannetmekte edim. Anın için öyle içi dışına uymaz. Bir takım müdâhinlerin zahirine kapılmaktan vicdanım beni men edemiyor.
- Teessüf ederim ki Kokonoz mamını alacak sene vasıl olduğun halde tecrüben pek nakıstır.
- Hayır! Her yüzden tecrübe mı nihayet dereceye vardırdım. Lâkin bu cihetten aldanıyorum. Sende kemâle vasıl oldukca kuvve-i müfekkirede azalıyor hep sebebi bu!
- Öyle ise artık gözünü açta öyle bir takım müdâhin telkilerin hilelerine aldanma.

Seyahât Vukûatı

Romatizmadan muzdarib bir mösyö ile madâmesi kaplıcalara gimek için şimendüfere biner gecenin hululünde bi't-tabi yatak vagonuna gidip yatarlar ise de iki üç saat sonra mösyönün vaz'ları kendisini rahatsız etmeğe başladığından biz hardal kağıdı getirip beline yapıştırması için zevcesini uyandırır. Kadın yatakdan kalkıp yol çantasının olduğu yere kadar giderek çantadan çıkardığı kağıdı ıslattıkdan sonra uyku sersemliğiyle kocası zannettiği başka bir yatağa uğrar.

Yatakta ise bir şarap taciri yatar imiş. Kadın hemen herifin gömleğini sıyırarak hardal kağıdını beline yapıştırır. O sırada ise kocası canım nerede kaldın ? Diyerek kadını çağırmasıyla madam ne kadar büyük bir yanlışlık ettiğini anlar ise de iş işten geçmiş bulunduğundan heman kulağına takarrüble vakiayı anlatır Mösyö bunun üzerine o kadar güler ki nihayet şiddet dıhkın bahş ettiği ihtizâzdan veci' kesb-i sükût eder.

Nihayet aradan iki üç dakika mürur eder etmez şarap taciri çıldırmışcasına uyanarak vay allah belasını versin belimde ne var yanıyorum be! Huve .... Canına yandığım cayır cayır yanıyorum. Bu ne be ? Aman su yok mu! yatak mı tutuşmuş yangın mı var ... Vay belim ateş içinde kalmış diye bağırmağa başlar herifin hayret alûd olan şu sözlerini işitmiş olanlar ne derecelerde gülmüş olduklarını insan keşf edebilir. Biçâre şarapcı ise yatağından fırlayıp belinde yakıyı bulunca mecnunata bir tavır ile kondaktörü çağırarak keyfiyyeti tahkik etmesini söyler o sırada ise şimendüfer zevc ile zevcenin çıkacakları mevkie vasıl olmuş bulunmağla iş bir güne hadiseyi mûcib olmaksızın basılır gider.

Havadis

Aldığım malûmâta göre geçen sene yazın zâtın birisi Değirmenlik sefâsına gitmiş kayıs,ı zerdali zamanı olduğundan bir bahçeye giderek zerdali ağacının birine çıkıp istediği kadar zerdali yemek için bahçıvan ile bir pazarlığa girişmiş bahçıvan ise bir adamın yiyebileceği zerdaliyi tahmin ederek mukâveleye razı olmuş derken müşar ileyh zerdali ağacına çıkıp bu daha ziyâde olmuş aman bu ne güzel bunun suları akıyor diye koparıp koparıp yemeğe başlamış bahçıvan tabii bırakıp işine gitmiş olduğundan benzer istediği gibi dambardasını sıkılayıp aşağıya indiği sırada bahçıvan da gelmiş olduğu cihetle benzer elini cebine salarak herifin ucuna kırk para basdırmış biçare adam bir ağacın altındaki çığırdıklara bir de beyin yüzüne baktıktan sonra "La havle"'yi okuyarak savışmış gitmiş bey böyle kırk paraya beş altı okka zerdali yemeğe hiç bir yerde bulamayacağından ertesi gün yine demiri bahçeye atmış bahçıvana yanaşarak ben yine geldim artık pazarlığa hacet yok a ağaca çıkıyorum demesi üzerine bahçıvan hiç düşünmeyerek birdenbire hayır Efendim bizim bahç ede on okka zerdaliyi kırk paraya vermezler. Öyle bir bahçe bulsam her gün ben de giderim diyerek bey Efendi'yi adeta bahçeden kovmuştur. Vakiayı hikâye edenler bu beyin kim olduğunu haber vermemiş olduklarından bizi merakta bırakmışlasrdır acaba kim olacak ?

Tuhaf Bir Kıbrıs Havâdisi

Ramazân-ı şerîften bir kaç gün evvelisi hamamcının birisi hamamında asılı bulunan bir duvar saatinin silinmesi için bir saatciye müracaât eder.

Saatci bir gün tarafında silip getireceğini vad ederek saati alır gider saatin zaten bir bozukluğu yoksa da ihtiyata riâyeten bir defa sildirilmesi evvalâ olduğundan hamamcı da bu ihtiyata riâyet eylemiş. Vakian saatci verdiği söz üzerine saatci akşama getirdiyse de ne faidene saatin çalgısı bozan çıkar. Bu hal hamamcının fenasına giderek tekrar saatciye haber gönderir ve geldiği anda saati eline tutuşturup çalğının bozuk olduğunu söyler saatci o bir şey değildir efendim şimdi anı da tabir eder getireyim diyerek tekrar saati alır gider. O gün değil hatta üç gün geçtiği halde dahi saati getirmedikten başka gönderilen haberlere de her gün bir türlü cevaplar vermekle işi ramazanın sekizine onuna kadar uzatır biçâre hamamcı haber göndermekten artık

usanarak oradan bir kaç kişi çağırıp birinin eline bir balta ; diğerinin bir kürek ; daha ötekinin bir teneke su ile karışık gereç ve eline de bir faracı verdikten ve kendisi de bir meydan süpürgesi aldıkdan sonra saatcinin fena olacağına zahib olarak ayağı kalkar. Hamamcı içeriye girerek saatci bizim saat nerede demesini müteakip saatci işte burada efendim deyip saati gösterir, bunun üzerine hamamcı aç bakalım bu saatin içinde ne var ? Eğer çerkab dolu ise işte gereç işte faracı badana edeceğiz sokakların tuzu toprağı içine doldu ise işte süpürge süpüreceğiz yıkılacak bir şey varsa işte balta anı da yıkacağız. Eğer bunların hiç biride yoksa ya saati veyahut büktürdüğümüz şeyleri başında kıracağız demesi üzerine saatcinin etekleri tutuşarak bir saate kadar getirmezsem köpeklere lokma olayım diyerek herifleri başından savmış ve hakikâten de bir saat geçmeksizin saati mahalline götürmüştür.

Muhtıra

1

Münderâcatı kocasının hoşafına gitmeyen kadınların Kokonoz'u okumalarına sahur yemeğinden sonra karar verilmiştir.

2

Geceleyin yıldıza bakanların keşfiyyâtından anlaşıldığına nazâran bu sene o kadar sıcak o kadar sıcak olacakmış ki Lefkoşa sokaklarının çamurları kuruyup herkeslerde artık boğulurum korkusu kalmayacak imiş lakin o yaz içinde hiç bir sene belasından kurtulmak kimseye müyesser olmayan tuzdan topraktan kör olmamak için şimdiden herkesler gözlerine birer gözlük yaptırmak elzem imiş.

3

Taamdan sonra hazm-ı taam için biraz bir yabadu edilmesi hıfzu's-sıhha nokta-i nazârından vücuda pek ziyâde nâfi olduğu inde'l-Hükema muhakkak ettiyse de bazı etıbba tarafından edilen itiraza karşı iş mevki' tezkîre vaz' edilmiş ve bir yabadu etmek isteyenlerin baharı ekse göklerine üç hüdâyı yumruk urdurması daha nâfi olduğundan ol vechile karar verilmiştir.

4

Ayaklar baş, başlar, ayak olduğundan bade ma kunduraların başa feslerin ayağa giyilmesi lâzım gelmiş imiş.

5

İftar çorbasını ahrette içmek isteyenlerin Tütüncü Ali Sokağı'ndaki eski saraya muttasıl olan duvarın altından geçsinler.

Muharrir ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 7 Tarih : 19 Şubat 1312 (23 Mart 1897)

Kokonoz

Tebrîk-i İyd-i Said-i Fıtr

Bir haftadan ziyâdedir semâ kılıp sadkan gibi bırak ve hanis buluyor. Rüyet-i helâl mümkün olduğu halde yarın akşam, olmadığı sûrette tekmil sülsin itibarıyla Cuma gün iyd-i said-i fıtr olacağı şüpheden variste bulunduğundan bu şehr-i mübareğin halviyle teşerrüf eden bi'l-cümle ihvân-ı dîni an samim tebriğe müsaraat eylerim.

İhtar

Abone bedalatından deyni olan zevât-ı kirâmın tekrara hacet mess ettirmeyerek lütfen yesviye eylemelerini ihtar eylerim.

Kokonoz'un Ciddi Bir Kaç Sözü

Ey ihvân-ı dîn! Ey ümmet-i naciyye-i müslümin acaba düştüğümüz gerdân felâketin, içtiğimiz zehrâbe-i ataletin neticesi ne olacak ? Bizi lezâiz-i dünyeviyyeden mahrûm edeceğine şüpheniz mi var ?

Eyi biliniz ki ahvâl ü hamet iştimâlimiz vakıf olanları hakikaten dağdar teessüf eder. Sefne-i ümidimiz umman nevmi-dide şiddet talâtım arasında garik lecce-i felâket olmak derecelerine gelmiş ve şu fırtınalı havanın şiddetli devamını sahâb-ı zelâl ile mestur olan sipihr talimiz açıktan bize erae etmekte bulunmasıdır.

Dikkat ediyormusunuz ki hâlimiz kesb ve hamet ettikce ittifâksızlığı, iğrâz-ı şahsiyyeyi, menâfi'-i zââtiyyeyi ne derecelere kadar takîb edip duruyoruz.

Perde-i rüyâ altında oynanılan facia oyunlarını sade dalana, cahilane gülünçlü komedyalarla neticelendiriyoruz.

Bir takım câhil, mütaassıb, merâi heriflerin efkâr-ı eblisânesini bir nasihat mahkâne-i zınıla ihvân-ı dînimiz hakkında umûmunuza karşı sarf edilen hezayânları, bir eğlence makamında telakkî ederek beyninizde husûlü lâzım gelen ittifak yerine bir iftirâk-ı vücûda getiriyorsunuz.

Okumak bilenleriniz bir kerre tarihleri enzâr-ı mutalaâ' ve gayretden geçirmiş olsalar ümem-i salfenin her cihetle olan terakkîleri, kesb ettikleri muvaffakiyyetleri böyle sizin gibi iftirak değil bilakis ittifak sayesinde husûl bulunduğunu anlamakta güçlük çekemezlerdi lâkin heyhat!.

Ne derece yekdiğerinize muâriz bulunuyorsunuz ki perde-i garaz gözlerinizi kapamış ve emrâz-gin ve hased kalblerinizi istilâ eylemiş olduğundan biz biriniz hakkında tevfe olunan kelimat-ı müstekriha kulaklarınıza berâhinin letafet geliyor! Dinledikçe telezzüz ediyor, telezzüz ettikçe de su-i ifâle menhümek bulunan nefs-i emarenize muzırr olan muzmerlerinizi icraya sizi teşvik için bol bol fırsat yoları açıyorsunuz!

Sizi, güyâ tarîk-i istikamete davet efkarıyla bir takım hazlenin amal şeytan etine alet olupta ezhanınızı teşvik ve perişan eden ve halbuki nasihat makamında serd ettiği terhatın kaffesini de sarf hem mezhebinizi tahkir ve tezyiften başka bir terbiyesizliği mûcib olmayan adamın acaba ahval-ı sabıkasını biliyor musunuz ? Acaba kendi nefsini ıslaha muktedir olmayarak sabıkından sarf-ı nazâr hala takib etmekte bulunduğu tarik-i sekamet ve dalalette puyan olan ve belki de en cahilinizin irtikab edemeyeceği afal-i kabihayı irtikab eylemekten kıtan çekinmeyen bir na-ehlin kendisi râh-ı sekâmette iken diğerini tarik-i istikamet ve selamete davet eylemek istemesindeki fikr-i şeytanetin ne olduğunu anlamıyor musunuz ?

Bir Hırıstiyan dîn gardaşlarnızdan birini tahkir etse veyahut anlara sirret bir söz söylese bi'l-vükale hakk-ı müdafaâyı ifa edersiniz a pekâlâ bir Hrıstiyanın hem mezhebinizi tahkîr etmesine vicdânınız razı olmuyor da müdafaâya kalkışıyorsunuz ya hem mezhebiniz tarafından galitane, gayr-ı meşruâta tahkir ve hatta tefkir edilen bunca din gardaşlarınızı neyçün müdafaâ etmiyor sunuz ? Gerçi öyle söylediğini bilmez bir na-danın tefkirinden tahkirinden o mevhidin imanına bir nakısa ariz olmayıp ancak ettiği hezayândan naşi hasıl olan seyat " el-kelam sıfatü'l-mütekellim " kelâm-ı hikmet amizince yine kendisine ait ise de neyçün o kadar hakarete, rezalete karşı sükut edip duruyor sunuz ? Acaba o düçar hakaret ve rezalet edilen her kimler ise hariç millet veyahut merdûd-ı insâniyyet ve islamiyyet midirler, yoksa anlarda sizin gibi ehl-i tevhid midirler ?

Kendi nefsinize bir kerre kıyâs ediniz bakalım milletinizden birisi siz, kafir melun ve daha buna benzer bir takım elfaz gayr-ı meşruâ istimâl etse anı işiten bir müslüman müdafaaten ne der ? Hiç bir şey söylenmezse bari sus da demez mi ? Siz bu suretle sarf edilen sözlere kemal-i iştiha ile kahkahalar koparmaktan başka bir şey yaydığınız var mıdır ? Bu hâllere ah razı mıdır. Yazık değil midir ki ittifak islam için cemiyyetler teşekkül ettirip her bir erleriniz birer türlü terakki yolu aramak bi'l-cümle müslümanları ittihâd ettirmek tarikini iltizam eylediğiniz halde sizin o kadar cehd ve ikdâmınızı bir anda mahv ve perişan etmeğe uğraşan bir bi-izani istishab etmek üzere olanca kuvvetinizi sarf eylemek istiyorsunuz bu perhizinizi ne bitirişiniz ne ? Demek sizinde o yolda gösterdiğiniz hizmetler bir rüyâdan veyahut bir nümâyiş gayr-ı meşruadan ibarettir.

Düşününüz ki siz bir ele yapışmış anı meşru olan bir müslüman muhabbeti cemiyyetine bir ittifak-ı umûmi vücûda getirmek fikr-i mukaddesinde bulunan bir heyet-i ictimâiyye-i müslümine götürmek üzere muttasıl teşvik etmekte bulunuyorsunuz halbuki bir müfessid, bir merai, bir câhil gayr-ı mümeyyiz tarafından şiddetle men' ediliyorsunuz. Evet men' ediliyorsunuz da öyle bir mukaddes hizmeti terk ederek o mena li'l-Hayra tebiyyet eyliyorsunuz! Allah'ın emrine bir akılsızın sözünü tercih ediyorsunuz öyle ise beyhude yere ne için devlet ve milletin terakkîsi uğrunda çalışmak istiyorsunuz.

Çünkü o terakkinin husulünü mucib olan ittifak islam lazım gelen hizmetlerin ifasından sizi bir şahs ..... bir takım zırva sözleri men ettiği halde reddetmek şöyle dursun bin can ile icrasına gayret ediyorsunuz! Siz bir bina-yı mukaddesi tesis etmek arzusunda bulunuyorsunuz halbuki bir dest-i muhrem

anı bir taraftan hedm ve efna ediyor da ağzınızdan çıkacak üç harften mürekkeb bir (Dur) kelimesini söyleyecek iktidâra mâlik bir kişiniz bulunmuyor!. İşin mezâyâ-yı hakikiyyesine vakıf olmayarak ale'l-umya hareket ediyorsunuz. Alenen sarf edilen sözler iki mümin mevhîd arasında o kadar kin ve garaz vücuda getirmiştir ki her ikisi de birbirinin son damlasına varıncaya değin kanlarını içmek derecesinde düşman can görünüyorlar.

Vücudumuzda hüküm-ferma olan bu ağraz-ı şahsiyye marazı daha ne vakte kadar devam edip duracaktır. Cenab-ı Hakkın bize ihsân buyurduğu cevher aklı bu yolda mı istimal edip duracağız. Her kim bir şey söylerse anı muhakemeden aciz isen birdenbire inanmak ve mucibiyle amel etmek için nass-ı katile mi emir olunduk ki bir söz eyi olsun kötü olsun miyar-ı akla urmaksızın heman inanıveriyoruz! Hâlbuki şimdi sıhhatına inandığımız sözün bir saat sonra güzine de yine o suretle inanıveriniz ki bizim için bundan büyük bir belalet olamaz. Reva mıdır ki takım echel min fi'l-Arz edaninin muraiyyeliklerine aldanarak yekdiğerimize aduv ekber nazarıyla bakalım.

Lâyık mıdır ki Rusya gibi Avusturya gibi ecnebi devletler idaresinde bulunan din gardaşlarımız terakki-i millet yolunda müttehiden biraderâne can fedakarane çalışsınlar da biz birbirimize uzaktan vahşiyane, garazkarâne bakarak hayvanat gayr-ı müderrike misullu tevahhuş edelim!

İnsafımızdır ki pek mille, mezheb bulunaqlımda milletimizi, mezhebimizi yine kendimizden tahkir edenleri divânece alkışlamak gibi bir münasebetsizliği irtikâba cesâret eyleyelim!. Muvâfık-ı insâniyyet midir ki bir takım şarlatanlıklarla milletin zihinlerini teşvik ederek birbirine düşürmeğe sebeb olanları sadk-ı devlet ü millet kıyâs edipte her söylediklerini desturü'l-Amel tanımak gibi bir ahmaklığı kabûl edelim! Hâlâ iki satır Türkce ibareyi okumağa muktedir olmayan birkaç ..... efkâr-ı balitalarına hizmet ederek yekdiğerimize olan kin ve vahdemize galata edemeyecek miyiz ?

Bu gaflet uykusundan uyanamayacak mıyız, yoksa gözümüzü sabah mahşere mi açacağız!. Hade ne vakte kadar gözümüz kapalı olduğu halde bu tarik ..... devam edip gideceğiz güzer-gâhımızda bulunan hafre-i felaketin heman hemen içine düşmek üzereyiz hala mı gözümüzü açmayacağız, hala mı kör körüne hareket edip duracağız!. Yekdiğerimiz hakkında beslediğimiz bu ağraz-ı şahsiyyeden kazanacağız birbirimizi öldüreceğiz. Hâlbuki temessükümüz şeriat garayadır. Cenab-Hakk ise bir katil müteammiden hakında (Fe cezauhu cehennemun haliden fiha) buyurmuştur.

Hususuyla müslümanlar, (Ve cahid fi sebili'l-Lah) ile memûr olup (İnnema'l-Müminûn ihvetun) nass-ı kerimince gardaş bulunduklarından münhiyyât-ı sübhâniyyeden olan fiil-i katlin Cenâb-ı Hakkın gardaş buyurduğu bir kavm hakkında irtikab edilmesi kadar şeni bir fiil olamaz.

Öyle ise bu garazdan ne istifâde edeceğiz. Sizde bilirsiniz ki hiç! Hiç olduğu halde millet saireye karşı yekdiğerimize sarılarak gardaşcasına devlet ve milletimizin terakkisine gayret edemeyeceğiz bir zamanda bir kaç garazkarın fikrine tebiyyetle iki fırkaya iktisâm ederek birbirimizin aleyhinde bulunmak ama allah için söyleyiniz muvafık şeriat ve insaniyyet midir ? Lâkin emin olunuz ki millet-i islami böyle teferrukaya uğradanlar bir gün olup şiddetli bir şeriat sillesine uğrayacaklardır.

Artık yeter bundan ötesini de siz tefekkür ediniz, zirâ düşünmükten fikrim, yazmaktan kalemim bi-tab olmuştur.

Tiyatro

Kokonozla Arkadaş Bir Locada

- Aman birader ne tuhaf. Burası adeta kümes.
- Yok arkadaş burasının kömese benzer neresi var burası senin bileceğin ve anlayacağın locadır.
- Ne o ? Yine esnafca bir fenalık mı var ? Eğer öyle bir şey varsa ben tiyatroculuktan anlamam beni beyhude loncaya neden getirdin ?
- Canım neyçün her şeyi ters anlarsın tiyatro da lonca olur mu ?
- Ne bileyim ben lonca dedik de şâyet esnaf arasında bir fenalık olduysa tiyatroculuğa aklım ermediğini söylemeğe mecbûr oldum hem sen bana baksa a buranın aşağısı da dolu oyun nerede oynanacak ?
- Karşıdaki perdeyi görmüyor musun ?
- Hani ya anın meşalesi daha yanmamış.
- Yok a birader bu karaköz perdesi değil tiyatro perde arkasında oynamaz.
- Ya! Acayib şey! İşte bu tuhâf demek ki bunlar perdesizdir.
- Birader kapıyı birisi karıştırıyor.
- Canım senin ne vazifen sen seyrine bak belki bir ahbabtır.
- Eyi ya anlamalı değil mi ? Gördün mü yediğin haltı ben sana bin kerre bilmediğim yere gidemem diye söyledim anlatamam. Şimdi belânı buldun mu ?
- Ne var birader ?
- Daha ne olacak tevkif olunduk baksan a herif bir şeye su ile bir de bardak bırakdı. Kapıyı kilitledi gitti hem ben buraya girdiğim gibi herkesin ikişer üçer ayrı ayrı kilid altında oturmasından sonunda bir fenalık çıkacağını anlamıştım ya!
- Yok birader korkma. İçmek için su getirdi.
- Anladım a babam bende yıkanmış için getirdi demiyorum a elbette içmek için getirecek.
- Öyle değil birader telaş etme. Bak bak prde kalktı.
- Vay o kandilli sofanın üstündeki uzun boylu zevzek herif kimdir ?
- Aktör.
- Hay yerin dibine geçesi. Sen bunun adını da ne zaman öğrendin.
- Hayır a birader aktör diye tiyatro da bir vazife icra eden erkeğe derler. Şu gördüğün tiyatronun direktörüdür bu akşam müşteriyi çok gördüğünden bizzat oyuna soyunmuş.
- Ne uydurucu herifsin be! Hem de artık beni bütün bütün budala yerine koymak istiyorsun. Gözlerim görmese ne ise ne soyunmuş diyorsun halbuki giyinmiş hem öyle giyinmiş ki üzeri Sipahi Çarşısı gibi pür silah yalnız kaçanda bir çarha topu eksek.
- Canım oyunda soyunmak tabiri taklidi mi yapacak ?
- Hayır! Bu serdar eşkiya ..... . Ne o ayağa ne kalktın! Ne arıyorsun ?
- Aman birader zabtiye yok mu ? Zabtiye arıyorum.

- Canım deli mi oldun ? Şimdi zabtiyeyi ne yapacaksın ?
- Eyi ya a babam bu haydudu neden tutmuyorlar ?
- Canım o gerçekten haydut değil taklidini yapıyor.
- Budalalık lazım değil. Baksan a bir kerre hayduttan farkı var mı! Hem şakaya gelmez herif azbandut gibi üzeride silah dolu.
- Yok birader korkma haniya hayal yununda karaköz bazı kerre mesela acem olur, çengi olur, sarraf olur bu da anın gibidir. Tiyatronun esasıda hayal gibi kıssadan hisse almaktır. Sen söylediklerini dinle, sözlerine dikkat et.
- Güzel arkadaş dinleyeceğim. Ama herifler gürültü ediyorlar biraz yavaş söyleseler de şu faytonun altında saklı bir adam var anın söylediklerini layıkıyla anlayamıyorum.
- O oyuncu değildir hem anın söylediklerini sen işitecek değilsin.
- Ey kulaklarımı tıkayayım mı ? Öyle ise orada ne dırlanıyor ?
- Canım o oyuncuların unuttuklarını hatırıma getirir ana suflör derler.
- Ne derlerse desinler benim ne vazifem ben herifin adını sormuyorum hem suflör fransızca karanabet demektir bu herifin adı karnabet mi imiş ?
- Ya! Aferin Kokonoz maşallah sen fransızcayı gereği gibi ilerletmişsin suflör karnabet demek ha! Zahir adı Karanabetyan olması çünkü bunlar daima isimlerini fransızca yapıyorlar başlarına başka ile bir Mösyö arkalarına bir yan koyurlar sanaatleri mukallidlik olmak hasebiyle kendilerini mukallidliğin bir türlü kurtarmıyorlar.
- Neme lazım ister karanabetyan olsun ister Fasulyaciyan daha keyfi isterse İspanakcıyan oluversin, tiyatro dediğin bu mu.
- Evet! Beğenmedin mi ?
- Hayır! Bunun nesini beğeneyim burada bir takım fasulya ispanak pırasa toplanmış ben aşçılık edecek değilim haydi kalk gidelim.
- Canım daha bitmedi.
- Ben neticeye kadar bekleyemem buna Ramazân derler daha sahur edeceğim hazm-ı taam için biraz bir yabaduya çıkacağım.
- Canım senin gibi ihtiyar adama göre o bir yabadu ne!
- Ne yapacaksın ? Alafrangadır gine beni açtırma kalk yukarı .
- Peki peki ! Haydi.

Olmak ve Görünmek

Olmak bir şey değildir iş görünmektedir. Görünmek gib güzel şey olmaz. Düz bir herif ama mülk görünür din ama peri görünür olmak pek ucuzdur lâkin görünmek pahalıdır. Çünkü insan görünmek için yaşar. Olmak bir nevdir lâkin görünmek mütenevvia ve muhteliftir.

Herif sadedir ama biraz mazmun darlıkla beraber parmağına taktığı pırlanta yüzüğünü sıkca sıkca fesini veyahut saçını düzletmekle halka

göstererek alemin nazarda kesb-i ehemmiyyet eder bu görünmenin en sade yoludur.

Bazı ulûm mukaddemâtıyla muntazamca söz söylemeği öğrendikten sonra evde oturmak olmaktır görünmek için gidip bir mecma naside mübahaseler etmelidir.

Evde iki yorgan ile dört gömlek ve sekiz mandal var. modası geçmek bir pırlanta buruş sanarak akçasıyla bir ipliği entari vayahut çarşab alıpta neyçün sandığı septi elbise ile dolu zannettirmemelidir. Tezyinât-ı hariciyyeyi mühimsememek halka lisan-ı hal ile ihtiyacım var demek değil midir ? ... kızı. Canım beş bin liralık cihaz sahibesi imiş bunu işidince artık terziye bir kaç bin guruş borç edinmemek cennet değil midir sonra ... Canım benim kim olduğumu ve nasıl yaşadığımı bilir ve pejmürde bir kıyâfette görürse artık kendisini almak ümidi kalır mı ? İşte ümit ile yaşamak için görünmelidir.

Ben kızıma beş yüz liradan ziyâde cihaz vermiyorum damatlığa rağbet edenlerin de sermayesi o kadar ama dört katina malın gibi göründükleri için benden bu cihazın üç katini istiyorlar. Bizde hilede anlara rekâbet edip kendilerini celb ve itma için kızımıza külliyyetli miras bırakacağız gibi görünüyoruz. Bir uşak tutmak bahalı olur tutmamak ... eyü ama görünmek lazım anlattık ya iki okka peynir almışım hammal gibi yüklenip kendim eve getirmek uyamayacak peynirde bizim evde çokca yedikleri için sıkca sıkca alıyorum. Ne yapmalı ? Meşinden veyahut keçeden bir el çantası benim bu işimi pekala görüyor.

Bizi bu çanta ile görenler akşamları evde hissiyye bakmak için içinde hesap defterlerini taşıyor tüccardan bir adam zannediyorlar çünkü çanta o derece güzel ve zarif ki sayesinde hergün bir iki guruş hammal parası kazandığım kimsenin hatırına bile gelmiyor.

Gövenmek teferruatından olan ..... atdan, arabadan, daha bahs etmedim artık anları da sizin ferâsetinize bıradım.

Karanlıktır sana şer-i şerifin çünkü ahkâmı
Çıkar başından ey ehain merai fahr-ı islâmı

Değilsin muktedir nik ü bedin temyizine madam
Sana mümkün müdür bir cümlenin isbat ve efhâmı

Seni insan sanıp biçare millet itibar etti
Yazık ki su-i istimâl olundu halkın ikramı

Seni alet edinmiş bir takım ehl-i fesad ama
Bu halin şüphe etme pek vahimdir sence encâmı

Geçinmekte iken ihvân-ı dîn ol biraderce
Saçıp tahm-ı fesadı eyledik tefrik islâmı

Revâ mı bir müslümanın bütün hem nevine karşı
Alsın bir takım elfaz kefriyle acab nâmı

Duyanlar söylesin bu hali kail var mı bir mümin
Veya şer-i şerifin var mıdır bir böyle ahkâmı

Husuyla bu fiili mürtekib bir müslüman olsun
Ne havet şetm ve tahkir eylesin Rum-ı din-i islamı

Umumen ittifaken biz terakkî etmek isterken
Ne için tefrika uğraşsın bizi bir şahsın ikdâmı

Bir eğlence makamında nasıl dinlerde haz eyler
Müslümanım dinler böyle hâl-i vahşet encâmı

Cehâletle taassub zayi etmiş aklını madam
Deli bir adamın isbat ile mümkün mü elzâmı

Okursa bir ..... O (lizayı)
Kolaydır gayrı halka hâlinin ilân ü efhâmı

Bir Fasl-ı Kometya
Perde Açılınca Bir Gazete İdarehânesi
Görünür
Mürettibler Otururlar
Muharrir Başı Yerde Önünde Bir gaz
Yazı Yazar

Bir mürettib diğerine -Lâkin böyle oturmakla olmaz şimdi sâhib-i imtiyâz gelir de bizi böyle oturur görürse iş fena.

Diğeri -Ey ne yapalım ? Yazıyı muharrir verecek bizde tertip edeceğiz yaratacak değiliz a.

Diğeri -Öyle ama sâhib-i imtiyâza anlatamazsın âlim bizi böyle oturur görürse kıyameti koparır.

Diğeri -Zaten kıyâmeti birinci defa olarak koparacak değil a kopara kopara artık koparamayacak bir kıyâmet kaldı o da bakalım ne vakit kopacak.

Diğeri -Sen işi tuhâflığa döktün ama bu iş tuhâflıkla bitmez git muharrire söyle de biraz yazı versin bari sâhib-i imtiyâz geldiği zaman bizi iş başında bulsun.

Diğeri -Ya arkadaş muharrir denilen o sarı yılanla da lakırdı edilmez ki: Şimdi gitsem elime bir gazete tutuşturarak beni yanından savacak.

Öteki -Zaten her hafta yazı yazıp da verdin mi var her bir erlerimize birer gazete vererek ayniyle iktibâs ettirmez mi ?

Evvelki **-Sahih be! Gideyim bir gazete versin bi-neticeye kadar tertib edelim ve's-selam.**

Muharririn yanına yaklaşarak; Efendi! yazı hazır ettiniz mi ? (Eğilerek yazdığı yazıya bakar) **Vay! Vay! Hâlâ kağıdın üzerinde bir buçuk satır yazı var. Aman Efendi! Kaç saattir yazdığınız yazı bunlar mı ? Ne vakitten beridir sevabık ahvalinizi mi düşünürdünüz ? Eğer siz böyle iki saatte bir buçuk satır yazı yazarsanız gazete sekiz günde değil altı ayda da çıkamaz.**

Muharrir **-Orası sizin vazifeniz değil.**

Mürettib **-Evet! Doğrudur bizim vazifemiz değil ama sâhib-i imtiyâz geldiği zaman ağzının köpeklerini bizim üzerimize fırlatır.**

Muharrir **-İşte orada iki gazete var. Bir kaç yerine işaret ettim. Anları tertib ediniz.**

İkinci Meclis

Muharrir, Mürettibler, Sâhib-i İmtiyâz

Sâhib-i imtiyâz Formacid Tekyesi gibi sakalını sallayarak içeriye girer mürettiblere "Ne kadar tertib olunmuş yazımız var ?".

Mürettibler ne söyleyeceklerini şaşırarak "Şey efendim hiç!" **Sâhib-i imtiyâz çıldırmışcasına bağırarak** "Ne söyleyeceksiniz tertib olunmuş hiç yazı yok mu ?"

Mürettibler "Yok efendim çünkü yazı yoktu ki tertib edelim".

Sâhib-i imtiyâz "Ne demek! Muharrir yazı vermedi mi ?".

Mürettibler "Hayır efendim".

Sahib-i imtiyaz muharrire dönerek "Efendi! Mürettiblere yazı vermemişsiniz bu çocuklar böyle boş otursunlar mı ? Orada ne yapıyorsunuz ? (Çığlığı çıktığı kadar para bağırarak) Efendi! Buraya bak ben bu mürettiblere para veriyorum. Bunlara vaktiyle yazı vermelisiniz gündüz yüzünüzü gördüğüm yok iki satır yazı yazacak olsanız doğru inziva hanenize giderek kapanıyorsunuz. Üç günde bir sütun yazı çıkaramıyorsunuz. Böyle muharrirlik olmaz yapamayacak iseniz bana vakit var iken haber veriniz. Aldığınız paradır ben bu paraları yerden toplamıyorum. Mülkümü satarak tedarik ediyorum. Bilmez değilsiniz ki harice gönderdiğim cüzi gazetelerden bile bir tane satılmayarak hep geri geliyorlr. Yazdığınız şeylede rabt-ı zabt yok herkes okumaktan nefret ediyor. Halbuki siz kendinizi bana dehri tanıttırmış idiniz. Meğer siz hiç bir şeyden haberdar değil imişsiniz bir muharrerin iktidarını gösteren gazetenin rağbet-i umûmiyyeye mazhariyyetidir hususuyla sizin yazdığınız şeyler benim gazetemin namusunu bir paralık etti". **gittikçe perdeyi kaldırarak** "Efendi! Sana söylüyorum. Lakırdılarımı bir kulağından koyup ötekinden çıkarma. Cevap ver. Bu çocuklara vaktiyle yazı verebilecek misin. Öyle gazetelerden toplayıpta kendi gazetemize derc etmekle olmaz. Menfaâtli makaleler

yazmağa iktidarınız var mıdır ? Yoksa şimdi cevap vermelisiniz bende başımın çaresine bakmalıyım. Anladın mı ?".

daha var

Başında bir köhne sarık
Ayağında bir çift çarık
Yeşil gözlü bir dalkavuk
İşi gücü masharalık

Bacağında sarı çakaşır
Bakanın gözü kamaşır
Her söze durmaz karışır
Ne kadar da budalalık

Yüzü sarı şam yazması
Dişler mezarcı kazması
Kendisi ayı azması
Alın basık kaşlar çatık

Kendisi ahmak,alık da
Kızarda bir aralıkta
Misli yok masharalıkta
Dudakları dahi sarkık

Burnu Çakmakcı Yokuşu
Buynu sanki leylek kuşu
Ne kadar tuhâf duruşu
Ağzı eğri kıçı kırık

Eğse Bayazıt Meydanı
Lâkin kendi hayvan gibi
Her bakışı şeytan gibi
Fitne humbarası fasık

Boynunda sarılı bizler
Elleri böğründe gezer
Laklak haticeye benzer
Saçları karma karışık

Muharrir ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 8
1312

Tarih : 5 Mart

Kokonoz

İttifak ve Nifak

İttifak, bir rabıta-i hüsn ü vifakdır ki bir milletin itila-yı şanı irtika-yı ünvanı o sayede kabil olur. Nifak, bir vasıta-i iftiraktır ki bir cemiyyetin imha-yı erkanı efna-yı ümranı anınla hasıl olur. İttifak, bir makam uluvvi ittisaktır ki vasıl olan bir millet ebediyyen zeval bulmaz. Nifak, bir tarik-i infiraktır ki dahil olan bir heyet katibeten bulmaz. İttifak, bir gonce-i bağ şer-i şeriattir ki şemm eden cemiyyet rayiha-i tıbbıyyesiyle mest medam saadet olur. Nifak, bir şecere-i zükumdur ki evrak helahel feşanına takarrüb eden bir millet elbette düçar nedamet olur.

İttifak, bir milletin kuvve-i hayatiyyesinin en büyük bir kısmıyyedir ki anı mahv ve efna edecek ancak maraz nifaktır. Maraz nifak, öyle bir illet müdhişedir ki musallat olduğu vücudu değil bir cemiyyeti ve hatta koca bir milleti pek az zaman içinde imha eder. Müttefik bir milletin müddet-medide çalışarak vaz ettiği hedm ve tahrib eyler. Dünyada ittifak ne kadar makbul bir kerre nazar-ı mutalaadan geçirecek olur isen zaman saadet-i nevebiyyeden beri enzar-ı iftihar ve ibtihacımıza tesadüf edecek o şanlı muhavereler ittifakj ve ittihat sayesinde vücuda geldiğini anlamakta güçlük çekemeyiz. İttihat satyuesinde değil midir ki Osmanlıların şecaat ve besaletlerinin yadı alan kulub-ı ammeyi lezer-nak dehşet etmekte bulunmuştur.

İttifak sayesinde değil midir ki Yavuz Sultan Selim asakir-i nusret müesser mülukanelerinden iftirakı şan hilafetine reva görmeyerek düçar olduğu şir pence illet mehlikesiyle son derecede muzdarib bulunduğu halde müşakk-ı seferiyyeyi ihtiyardan zerre kadar çekinmemiş ve nihayet yolda irtihal-dar beka buyurmuştur.

Nifak siyesi değil midir ki hazret-i Ömer (R:Z) irtihal-dar beka buyurdukları zaman hilafet kübra-yı islamiyyeye hazret-i Osman (R:Z)'ın cülusları lazım gelirken islamın ikiye inkisamıyla bir fırkanın hazret-i Ali keremü'l-Lah veche hazretlerini halife etmek efkarında bulunduklarından sahabe-i güzin arasında zuhur eden işbu ihtilaf sabikasıyla nice hun-ı islamın reyan olmasına ramak kalmıştı.

Yine nifak siyesi değil midir ki kurra-i ayn-ı resul, ve semere-i fuad-ı bütul, seyyidü'ş-Şüheda, ehl-i beyt hüda hazret-i Hüseyin ibn Ali el-Murtaza (R:Z) efendimiz hun-ı saadet ve şehadetleriyle muarrike-i Kerbela imla edilmişti. İttifak sayesinde değil midir ki bu günkü gün mukarr-ı hilafet azma olan İstanbul gibi bir şehr-i şehir-i azim ile daha nice bilad-ı cismiyye ehl-i islamın dest-i teshirine geçmiştir.

Yine ittifak sayesinde değil midir ki hala levha-i dilarası kulub-ı Osmaniyyanda mehkuk olan 57 harb ve cidalinde koca bir devlet kuvve-yi'ş-Şekime Osmanlıların zebun pence-i kahr ve izmihlali olmuştur.

Bir münafik bir koca milleti yekdiğerine düşman can olmak derecelerine kadar vardırarak her fenalığı irtikaba cesaret ettirir, müstakim perişan olmuş bir cemiyyeti bir saat içinde ıslaha muktedir olur.

İttifak bir silsil kavidir ki anı kuvve-i nifaktan başka şikest edecek bir kuvvet na-mevcuttur.

İtifaktır ki bir milleti vasıl aksa'l-Gaye-i terakki eder, ittifakdır ki bir cemiyyeti mail tahte'n-Nihaye-i tedenni eyler.

Te'essüf, hezar-ı te'essüf ki biz rüşte-i ittifakı kabil-i irtibat olmayacak bir suretde her parçası kulağımız kadar olmak üzere rize rize ederek zincir nifak ile pi-veste olmuşuzdur. Kurtulamıyoruz çünkü hançer zülm ve teaddiye gerden-dide-i rıza olan mazlumin gibi bila hareket o zinvir esaret içinde mebhut duruyoruz. Kurtulamıyoruz çünkü anı şikest etmek için bir alet-i ittifaka malik değiliz.

Kurtulamıyoruz çünkü her bir erlerimiz kuvve-i nifak arasında zebun olup kaldığımızdan lezaiz-i dünyeviyyeyi böyle bir esaret daimi altında yaşamakladır zannediyoruz.

Kurtulamıyoruz çünkü kurtulmak yekdiğerimize sarılarak o zincir nifakı kırmağa çalışmakla olur bunda da bir ittifak görünür halbuki biz yekdiğerimize sarılmak şöyle dursun elimizden gelse karşımızdakinin canını almağa, kanını son damlasına kadar akıtmağı istiyoruz.

Tutulmak kolay lakin kurtulmak pek müşküldür. Çünkü tutulmak için ileri kurtulmak için ise geri hareket lazımdır. Halbuki bizim ettiğimiz hareket daima ileri olup o da ateş nifakı atıbba maksadıyla değil işaline yardım olmak üzere bir defacık olsun üflemek efkarıyladır.

Şikayet mi edelim ? Kimden kime ? kabahatimizi isnad edecek kendimizden başka kim var!

Biz bu müslümanlar değil miyiz ki sinin-i vefireden beri mezhebdaşımız olmayan Hrısyiyanlarla gardaş gibi çekindiğimiz halde şimdi iki müslüman birbirimizi meskuf neferi kadar düşman görüyoruz.

Biz o müslümanlar değil miyiz ki ecdad-ı azamımızın ittifak sayesinde dökülen şanlı kanlarını hala yad ederek iftihar etmekte bulunuyoruz da anların mesleğini takib şöyle dursun o mesleğin taban tabana zıddı olan mesleği cehaletimizi ilan değil de nedir ?

Makam-ı terakkiye bir çığır açmak ve o suretle islamı daire-i ittifaka dehalete meyl ettirmek niyet-i halisasıyla teşekkül etmiş bir cemiyyet halkını umumiyyetle düşman din tanımak cehaletimizi ilan değil de nedir ?

Arasına teferruka düşmüş bir milleti engüşt nifak ile daha perişan bir hale giriftar olmamak üzere ikaza çalışanları milletin en alçağı, en merdudu, en müfessidi bilmek ve aleyhinde, ahkam-ı mukaddimesi umum ehl-i tevhid için desturü'l-Amel olan şeriat-ı mutahherenin hiç bir mümin hakkında istimalini caiz görmediği elfaz gayr-ı meşrua sarf etmek cehaletimizi ilan değil de nedir ?

Şimdi bir kere düşünelim şu bulunduğumuz ahval-i te'essüf iştimalimize atf-ı nazar edelim acaba böyle mahv ve perişan olmuş ve hala da olmakta bulunmuş olan bir milletin zamanı mıdır yoksa iftirak.

Bir taraftan ahval-ı vahamet iştimalimizi gösteren Girit ihtilalinde düçar perişanı olan felaket-zedegane cem-i iane yolunda sarf-ı mesai edilmek

isteniliyor, diğer taraftan yekdiğerimizi mahv ve na-bud etmek için bıçaklar bileniyor.

Bir cihanda cemiyyet-i hayriyyeler teşekkül etmiş islami ittihada davet ediyor, diğer tarafta o cemiyyetin perişaniyyetine vasıta olabilecek planlar, entrikalar istimal olunuyor.

Biz hala nik ü bedimizi bilmiyoruz. Eyiyi fena, fenayı eyi tanıyoruz. Böyle bir millet arasında ittihadın husulü mümkün müdür ?

Islah-ı beynimize çalışanları görmek istemiyoruz ihtilal teklif edenlere tapmak derecesinde itibar, hürmet eyliyoruz! bu ne cehalet!. bu ne gaflettir. Artık cümlemizide allah ıslah eylesin, yoksa hal böyle devam edecek olursa encamımız pek vahim olacağına şüphe etmemeliyiz.

Taşradan Gönderilmiştir
Kokozla Kokonoz

Kokoz -Kokonoz! sana bir iki söz söyyeceğim beni dinle!

Kokonoz -Bende sana bir şey söyleyeyim mi ? Fesim benlik değil çok söyleyecek isen şimdiden pazarlık edelim de dinleyemem!

Kokoz -Çok söyleyecek değilim sen yalnız ruh alacah " ruhlu " noktalarda eyi dinle, bütün kulağını bana verde ana göre cevap düşün, bul hazırla!

Kokonoz -İşte burasını biraz müsaade et de düşüneyim. Hele kulak vermek maddesine düşünmeden taşınmadan cevabım hazır! Veremem ya ben sana kulağımı hemde bütün kulağımı vereyim de kulasksız mı kalayım ? Öyle şey olmaz. Sonra ben ne yapacağım, hakkımda söylenen eyi fena sözleri nasıl işiteceğim ?

Kokoz -Öyle değil canım! Kulağını kesde ver demedim aaa. Bütün kulağını bana ver demekden maksadım, söyleyeceklerimi iyice dinlemek için baştan aşağı kulak ol demektir!

Kokonoz -Bu nasıl şey ? O hiç olamaz ne ya! Maksadın bana kulaklı babamı diyeceksin ?

Kokoz -Canım sen herşeyin zahirine göre mana veriyorsun deminki gibi şimdide meramım söyleyeceklerimi güzelce anlamak için iyice dinlemeği ihtardır.

Kokonoz -Be canım işi ben anladım seninle uyduramayacağız ve's-Selam sen daha birinci sözünden ıstılah perdazlığa başladın! bende öyle kafa ne gezer bir kere sorsana tahsilin hangi mektebtedir, ne okudun, ne gibi fünundan şehadetname aldın ?!

Kokoz -A canım sende! Uydurmayacak ne var benim söyleyeceğim zaten iki üç sözdür, lakin sen acele ediyorsunda iş uzayor tahsil mahsil, fünun münun dediğin ne oluyor ay oğul! Öyle şeyler bizim memlekette taşıyan kim ağırdır ağır! Yahut arayan kim uzakdır uzak! Görmüyor musun ? Mealinden sarf-ı nazar bir gazeteyi serbest okumaktan aciz olanlar ne oluyor! O senin dediğin tahsil mahsil keffiyyeti başka yerlerdedir birini res kare geçirmek lazım geldiğimi mükellef olacağını vazifeye göre o kimsenin derece-i

liyakat ve iktidarını, ehliyyet ve istihkakını bi't-Tahkik intihab ve tayin ederler.

Kokonoz -Aferin kokoz dayı! Öyle ise bende başımın çaresine bakayım. Madem ki işler böyledir bende bir baltaya sap olurum değil mi ?

Kokoz -Ana ne şüphe! Hatırında yok mu insan köpeksiz köy bulunca değneksiz yürürmüş! sende böyle gözleri cehalet perdesiyle kapanmış olanlar meyanında her ne istersen olacağına şüphe mi ediyorsun ?

Kokonoz -Vallahi pek doğru söylersin. Kokoz arkadaş fakat bunun (Lakin)'i yok mu ?

Kokoz -(Lâkin)'i ne olacak hatırına geldin mi ? Köprüden geçinceye kadar ... derlermiş sen bir de ağızlarına birer parmak bal çal boş keseden dipsiz anbardan şöyle yapacvağım böyle yapacağım, şöyle keseceğim böyle biçeceğim felan felan diyerek bol bol martavallar atamaz mısın ? Veyahut hiç olmazsa birer sığaret olsun veremez misin ?

Kokonoz -Hakkın var kokoz gardaş orası benim hatırıma da geliyordu zaten olanlar nasıl oldu! orası öyle ama ...

Kokoz -O ama ne oluyor ?

Kokonoz -Sorduğun fazla! Ne istersin olsun ? Kokozluk kokozluk! Daha ne olacak! Sen kokoz ben kokoz sonra ne yaparız ? İşin başı mangır babam mangır!

Kokoz -Ah sana ne diyeyim şaşkın Kokonoz! Üç lakırdı söyleyeceğim işin içinden bin sual çıkarıyorsun maksad uğurunda insan ne yapmaz malını mülkünü, varını yoğunu azar azar satı satı verir.

Kokonoz -Sonra ?

Kokoz -Sonra Allah kerim!

Kokonoz -Allah kerim ama kapısında derin ufak tefek ipler ile yetişilmez ondan da haberin yok mu ya ? Bana felan da felan semerde kolan diyeceklermiş, yok şan ve itibarım artacakmış diye bir kaç guruşluk daha doğrusu bir sarhoşa meze olur olmaz denildiği vechile üç beş guruşluk tarlamı marlamı satıp ehliyetsizliğime bakmayarak şan uğurunda ötekine berikine yedireyimde sonra ağzımı ..... Açayım ? Sen beni baudala mı zannediyorsun ?

Kokoz -Baksan a arkadaş! Sen adeta hiddetleniyorsun, bundan ma-ada muayyetinde de bir sual yumurtluyorsun! O sual ne oluyor bırakta artık sözümü bitireyim ne varmış dediğin gibi yapanlar budala mı imiş ?

Kokonoz -Budala mı ? ...! Artık sana doğrusunu söyleyim mi buraya kadar attığın kurşunlara bir şey demedim bu bundan sonraki saçmalarına doğrusu sükut edemeyeceğim ; çatlarım! be gardaş söyleyeceğin vechile hareket edenlere insan nasıl akıllı der bilemem ki ...!

Kokoz -A canım sende ben sözü bitireyim diyorum sen uzattıkça uzatıyorsun herkesin akıllı veya budala olmasından senin neğe lazım o gibi bir hareket senin işine alıverir mi ?

Kokonoz -Vakıan orası öyle fakat sonra ha dur dur bu sualimin cevabını da ben veririm sonra demedin mi ? Cevabı soğan doğra değil mi ?

Kokoz -Be kuzum nasıl şaşkın adamsın yahu, sana sorulana cevap versen a, herkesden senin ne vazifen ister soğan doğra ister sarmısak.

Kokonoz -Pek doğrusun arkadaş lakin müsaadenle bir şey daha sual edeceğim kanun-ı insaniyyet nokta-i nazardan insan yalnız kendisini mi düşünmek lazım gelir ?

Kokoz -Çattık sen hakikaten dediğin kadar urdum duymaz mankafa imişsin ya ben sana ekmek tahtası derim sen mangal tahtası anlarsın. Ayağım şimdi suya erdi senin meramın beni cevap vermekten aciz bırakarak sükut ettirmek işi anladım, anladım galiba başın ağrımış olmalı ne ise bir iki sözüm kalmıştı anları ve sualinin cevabını gelecek defa görüştüğümüzde inşallah bir ceğiz bir ceğiz söylerim olmaz mı ?

Kokonoz -Olur olur pekala olur hem o vakit istersen ikiceğiz ikiceğiz söyle şimdilik elinden kurtulayımda gelecek defaya allah kerim sana elbette yine bir kata kulli okurum.

Kokoz -Bakalım kim kime ...

İmza Raşid

Haleb'den

İki Kişi Arasında

- Nereye gidiyorsun, kokoz ?
- Çalgıya gideceğim, çalgıya gelir misin ?
- Ey haydi gidelim. Aman dur, kokoz, dur
- Ne oldun birader ?
- Ne olacak çamura battım şehrimizin bazı yerleri yaz vakti tozdan, her bir tarafı da kış zamanı çamurdan kurtulduğu yok ki hem,tuh tuh maşallah nazar değmesin bir pabuç eskisiyle bir kaç baş sarmısak asmalı, tenvir fenerlerine bir diyecek yok! bunlar güzel ışık verecek olsalar böyle kelb geçenlere geceleri çamurlara dalmazlar. Ne diyeyim söz söylenmez ki. Ne ise buna da hamd olsun. Ya geçen gece yine böyle fenerlerle münevver bir karanlık sokaktan geçerken ayağımın birisi bir lağıma girmesin mi ?
- Çıldırdın mı sen, bu nasıl söz ? Buna ben inanmadım, yalandır
- Yok, vallahisi yalan değil, söyleyeyim de dinle: Malum ya! Lağım mecraları kaldırımlardan hiç olmazsa elli altmış santim aşağıda bulunacağını erbabı tarafından söylenirken işittim halbuki burada on santim de değil doğrudan doğruya tarik-i tesviyyesinde bulunuyor.
- Anlayamadım, nasıl ?
- Eyi! senin de kafan ne kadar kalın ya! Bunda anlayamayacak ne var, işte lağımın kapak taşlarıyla sokak kaldırımı bir yani mezkur kapak taşları kaldırım vazifesini ifa veyahut kaldırım taşları kapak taşı hizmetini eda ediyor.

- Ha, işte böyle ince anlatsan a! Fakat bazı mahallelerde mecra doğrudan doğruya sokakla beraber, üstünde kapak taşı felan yok. Buna ne diyeceksin ? Ya hele Fransız Konsoloshanesi civarında bir sokak var ki bir cihetinden öteki cihetine kadar mazallah.
- Ey, ne yapalım birader belediye hangi birine baksın ?
- Şimdi beni söyleyeceksin ha.
- Aman sus, sus. İşte çalğıya geldik. Buyurun girelim.

Bir Kokoz

- Ne o kokoz şairlik mi ediyorsun ? Ne yazıyorsun bakalım görelim.
- Git oradan, beni meşğul etme.
- Aman kokozcuğum gösterde okuyalım.
- Of sizin gibi adamlardan kurtulmanın çaresi yok ki dinle bakalım.

Pek garibdir çeşm-i dikkatle nazaretse kokoz halimiz sertapa eyvah dünkünden kokoz sahib-i servet miyiz biz ? Bir bakın allah için var mıdır alemde ....., söyleyin bizden, kokoz

- Aferin sana, sen böyle şeylerde yapabilir misin ?
- Ya, sen beni her cihetten kokoz mu zannediyordun ?

Bir kokoz

Keder Etme Ha !

- Kokonoz! Sana bir şey söyleyeceğim ama keder etme ha.
- Hayırdır. Bana keder edecek şey söyleme ihtiyarım dayanamam.
- Zannederim seni biraz meyus edecek.
- Aman çapık söyle bakayım ne oldu.
- Artık makarına yiyemeyeceksin!
- Sebebi ?
- Sebebi, İtalya Girit, top atmış.
- İtalya Girit'e top atmakla benim makarına yememekliğim mi lazım gelir.
- Evet ?
- Neden. Topun kellesi boğazıma yıklamadı ya.
- Hayır! bulursun yiyeceksin ama bulamayacaksın.
- Saçmalama. İtalya topu Girit'e attı makarnalara atmadı.
- Evet! Girit'e attığı için makarna yiyemeyeceksin.
- Hele şunun söylediği lafa bakın İtalya Girit'e top atmış diye ben makarna yiyemeyecekmişim! Budalılık değil de nedir!
- Bulursan ya.
- Neden bulamayacakmışım, ... düştü ?
- Düşmedi ama düşecek.
- Arkadan yine gelir.
- Artık gelmez.
- Tüccarlar getirtemez mi ?

- Tüccarlar artık makarnanın adını ağızlarına bile almazlar.
- Ne için ?
- İtalya Girit'de top attığı için.
- Hay anasını be! Demek İtalya Girit'te top attı diye gücenmişler de makarnasını alıp satmayacaklar ha!
- Almanya'da yirmi top attığından anında kumaşını getirmeyeceklermiş!
- Öyle ise İtalya ile almanya soyunsun ben makarnayı evde de yaptırır yerim.

Muhâvere

- Kokonoz!
- ...
- Birader!
- Ya hu ! Ne oldun ? Seslenmiyorsun ? Yoksa bana muğber misin ?
- Parmağını burnuna götürerek "Sus".
- Acayib! Neden susayım. Laf urucu mu var.
- Urucu olsa eyi. Perhizi, perhizi.
- Ne ? Artık sözde mi yasak.
- Yasak ya! Hem öyle yasak ki adam isen ağzını aç heriflerin ellerinde bışaklar o saat dilini kesecekler.
- Hay ah ıslah eyleye sebei ana imiş acaba anlayamadın mı ?
- Herkesden işittiğime göre doğru söylediğimden imiş.
- Taaccub olunacak şey. Halbuki insan olan haktan ayılmaz.
- İnsan olan hakdan ayılmaz ama ekserisi ayrılıyor.
- Ey ne yapacaksın!
- Hiç sükut her şeye kafi. Deveyi gördünmü semerini bile görmedim. Bugün şunu demişler. Herkesin ağzının kahyası değilim. A istedini söyleyebilir.
- Ey benimle de konuşmayacak mısın ?
- Seninle mi ? Benim kulubeye gelirsen içeriye kapanır gizli gizli konuşuruz. Sokakta bir şey sorma söylemem ha gücüne gitmesin. Zirâ can para ile satın alınmaz.
- Lakin senin dilinin altında bir şey var.
- Hayır dilimin altı bomboştur.
- Canım sözü aksi anlama. Yani bildiğin bir şey var da söylemek istemiyorsun! Değil mi ? Zira can para ile satın alınmaz diyorsun. Bu ne demek ?
- Ne demek olacak sözün düzcesi.
- Anladık a lakin sebebi.
- Efendim sebebi yedinci nüshamın birinci sütununda (Kokonoz'un ciddi bir kaçı sözü) serluhası altında makaleyi milllete bir nasihat olmak üzere bir çok imkar sarf edip fikirler yorarak kaleme aldığım halde elbette bir hüsn ü teessür hasıl edeceğini ümit etmekte iken bilakis su-i te'sir vücuda getirdi. Yirmi seneden beri yekdiğeriyle uğraşmayı bir eğlence makamında telakki etmeğe alışmış olanlar milletin ittihadi hakkında yazılan öyle bir makaleden

hoşlanmayarak her biri kendi keyfine göre bir mana vermeğe her kelimeye bir kulb takarak bir noktaya çekmeğe başladı!.

Suretleri müstakim, siretleri sakim olan bir takım budalalar akıllarının kısalıklarıyla beraber işe karışarak aleyhimde ağızlarına geleni söylemekten çekinmedi!.

Doğru sözden haz ettiklerini yalancılardan şiddetle nefret eylediklerini söyleyenler benim doğru sözlerimi kabul şöyle dursun son derece de bir gazab ile reddettiler!. Ve ma-mafih doğrudan haz etmediklerini gösterdiler!.

Nasihati şeytanet makamında telakki etmek istidadıyla müteid bulunanlar o makaleyi kıraat ettikten ve bazıları da dinledikten sonra o istidadlarını isbatta zerre kadar tereddüd etmediler!.

Kendi terbiyelerine benimkini muvafık bulamadıklarından beni de o yolda terbiye etmek için evvela sopaları saniyyen de vücudumu ortadan kaldırmak ve bu gibi millete nafi nasihatları duymamak üzere bıçaklar istimaline kadar kalkıştılar.

Elhamdüllah ala dini'l-İslam ced-be-ced müslüman olduğum halde mela-i nass arasında ismimi Hrıstiyan ismiyle yad etmek gibi bir küstahlığa cesaret ettiler. Devletine, milletine otuz altı sene sadakane hizmet etmiş bir müslüman Osmanlının evladı bulunduğum ve kendin ise elhamdüllah Kuran-ı Azimü'ş-Şanın hafızı olduğum gibi evkat-ı hamseye dahi ala kadru'l-Beşeriyye müdavemetten bir an geri kalmadığım halde aslımı neslimi bilenler tarafından ismim Hrıstiyan ismine tebdil olunarak Yorgi veya Nikoli yad edildi. Bunu hangi müslüman kabul eder ? Ehaliyi ittifaka davet etmişim neme lazım idi benden başka musallih yok mu idi. İşte bu cihet hatırıma gelince kabahatin kaffesi de bende aldığına hükm ediyorum lakin ne yapayım milletimin bu suretle teferrukaya düşmesini cemiyyet-i milliyeme reva görmediğimden o yolda bir keç söz söyledim kaşına söylemiş ola idi. Beş altı seneden beri gazetelerin enva nesayihle ıslaha çalıştığı bir milletin mesleklerini zerre kadar tahrife muvaffık olamadıklarını bildiğim halde düşünemedim. Cenâb-ı Hakk habir ve basirdir benim ismim tebdil olunmakla dinim de tebeddül etmez. Lâkin ne faide ki millet ahara karşı beni tekfir edenlerin müslüman olduğuna teessüf ettim. Anın için avama nasihat makamında katıyyen bir şey söylemeyeceğim biraz da sükut edeceğim. Bakalım anın içipte ne cezaya müstahakk olacağız.

- Kokonoz ben sana birşey söyleyeyim mi böyle cehaletle meluf olan bir milletin ıslahına çalışmak bir cisim camitden sual sormağa benzer, çünkü herifler zincir ile çeksen yola gelmezler.

İâne

Girit ceziresinde şimşir melanet rasas hırs adavetle insafsızca mahv ve na-bud edilen ihvan-ı dinimizin bi-kes ve bi-vaye kalmış olan aile-i felaket-zedelerine bir muavenet-i milliyye ve insaniyye olmak üzere müfti-i beldemiz faziletlü hacı ali Rıfkı efendi hazretlerinin riyaset fazilaneleri tahtında olarak erbab-ı hamiyyet ve gayretden mürekkeb teşekkül eden komisyonun gayretiyle çide edilen ianenin mecmui Kıbrıs Gazetesi'nde mutalaa olunmuşdur malumdur ki muavenet gına değil seha iledir. Bu kadiyyeden olmak üzere ashab-ı hamiyyet

ve sehavetten piyade yerli zabtiyelerinden bir çokları işbu iane defterine isimlerini kayd ettirmeğe gayret ettikleri gibi İzmirli Mustafa efendi nam-ı zat on şilin vermiştir ki sairlerine kıyasen şayan takdir ve tahsin bir derece de ibraz hamiyyet eylemiştir. Bu zata umum Girit islamları tarafından arz-ı teşekkür ederim.

Muharrİr ve Sahib-i İmtiyaz : Ahmet Tevfik

Sayı : 9 Tarih : 19 Mart 1312

Kokonoz

İhtâr

İhtarım galiba dördüncü defa olmalıdır. Abone bedelatından medyun bulunan zevat-ı kiram paraları göndermelidirler. Beyhude avuç sıkmakta mana yok. Çünkü ne vakit olsa verilecektir. Halbuki bedeller peşin olacaktı galiba iş aksi anlaşıldı, peşin yerine son kaim oldu.

Pul, kağıt, mürettib, mürekkeb para ister parasız iş görülmez. Bunun için bedelatın sürat-ı mümküne ile gönderilmesini fevkalede rica ederim.

Ciddi Muhâvere

- Kokonoz! Şu kerime ne dersin ? Zannederim ki: Girit ihtilali üzerine Yunanistan'ın harekat tecavüzkârâne ve hukuk ..... Avrupa devletleri tarafından nazar-ı itinaya alınarak bir çare-i hasenesine bakmak lazım gelirdi. Halbuki şimdiye kadar duvel-i müşar ileyhim caniblerinden vuku bulan teşebbüsat heman bir kedinin bir fareyi tahvifi kabilinden olduğu umum tarafından enzar-ı te'essüf ve hayretle müşahide olunmaktadır.
- Avrupa devletleri devlet-i aliyyenin umur-ı dahiliyyesinden bulunan her türlü işe şimdiye kadar enva müdahale de zerre kadar kusur etmedikleri gibi hiç birini de devlet-i aliyye namına kârlı bir surette netice pezir edememişlerdir. Girit ihtilal evveliyyesinde asileri tedmiren tedib etmek üzere osmaninin vukubulan teşebbüsatına Avrupa uzattıkları dest-i mümanaatla asatı bir o kadar daha şımartılar adem-i tedibleri yolunda Avrupa'nın müdahalasini gören hainler efal-i cinayetkaranelerini, harekat-ı müfessid tecviyanelerini artırdıkca artırdılar, nihayet duvel-i muazzamanın efkar-ı sulh-perveraneleri vechile arzu ettikleri imtiyazata da nail oldular. Avrupa, devlet-i aliyye tarafından ita edilen imtiyazat malume üzerine Girit melunlarının gösterdikleri suveri bir sükuta tamamıyla kani olarak asayişin iade olunduğundan bahsla cezirede bulunan otuz altı bin askerimizden kalelerde kafi miktarının ikamesiyle ekserisinin geri alınması münasib görerek işi o suretle hitam pezir ettiler.
- Bugünkü halin yirmi sene sonra mucib olacağı vahameti tahmin üzre keşf etmekte olan Avrupa devletleri Girit ihtilal ahirinin zuhuruyla mazlumin-i islamiyyenin her türlü tacavüzat-ı saikasıyla hun-ı şehadetlerinin umumiyyetle denecek derecede reyan olacağı ihtimalini düşünmekte acaba mazur mu idiler ? Devlet-i Osmaniyyeyi, umur-ı dahiliyyesini arzu-yu vicdanisi vechile ıslaha çalışmaktan şiddetle men eden Avrupa devletleri Yunan'ın tecavüzat ve taarruzat gayr-ı maraziyyesine mani olmakta acaba ne mahzur hissediyorlar ? Ne bileyim! Yunan'a o iltimatonlar verilmiş, üç gün ruhsat ita kılınmış muvaffakat etmediği halde kuvve-i ceberiyye ile Giritten tard olunacağı katıyyen bildirilmiş, bir nümayişten başka bir şey

olamayacağı gün gibi aşikar olan top dumanlarından cezirenin etrafında siyah bulutlar teşekkül ettirilmiş! Halbuki Yunan bunları davul zurna makamında telakki etmekten geri durmayarak işinde evam ediyor! Hem devam ediyor, hemde verilen iltimatonlara karşı (Ben kendi reyimle çıkmam siz geliniz de cebren çıkarınız) gibi tahkirane cevaplar vermekten de zerre kadar çekinmiyor!

- Acaba Avrupa'nın bu bir dahiliyyesine duvel-i muazzamanın müdahale etmesi hukuk-ı milliyyeyi muhafaza, asayiş-i lazimeyi iade ve vikaye-i maksadından ibaret ise hani ya hukuk-ı islamiyye ? Anlar neden muhafaza edilmiyor ? Yoksa Yunani'lerin zulm ü itisafı daha hadd-ı gayeye varmamış mı dır ? Acaba Avrupanın efkarı nüfus-ı islamiyyeden bir fert kalmayıncaya kadar sabır edipte andan sonra mı zulmün vücudunu tasdiktir!
- Galiba öyle olmalı! Çünkü Girit ceziresine vukubulan tecavüzü eğerce zuhur eden ihtilal ve fesadın teskinine, asayişin iadesine çalışmak maksadından ibaret olduğunu iddia ederse bendeniz bu sözü katiyyen reddederim. Çünkü asayişin iadesine hizmet edecek olan bir devlet başına topladığı otuz bin eşkıyayı telsih ederek yalnız ehali-i islamiyye üzerine gösterdikleri hücumlarla biçareleri bir tane kalıncaya kadar mahv ve telef etmeğe ve Girit ceziresinde nüfus-ı islamiyyeden bir fert bırağılmamağa kadar kasdetmez mi! Eğerce Avrupa devletleri böyle bir itikadda bulunurlarsa pek büyük hata ediyorlar çünkü Yunan'ın Girit'e vukubulan tecavüzü ehali-i islamiyyesiyle Hrıstiyaniyyesi beyninde ahval-ı mütezadeyi ber taraf etmek için değil bi'l-Ahar tayinde müterreddid bulunduğum bir, veya bir kaç devlete arkasını dayayıpta cezireye bir pençe-i istimlak armak üzere evvelce kutduğu bir turşudan ibaretdir. Yunan'ın Girit tecavüzatına karşı duvel-i muazzamanın mülayimane bir! Surette davranmaları mı zihab acizanem gibi Yunan'ın bir veya birkaç devlete arka verdiğinden naşi şayet bu babda ihbar edilecek olursa bir harp umumiden hun etmelerinden ileri gelmekte ise nihayet her şeyden mahrum olmuş biçareler gibi ellerini oğuşturarak "Artık çaresiz" yollu bir cevap ile cezireyi Yunan'a vermeli mi demek isteyecekler! Yoksa bu küşkül nasıl bir faaliyetle pekleşecek bilemem!
- Devlet-i Osmaniyye hudud-ı Yunaniyyeyi nasıl bir kuvve-i cismiyye ile tahşid eylediğine Avrupa tamamıyla vakıf oldukları gibi işbu tedarikat neticesinin neye müncir olacağını da anlamışlardır değil mi Kokonoz ?
- Ana şüphe mi vardır ? işte sıra bu sıradır. Avrupa Yunan'ın ayağı çelinmiş bir abdal misali başı aşağıya ayakları da havaya doğru gitmesindeki komedyayı sahne-i siyasette temaşa etmek efkerında iseler geri çekilmelidirler ki o zaman okumayanın ikinci perdesinde nasıl bir facialar zuhur edeceğini hakikat nazarıyla seyr etsinler.
- Kokonoz! Herkesler diyorlar ki: Avupalı'lar her şeye insaf nokta-i nazarından muhakeme ederlermiş.
- Bendeniz bunu ikiye taksim ederek yalnız cihetini tasdik ederim tasdik ettiğim cihet şurasıdır ki eğerce Osmanlıdan başka bir devletin memalikinde ufacık bir gürültü baş gösterecek olursa o zaman Avrupaca her şeyin insaf nokta-i nazarından muhakeme edileceğine eminim, lakin

memalik-i Osmaniyyede iki kişi hususi olarak yekdiğeriyle bir Arab'da vücuda getirecek olursa o zaman aradan insaf minsaf kalarak başka bir şey girer ki o da şu Araptayı nasıl daire-i siyasete alalımda bir külahta biz kapalım cihetidir delil mi istersin ? İşte Mısır, işte Bosna Hersek, işte Kıbrıs!

- Eğerce umumiyyetle her iş insaf nazarıyla görülecek ola idi bugün ne İngiliz Mısır ile Kıbrıs'ta ne de Avusturya Bosna ile herkeste bulunmayacaklardı. Yunanlı'ların Girit tecavüzü, Avrupa nazarında adeta bir cinayet makamında telakki olunmalıdır değil mi Kokonoz! Çünkü bir devletin ruhsatı olmadığı halde taht-ı hükümranisinde bulunan bir mülke hud-be-hud tecavüzatta bulunmakla sahibinin izni olmayan bir haneye girerek içindekileri dökmeğe haneyi yed zabtına almak üzere her bir erlerini kahr ve tedmir etmeğe cesaret etmekte hiç bir fark görmüyorum. Böyle bir fiili mütecasir olanların tedib ve terbiyeleri nasıl tabi bulunduğu hükümete ait ise Yunan'a tecavüzat hukuk şikanesinden dolayı muamele-i lazimenin icrası da duvel-i muazzamaya ait bir meseledir. Halbuki duvel-i müşar ileyhim buralarını vazife bile edinmeyerek hukuk-ı islamiyyenin pay-ı mal olmasına muavenet denecek bir nazar bi-kaydı ile bakmakta devam ediyorlar. Yunan, devletlerin bu yoldaki hareketlerini gördükce Giritden elimi çeker!.
- Fikrin pek doğrudur arkadaş zira Avrupa devletleri Yunanı Giritden çıkarak isteseler id elleyi mütecaviz zırhlı sefineleriyle cezirenin etrafı muhasara edildiği halde Yunan tarafından sevk edilen beş kıta nakliyye vapuruyla dört aylık mühimmat-ı harbiyyenin cezireye ihracı mümkün olamazdı. Ey bu didişle işin neticesi neye müncir olacak ?
- Benim bu yolda sükutum musuki yerine geçer çünkü her ne söylesem matuhdur, saçıma sapan saplıyor diyecekler nasıl ki geçen haftaki gazetem bir zat tarafından kıraat olunurken benim gibi Kokonoz'un birisi (Atınız elinizden o gazeteyi, okunacak şey bile değil) dediği gibi! Anın için bu hususa dair cenab-ı hakk neticesini devlet ve milletimiz hakkında hüsn ü hayr ile husul-pezir etsin duasından başka bir şey demekten mazurum.
- Kokonoz! O dediğin adamı ben pek eyi bilirim bazı gazete okurken tesadüf ederimde gülmekten bayılırım gazetenin yazılarını gözlerinin içine kadar sokuyorda yine layıkıyla göremiyor! Hem ilirmisin nasıl okur "Mim okura mu hi elif ha mu ha be o sütun be muhaber o sütun ha muha be o sütun be muhaber o sütun reh" muhabere artık gazeteni bu suretle okuyan adamında sözüne ehemmiyyeti vereceksin ?
- Hayır efendim! Şahsının bile nezdimde zerre kadar ehemmiyyeti yok, yoksa sözünün. Yolu gelse ağzıma bile almazdım.

Tuhaf Bir Fıkra Daha

Birgün iki seyyah dolaşa dolaşa bir nehre gelmişler yol yorgunluğunu gidermek üzere çayın kenarına oturmuşlar o sırada karşı taraftan bir tilki koşaraktan gelip heman suya dalmasıyla yüzerek çayın öte tarafına geçmiş tilkinin bu halini gören iki arkadaşın birisi diğerine;

- Gördün mü birader ?

Tilki koca çayı geçipde kuyruğu suya batmadı demesi üzerine, diğeri ben gördün battı demiş. Öteki hayır batmadı der demez, birini hayır battı diye işi uzatmışlar derken, tilkinin kuyruğu suya battı idi, yok batmadı idddiası büyüyerek, iki arkadaş boğaz bağaza gelmişler. Nihayet, öte taraftan bir adam zuhur ederek bunları yekdiğerinden ayırıp barıştırmış bu iki arkadaş barış görüş aldıkları gibi yollarına devam etmişler. Yedi sekiz sene daha icra-yı seyahat ettikten sonra bu defa on kişi oldukları halde bi't-Tesadüf yine nehr-i mezkur civarına gelerek li-ecli't-Teneffüs bir tarafa oturmuşlar. Musahabet arasında içlerinden birisi;

- Hatırında mıdır arkadaş bir vakit burada oturuyorken bu çaydan bir tilki yüzerek geçmiş idiydi kuyruğu suya batmamış idi der demez muhatabı hayır battı idi, batmadı idi, battı idi derken, haydi yine boğaz boğaza gelerek gavgaya başladılar. Bu hali gören diğer arkadaşları kemal-i hayretle işin bir incir çekirdeğini doldurmayacak kadar ehemmiyyetsiz olduğunu anlayarak heman münazaanın önünü almışlardır.

Muhâvere

- Kokonoz! Bir müşkülüm var sual edeceğim cevap verecek misin ?
- Keşkülün mü var ?
- A birader! Br sözümü doğru anladımğım hiç hatırıma gelmez ki : Benim bir müşkülüm var derim sen keşkül anlarsın.
- Canım sen bir keşkülüm var, soğan getireceğim, çorap giyecek misin ? Demedin mi ?
- Böyle münasebetsiz sözün ne lüzumu var ki söyleyeceğim! Bn sözümü sohbetimi bilmez adam mıyım ?
- Ben sana bir şey söyleyeyim mi ? Bana anamın babamın dilinden söyle ben öyle keşkülden müşkülden bir şey anlamam.
- Keşkül demedim a birader! Müşkül, müşkül yani anlayamadım bir şey var mı soracağım demek istedim.
- Her soracağın şeyi bana mı danışacaksın git sor, anla ben senin kahyan değilim a!
- Öyle değil kazın ayağı!
- Ya nasıldır tavuğun kursağı
- Sana soracağım sana! Sen eskilerdensin elbet bilirsin.
- Eski baba keder
- Yok a birader eski demekten maksadım ihtiyarsın
- Ha! ... Lakırdıyı doğru söyle
- Ey nasıl ?
- Elhamdü li'l-Lal eyiyim biraz evvel başım ağrıyordu lakin şimdi geçti.
- La havle ve la kuvveten canım nasıl söyleyeceğimi dinlemeğe kara verdinmi demek istiyorum.
- Burası Parlamento Meclisi midir.
- Kokonoz! Galiba bugün yine söz anlamadığım bir saate tesadüf ettim.
- Söylediğin lakırdılar karşılıksız kaldın mı ?

- Öyle saçma cevaplar vereceğine daha eyi sükut et.
- Sen biliyorsun.
- Beni dinle. Soracağım şey mühimdir. Aklını başına topla da cevap ver anladın mı ?
- ....
- Ne ya sükut ettin.
- .....
- Demek seni usandırdım ha! Beni sükutunla koğuyorsun öyle mi ? Pekâlâ! Bir kerre daha gelirsem iki yaz.
- Ne ters herifsin be ? Hem sükut et dersin, hem de sükut edince zır zır edersin.
- A birader zaten sen her şeye aksi anlarsın. Sana sükut et dedimse efkarım saçma sapan söyleme demektir. Haydi bana vecap verde gideceğim işim gücüm var. Ben senin gibi avareci değilim.
- Tamam tamam, öyle ise sor bakalım yine ne yumurtlayacaksın.
- Malum a ...
- Hayır! Daha neresi malum. Bir şey söylemedin ki malum olsun.
- Ya lakırdı ağzımdan çıkmadan birden cevap verirsen böyle olur mu ?
- Ucu bir tarafa ilişmiş olmalı ağzını açıver bakayım.
- Vazgeçeceğim ha! Zirâ uzun ettin.
- Peki peki söyle bakalım.
- Malum a ...
- Canım malum değil dedim a. yine malum a deyip gidiyorsun.
- A birader söyleyeceğim şey sence malumdur. Lakin alt tarafını beklemiyorsun ki.
- Yahu! Yahu söylemediğin şey bence nasıl malum olur.
- Oldun malumdur. Söyleyince anlayacaksın.
- Pakala! Söyle.
- Malum a bizim kulübe.
- Hal senin evimi tarif edeceksin. Evet bir kaç defa gittim biliyorum. Hani ya şu daima her gelene saldırır bir de beyaz dişi köpeğin var idi hala o köpek durur mu ?
- Yerin dibine girsin söyleyecek mi de şaşırdım.
- Ha! Sahih bir şey soracaktın. Kusura bakma kulübe dedikte bidenbire senin evdeki köpek hatırıma geldi ne hal ise devam et.
- Usandım ha! Haberin olsun.
- Ey devam et dedik a.
- Bizim kulübenin, odasının, tavanının, tahtasının çivisinin biri geçende hareket arzdan bir parmak kadar dışarıya fırlamış. Şayet benim oğlancığın başına düşerse zarar eder mi etmez mi ?
- Te'essüf ederim ki soracağın adamı bulamamışsın.
- Kime sormalı idim ? Söyle bakayım.
- Tımarhaneciye.
- Tımarhaneci keşf sahibi mi ?
- Hayır keşfe hacet yok ki, yakandan tutuduğu gibi haydi içeri.
- Nereye içeri birader ?
- Arkadaşlarının yanına.

- Hangi arkadaşlarımın ?
- Tımarhane odasındaki
- Ben deli miyim ?
- Bana sormaya ne hacet bir kerre sualini düşün, o zaman deli misin, akıllı mısın sende anlarsın.
- Her sualin bir cevabı yok mudur ?
- Evet var.
- Öyle ise ne cevab vermezsin ?
- Bu sualine tımarhaneciden başka cevap verecek kimse bulamzsın beyhude nefes sarf etme hem doğru doğru dos doğru. Bir daha bana böyle sual soracak olursan tımarhaneciye seni ben kendi elimle teslim edeceğim anladın mı ?

- Kokonoz! Haberin var mı ?
- Hayır! No olmuş ?
- Yunan! Osmanlı ile harb edecekmiş diyerek Kıbrıs'tan altmışı mütecaviz Hıristiyan gitmiş
- Nereye ?
- Yunanistan'a asker yazılmağa, Osmanlı ile harb etmeğe
- İnanma
- Nasıl inanmayayım. Herifler vapura girmek üzere Tuzla İskelesi'ne gittiler.
- Gitsinler
- Ey! Gitsinler gitsinler ama işte gittiler
- Ey gitsinler be herif belki denize seyr etmek için gittiler
- Hayır iş öyle değil bugün haber aldım vapurla gitmişler papaslar tarafından okunmuşlar.
- Ha! Demek herifler olacaklarına katiyyen emin olduklarından okunmuşlarda sonra gitmişler aferin be! Akıllı herifler imişler lakin öyle altmış kişinin ne ehemmiyyeti var! Hiç olmazsa ya umdurmalı ya dondurmalı.
- İşittiğime göre daha gidecekler imişler
- Gitmeli ya, gitmeli ya bizim cesur Hrıstiyanlarımız pek çoktur lakin birader korkarım bu giden herifler askerin çokluğunu gördükleri anda yürekleri kopacaktır zira bunlar can vermeği kolay zannediyorlar.
- Belki bu gidenlerin cümlesi de ahretten gelmişler
- Ya ahret Bandobuli Çarşısı mıdır da bir kapısından girip öteki kapısından çıkacaklar ? Hay koca palikaryalar ? Haydik bakalım öyle elli ile altmış ile bitmez biner biner.

Muharrerin birisi mühim bir encümen mahsusda güzeran eyleyen bir mübahase-i siyasiyyeden malumat almak merakına düşerek encümen mezkurede aza olan bir asilzadeye sokulup meramını ifade etmiş.

Asilzade -Bu israra vukuf hasıl etmeğe bu kadar şiddetle merak ediyorsunuz ha ?

Muharrer -Evet efendim.

Asilzade -Öyle ama size bu size tevdi edecek olursam bari muhafazasına muktedir olabilir misin ?

Muharrer -Ana şüphe mi edersiniz efendim ? Kendisine tevdi olunan ısrarı faş edenlerden daha münasebetsiz bir adam olamayacağını fehim edebilecek kadar terbiye görmüşümdür.

Asilzade -Öyle ise benim de o münasebetsiz adamlardan olmadığını lütfen inanarak ifşa-yı israr için bendenizi mecbur etmemenizi rica ederim demiştir.

Dayın Ve Medyun

Dünyada borçlu olmak gibi bir hal yoktur derler öyle derya! Borç gibi mizac bir şey olmaz bunun daha fenası nakıs ve bed-huy bir adama medyun olmakta vay öyle bir alacaklının eline düşen medyunun haline. Çünkü herif işini gücünü ve belki de rahat ve huzurunu terk ile medyunun muamelat dad ü settende ve cihet-i maişetinde tekamül ve israfını teftiş ve taharriye nasb-ı nazar dikkat eder. Alacağından başka bir şey düşünmez, medyunun yediğini içdiğini oturduğunu gezdiğini çok görür daima tasarruf tavsiye eder ister ki medyun daha borcunun tediyesinden başka bir şey düşünmesin. Yemesin, içmesin uyumasın velhasıl ne yaparsa yapsın parayı versin. Mesela dayın medyuna hitaben: Canım komşu şu yapmağa uğraştığın şeyler nedir ?

- Medyun efendim hanemin bu ciheti biraz tamire muhtac olmuşta anı tamir ediyorum.
- Güzel ama şimdi tamir için bir çok para sarf edeceğiz.
- Elbet parasız iş olur mu; parasız tamir etmek bir usulünü bilir iseniz fena olmaz.
- Pekâlâ ama bu tamirler felan o kadar elzem midir ?
- Olmazsa yaşar mıyım ?
- Vay borcunuzun tediyesinden daha ehemm ü ikdamdır ha? Veyahut başka bir vadide iz'aç için:"Komşu senin tutumunu beğenmiyorum bana pek müşerref görünüyorsun bütün işlerin miras-ı yedicedir. Güya düşünecek borcun yoğmuş gibi oturup da ordu tecdidi ile uğraşıyorsun öyle şey olur mu!. Ben senin ordu tanzim ve tezyid edişinden hiçbir vakit korkmam, çünkü kuvvetimin derecesini gösterdim artık istediğin kadar ordu tecdid et vazifem bile değil, lâkin borc demekle döğünür malum a ... Böyle şeylere sarf edeceğin parayı zimetine mahsuben veripte borcun daha çabık kurtulsan olmaz mı ? Daha doğrusunu ister misiniz ayıb değil a ben sizin şu borcu tediye edebileceğinize inanamıyorum afv edersiniz kendimi te'min için bana istiğlal etmiş olduğunuz mahaller, ahalinin mutasarrıf oldukları kaffe-i emlak ve eşyanın kıymet ve miktarını bilmek üzere bir defterini tanzime mecbur olduğum gibi sözler söylemesine medyun ne diyebilsin. Borcun var ise vermeğe say' ile birader dayin yüzü görmek kişiye hergün ölümdür."

Bir yüksek binanın üst katta pencerelerin etrafını boyamakda olan bir ressamı gözetmekde olan efendinin birisine orada bulunanlardan birisi:

Ressamı bu kadar dikkatle temaşa etmesinin sebebi ne olduğunu sual edince efendi; "Ben gazete muhbiriyim" **demiş ve bu sözden sail daha ziyade meraka düşerek;** "Öyle ise daha ziyade merak edecek şey! Eğer sizde ressam olsa idiniz sanatdaşınız olduğundan maharetini temaşa eyliyorsunuz" **der idim. Halbuki gazete muhbiri ile ressamın arasında hiç bir münasebet göremiyorum demesi üzerine efendi cevaben münasip şu oluyor ki; bir gazetelere yazdığımız havadislerin üçretini satır hesabıyla alıyoruz demiş ve diğeri de;** "Ey sanki bundan ne çıkar ? Öyle bir surette söz söylüyor sunuz ki merakım azıttıkca diyerek efendiyi izaha mecbur edince efendi canım bekliyorum ki şayet ressam şu dördüncü kattan aşağıya doğru yuvarlanı verirde uzun uzadıya yazacak bir havadise muvaffak olursam beş on guruş alırım ne yapayım çoluk çocuk sahibiyim anın parasını çıkarmanın yolunu aramalıyım değil mi ?" **demiş.**

Bir uşak aldım yanıma hizmete
Çattı başım bir budala .....

Gelmez eve kahvede gündüz gece
İşte becermekte maharetlice

Ortada kalsa azacak bir yemek
Gizlice yer beklemeden söylemek

Tencere matbahta kalırsa açık
Kuş gibi toplar otunu çarçapık

Çarşıya gitmez uşak ister evde
Her yemek üstünden içer bir suda

On guruş aylık veririm çok demez
Her ne verirsende alır yok demez

Hali bulursa otayı alaman
Bulduğunu kaldıracak bi-keman

Bahçedeki meyveleri peyledi
Fare gibi hepsini miskin yedi

Ağzıma bir tatlı limon koymadım
Hep yedi hain kokosun doymadım

Görseniz ama ne de ahmak durur
Tilki gibi olduğu yerde uyur

Gül de musibet kaşınır her zaman
İğrenir elbette bu hale bakan

Şöyle kazil tencere sanki başı
Öyle kokar ki usanır kardaşı

İşreti var kahide uynar kumar
Kalsa ceybte para ..... çalar

Hem müzevver hem de ne peyder deli
Cümle rezillikte takınmış zili

Bin kerre kovdum yine gitmez şerir
Sürgülerim kapıyı damdan gelir

Bir gece hiddetle demiştim ana
Yok mu yüzünde bre adam hayya

Bardağı kaptı uracaktı bana
Gözleri döndü herifin adeta

Perdeyi indirdim o saatte ben
Def ediverdim gazabı ortadan

Şöyle mülayim iki söz söyledim
Sen bana bakma a mübarek dedim

Haydi otur keyfine bak arslanım
Al şu ufak bahş şeyde köhlanım

Avcuna bastırdım iki yirmilik
Yirmiliğin de biri geldi delik

Avcı dururken daha öyle açık
Savışı verdim oradan çarçapık

Bulsa beni yalnız evde demek
Olduracakta bu musibet köpek

Gelmedi hiç başıma böyle bela
Çaresini söyleyiniz siz bana

Umumi İhtar

Efendiler hazaratı! Evlad-ı arabdan genç bir kadıncağız birisi kucağında diğeri üç dört yaşlarında iki çocuğu ile zevci tarafından terk olunarak gayet sefile bir halde bırağılmıştır.

Bu bîçâre garibü'd-Diyâr ve pak damin olmakla beraber son derecede düçar fakr ve zaruret olup tesel etmek içinde yol sokak bilmediğinden üç günden beri haber alınmış ve cemiyyet-i hayriyye hamiyyet-mendanı taraflarından toplanılan beş on guruş kendisine gönderilmiştir. Kimseye halini arz etmeğe hicap iffeti mani olan bu kadıncağıza islamiyyeten, insaniyyeten, hamiyyeten iane etmek isteyen zevat-ı kiramın bu kadının kim olduğunu anlamak ve edeceği ianeyi de teslim etmek üzere bulunduğu mahallesi sana neden fabrika memuru Rıza Efendi'ye müracaat eylemeleri ihtarını vazife-i insaniyyemden add eylerim.

Muharrir Ve Sahib-i İmtiyaz : Ahmet Tevfik

Sayı : 10 Tarih : 2 Nisan 1312

Kokonoz

Ciddi Muhâvere

- Kokonoz! Gazete okuyor musun ?
- Girit meselesi zuhur edelinden beri yalnız bende değil herkeste gazete okumak hevesi o kadar tezayüd etmemiştir ki insan taaccüb eder.
- Tabii, herkes din gardaşlarının ahvalinden haber almak ister.
- İş öyle ya! Lâkin okuyupta yalnız anlamakla kalsalar eyi! Haber! bilen bir söyler bilmeyen bin beş yüz elli. Şöyle olsa idi böyle olacaktı. Yok harb olsa idi Yunan'ın burnunun direği, öyle sözler ki deve güler taş patlar.
- Canım senin herkesin kıl vikalinden ne vazifen sen benim soracağım şeye bak.
- Söyle bak.
- Şu Girit meselesi nasıl olacak ? Ahval-i cariyeyi ben o kadar beğenemiyorum. Bu babda fikrin nedir ?
- Alınan teldraflara nazaran Avrupa diplomatları bu meseleyi deve kalkmayıp çak avutmadan netice pezir etmek istedikleri anlaşılıyor. Lâkin benim fikrime kalırsa devletler bu hususda bir noktada birleşmiş değillerdir. Zirâ İtalya'nın harekatı Yunani istishab olduğuna açıktan umumi ikna etmiştir. Duvel-i muazzama meyanında İtalya'nın peyrev olduğu bir devlet daha vardır ki evde sahriyyet saikasıyla Yunan'ın müstefid olmasını arzu etmektedir. İngiltere cezireyi Yunan'a kaptırmamak fikrinde bulunuyor. Avusturya gözlerini cisim bir noktaya dikmiş duruyor İtalya'da Avusturya'da gözlerini top dumanlarıyla kör ederek o noktaya kabza-i teshirine geçirmek fikriyle yaşıyor Fransıza gelince o da şayet bu sırada bir gürültü çıkacak olursa öteden beri göz diktiği mahalle bir demiri atmak istiyor Almanya bir gürültü olduğunu arzu etmeyerek yalnız şimdilik hukuk-ı Osmaniyyeyi muhafaza ile iade-i asayişe çalışmak hevesiyle Yunan'ın cezireden ihracını ve sahib-i meşruuna teslimini istemekle beraber asayişinde adada istikrarını murad ediyor fakat bu iade-i asayiş meselesinin Devlet-i Osmaniyyenin arzu-yu vicdaniyyesi vechile orada bir takım ıslahat icrasıyla mı yoksa Avrupa'nın bundan evvelki müdahaleleri gibi bir müdahale ile duvel-i muazzamanın istedikleri surette mi olmasını efkar eyliyor burasını şimdilik mechuldür.
- Pekâlâ! Buralarını anladık lâkin siz devletlerin yalnız efkar-ı siyasiyyelerini söylemekle iktifa ettiniz bu tezadd-ı efkardan ne netice hasıl olabileceğini mübhem bırakınız.
- Evet orasını da söyleyeceğim duvel-i muazzamanın Girit meselesini sessiz sedasız yoluna koymak istediklerini söylemiş idi. Halbuki ahiran efkar-ı mütezadelerinin buna mani olmakta ediğünü isbat eyledim. Şimdi dinle Yunan Girit'ten çıkar hemde bir saatte oralarda nam ve nişanı kalmaz

fareler gibi deliklerden başlarını bile çıkarmağa muvaffak olamaz Girit'te bir kerre daha eşkiya namı işitilmez asayiş o derece iade edilir o derece iade edilir ki Girit Hristiyanları gibi ferun-ı sani itlakına bi-hakk seza olan bir ehaliyi Avrupa'yı da hayrette bırakacak bir surette füyun misüllü daire-i itaat ve tabiiyyete koşarak dehalete mecbur eder lakin bunlar ne ile olur bilir misin ? Duvel-i muazzama Avrupa'nın yalancı gazetelerinin yazdığı bir takım makalat-ı kazibesine katan sem ve itibar etmez ve bundan evvel ve lev ki cüzi olsun verilen imtiyaz temelinden ref edilerek cezirede icrası lazım gelen ıslahat devlet-i osmaniyyenin arzusu vechile ikmal edildikten sonra devletler tarafından buna karşı bir itiraz vuku bulmaz ve hükümet-i seniyyenin kendi tebaası hakkındaki tedibatına icra edeceği tadilatına Avrupa dest-i müdahaleyi uzatmaz ve şayet Yunan'ın tecavüzat-ı hukuk şeknanesi devam ettiği halde osmanlılar tarafından ahiran olduğu gibi tediben daire-i terbiyeye çekildi,kleri zaman Avrupa sükutu ihtiyar ederde uzaktan temaşadan başka hiç bir harekette bulunmazsa o zaman her şey yoluna girer, ve Girit ihtilali de ortadan kalkar.

- Kokonoz! Asıl meselenin ruhu şurasıdır ki hazır iki aydan beridir Yunan'a Girit ceziresinin tahliyesi hakkında duvel-i muazzama tarafından bir çok iltimatomlar verilkdiğini işitiyoruz. Bu iltimatom ne olacak ?
- Efendim iltimatom, bir devletin diğer devlete bir iş hakkında son teklifi mütezammın gönderdiği bir varakadır ki o devletin ifasını teklif eylediği bir hususi mükellef olan diğer devlet kabul etmediği halde varaka-i mezkurede muharrir gün ve saatten sonra iki devletin yek diğeri aleyhinde ilan-ı harb etmesi labüdtür.
- Öyle ise altı devlet tarafından Yunan'a iltimatom verildiği sahih değildir.
- Neden sahih olmasın ?
- Sahih olsa idi şimdiye kadar devletlerin Yunan'a ilan etmesi lazım gelirdi çünkü sen öyle dedin.
- Evet! Öyle dedim ama ben kanber dediğinden o zamanki iltimatomları söyledim. Şimdikilerin iltimatom tesmiye ettikleri teklifnameler evvelkilere nissbetle pek ehemmiyyetsiz kalıyor.
- Neden ?
- Neden olacak! İki aydan beridir Yunan gibi kendilerine nisbetle bir karınca makamında bulunan bir devlete üç dört iltimatom verdikleri halde hiç birinin de semeresini göremedikleri şöyle dursun bazı iltimatomları da adeta redd edildi.
- Büyüklük içinde küçüklük göstermeği şin değil şan sayan müşar ileyhin bu defa dahi – artık bilmem kaçıncı defa olarak bir iltimatom daha verdikleri bir telgrafnamede beyan olunuyor.
- Belki bu defa artık sonu olmalıdır.
- Bu defa değil bakalım kaç kerre verilecekte cümlesi de evvelkilerin yerine kaim olacak.
- Kokonoz! Birşey daha işittim. Lakin Girit'te askerlik etmiş bir kaç kişi meselenin aslı olmadığını söylediler.
- Nasıl şeydir söyle bakayım.

- Cezirenin bir çarık açmağında ufacık diğer bir ada üzerinde İsplonka Kalesi varmış. Yunaniler tarafından zabt edilmiş diyorlar. Geçende gazeteler de yazmış idi. Halbuki orada askerlik etmiş olanlar "Bu kalenin zabtı mümkün değildir" diyorlar.
- Evet vakıan eşkıya tarafından dediğiniz kale zabt edilmiş idi lakin geçen gün gelen bir telgrafnamede duveli muazzama askerleri tarafından tekrar istirdar olundıuğu ve isatın tedibiyle Yunan'ın cezireden ihracı için her devlet tarafından altışar yüz asker celb ettirilerek Almanya tarafından Sevda Limanı ile Hanya Fransa tarafından istisna ile İsplonka Rusya tarafından Retmü İngiliz tarafından Kandiye işgal edildiği beyan olunmaktadır.
- Aman Kokonz! Bu iş fena sonra o dört ..... müfessiri Girit'in içinden kim çıkarabilecek herifler demiri atıverirlerse.
- Mümkün değil. Çünkü her birerlerinin iştigal eyledikleri yerler yek diğerine muariz olan dört devletin hiç birine nafi değildir. Hatta bu surette kendilerine o mevkiler bahş edilse de kabul etmezler.
- Demek her biri bütün cezireyi zabt etmelidir ki memnun olsunlar ha!
- Öyle ya! Halbuki bu da mümkün değil, çünkü hepsi de ister hepsinin istemesi de hepsine muzırr, zira Girit ceziresi harb nokta-i nazardan bir müselles bahri teşkil edildiğinden her devletin mutammah-ı nazaridir. Taksimi mahal olan bu yağlı kuyruğu her biri kendi üzerinde savlet-i tabiiyyelerini gösteren hayvanat vahşiyye gibi çekişmekten ise işi bu suretle neticelendirilmeği muvafık muslihat görmüşlerdir. Eğerce işin içinde İngiliz olmamış olsa idi Girit'in Fransızlara geçebilmesi varid hatır olabilirdi. Lâkin İngiliz vaktiyle kilelerle altınlar verdiği halde Girit'in bir Sevda Limanı'na bile muvaffak olamamışken Fransızlara veyahut sair bir ecnebi devlete kob kolayca kaptırır mı ? Buralarını duvel-i sair pekâlâ bildiklerinden meseleyi Yunan'ı cezireden atarak sahib-i meşruuna iade etmekle hitam pezir etmeğe çalışıyorlar.
- Hani ya çalıştılar da şimdiye kadar ne iş gördüler ? Biçare Girit müslümanları beyhude hedef şimşir melanet olup gidiyor! Cezireden gelen mektupları okudukça ciğerlerim parçalanıyor. Devlet-i aliyyenin dest-i samimi olan Rusya bu halleri görüyordu ne için ses çıkarmıyor dostluk böyle günde anlaşılacak değil mi ?
- Hey şaşkın! Sen daha uyuyorsun. Rusya Girit mazlumlarının hallerine acıyacakta himaye edecek ha. Hala Rusya dediğin dostumuz Yunanistan'ın abluka altına alınmasına razı olmamıştır. Hani ya cihetinde hainata hunzirane telef edilmekte bulunan mazlumin-i islamiyyenin muhafazasını bile düşman bildiğimiz İngilizler taahhüd ederek himaye etmişlerdir.
- Öyle ise Rusya bizim dostumuz değil midir demek isteyeceksin ?
- Orasını erbab-ı siyaset pek güzel tayin edebilir. Benim bildiğim Devlet-i Osmaniyye tarih-i teessüsünden beri Rusya'dan başka hiç bir devletle çarpışmamış ve Deli Petro'nun vasiyetnamesi de Rusya hazinesinde kemal-i dikkatle hıfz olunmakda bulunmuş olmasıdır ki bundan ne anlaşılabileceği erbabının fikrine muhavveldir.

- Pekâlâ Devlet-i Aliyye bu devletlerin cezireye asker çıkarmalarına razı oldu mu ?
- Yunan'ın asker çıkarmasına razı oldu mu idi ? Herif hud be hud girdi. Hususyla Yunan'ın girmesiyle duvel-i muazzama askerinin girmesi arasında dünya kadar fark var. Zirâ Yunan zabt için duvel-i muazzama ise tahliye için girmişlerdir.
- O bir olduğundan kendisine muariz bulunmadı. Fakat bunlar dört, yek diğerine de muariz bulunduklarından şayet birisi ben çıkmam diyecek olursa diğer üçü icbar edecek tabii icbar edilende müdafaa eyleyecek o zaman al sana bir harb-ı umumi!... Halbuki devletlerin Yunan hakkında vukuundan ictinab eylediklerindendir.
- Öyle ise beyhude iltimatom vermekte ne mana var başka türlü bir çaresine bakmalı değiller mi ?
- İşte çarenin bu türlüsünü düşünerek Girit'e asker çıkardılar. Hatta geçen gün gelen bir telgrafta Yunanilerle karışık eşkiya ile dört saat kadar adeta harb ettikleri ve asatı bir çok telefat ile firara mecbur eyledikleri beyan olunmuştur.
- Bu gün aldığım bir habere göre hudud-ı Yunaniyyede bulunan osmanlı askeri seksen bine baliğ olmuş acaba Yunan'ın orada ne kadar askeri var ?
- Yunan'ın hududta bulunan askerin olancası bi-neticesi yirmi beş bini geçmedi. Hem de o kadar muntazam o kadar muntazam ki adeta bir panayır kalabalığı gibi karna karışık hele tuhafı şurada ki silah altına celb ettiği redifleri gidermek için elbise ve ayakkabı bulunmadığından herifleri yalın ayak baldırı çıplak hakkında harbiyye nazırı hiç çekinmeden "Yunan'ın kuvve-i harbiyyesi hiç bir devletin muavenetine öüzaheretine muhtaç olmaksızın osmanlı devleti ile harb edebilecek derecededir" demesine insan nasıl kahkahalarla gülmez.
- Canım Kokonoz İngiliz hakkında fikrin nedir ?
- İngiliz, kuvve-i bahriyesi mefkud zaifiyyet-i maliyyesi meşhud olan bir devletin daire-i ittifakına kabul edilirse o devlet ne umur-ı bahriyesince ne de maliyyesince düçar-ı müşkülat olmaz.
- Öyle ise İngiliz eyi demek.
- İşte eyiliği bu! Lâkin bir kerre kuyruğuna bastın mı, artık başına gelecek belaları, musibetleri sayabilirsen say, bak Mısır meselesi ortaya çıkmazdan evvel devlet-i aliyyenin hiç bir gailesi var mı idi ? O mesele ortaya çıkar çıkmaz pat diye Cidde maddesi zuhur etti. O kapanır kapanmaz Anadolu Ermeni vukuatı baş görterdi. Ermeni mezalimi yayğaraları asimane çıktı. Ingiliz gazeteleri çığlığı bastıkça Avrupa yerinden sarsıldı. Bin zahmet ile o da bastırıldı oradan çok geçmedi İstanbul dahiyye-i ahiresi meydan aldı. Hayli müslüman kanları döküldü. Yine Ermeni mezalimi diye İngiliz evrak-ı havadisi feryada başladı. İttihaz edilen tedabir-i saibeii sayesinde anında önü alındı. O sırada Horan cihetinde vakia-i Dürüz zahir oldu. Anların tedibatıyla uğraşılmakta iken Girit'te ufak bir ihtilal canlandı ve nihayet iş şimdi bildiğimiz dereceye kadar geldi. Hep bunların sebebi devlet-i aliyyenin İngilizden yüz çevirmesiyle Rusya'nın daire-i ittifaka girmesi yüzünden

hasıl oldu. Bir bürudet bizi milyonlarla liralar mütazarar ettiği halde on guruş faide göremedik. İşte İngiliz'in hali böyledir.

- Ama ma 'ned herif ha bakalım daha neler çıkaracak.
- Kim bilir ? Osmanlı ile olan bu bürudet devam edecek olur ise artık ötesini tayin edemem. Lâkin zannederim iş yoluna girecek zira bürudetin indifa'ını göstermektedir.
- Canım şu gailede bir taraf ola idi de bizde artık kuvve-i bahriyyemiz ıslah ve tezyidine gayret ede idik.
- İnşallah inşallah bakında her şeyimizin tarik-i intizama girmesi esbabını müsebbebü'l-Esbab olan halak-ı alem buyururlar.
- İnşallah Kokonoz inşallah.

Havâdis

Bu sende çıkan Vatan Gazetesi Girit muhbirinden alıp 638 numrulu nüshasına derca neşr eylediği mektupda cezire-i mezburede cari olan ahali-i islamiyyenin bahs ettiği sırada ahali-i islamiyyenin nasıl bir suret-i celadane ve barbaranede katl eylediklerini söz ... bir lisan ile beyan etmekde bulunmuş ve ahval-i mezkureyi bazı devletler seferası külliyyen inkara mütecasir olmuşlarsa da katl ve telef edilen mazlumin tekrar medfenlerinden ihraç olunarak münekkerlere bi'l-Erae isbat-ı müddea edilmiş olduğu der miyan kılınmakdadır.

Bir Rüya

Kokonoz! İki akşam evvelisi seni bir rüyada gördüm. Rüya malum a insan her türlü şeyi görür. Mesela ben İstanbul'a gittiğim halde bir kaç defadır rüyamda görüyorum ama İstanbul mudur değil midir bilemem. Yalnız İstanbul olduğunu zannediyorum. O akşam seni de bir meydandan geçiyor gördüm. Başın aşağıda düşünüyor idin. Bende meydanın bir cihetinde duruyordum. Bir de baktım ki; uzaktan bir şey geliyor, gayet girye bir cism dikkat ettim ne göteyim. Bir köpek, on başı var. Kendisi beyaz, bir de arkandan av av etmeğe başladı. O köpek başını havaya doğru kaldırıpda bağırdığı zaman mutlaka seni yiyecek zannetdim. Halbuki av av sesinden başka bir şeyini göremedim. Yalnız arkandan bağırdı bağırdı sonra sesi çekildi. Ha sahih hatırıma geldi. Köpek av av ederken arkasında iki köpek daha vardı. Bunların birisi sarı, "Tazı" cinsinden diğeri kül renginde "Kono" cinsinden idiler. Bu köpeklerde güya lisan-ı hal ile o onbaşı olan köpeği tahrik ediyorlardı. Bu sırada karyola sallandı mı ne oldu bilmem uyanı verdim. Nasıl tabir edebiliyor musun ? Bizim muabber arkadaş hala görünmedi, yoksa bu rüyayı pek güzel tabir edebilirdi.eğerce ashab-ı mutalaadan tabir eden bulunursa kendisine arz-ı teşekküre hazırım.

. . . . . .

Cezire Dahilinden Gönderilmişdir

Bir Musahabe

- Müjdeler Kokonoz!
- Hayır ola ne olmuş yoksa yine beni tacize mi geldin!
- Yok canım taciz değil tesrir tesrir.sana bugün büyük müjdeler vermek istiyorum.
- Ya! Öyle mi ? Ey haydi bakayım başla.işte dinliyorum. Lâkin şurasını peşin söyle ki vereceğin müjde yalnız sana mı aitdir, yoksa banada taalluku var mıdır ?
- Canım efkar ..., ahlak-ı kadimemi yeni mi öğreneceksin. Benim her hareketim sırf menfaatıma aittir. Zatıma taalluku olmayan şeyden ağzımı bile açmam neme lâzım.
- Öyle ise bende seni dinlemekde mazurum. Bana menfaatı olmayan söze asla kulak asmam.
- Lâkin ben sırrımı senden başka kimseye açamam. Muhrem esrarım senin. Her işimi sana söylerim bilmez misin ? Söyleyebileceklerimi bu defada dinlede artık dinlemezsen dinleme.
- Pekâlâ ama artık öyle bir takım vahi, lüzumsuz, mala yani sözler söyleyecek isek mümkün değil dinleyemem. Usandım bıktım. Zirâ o gibi sözlerin baş ağırtmakdan başka hiç bir faidesi yoktur.
- Ama dinleyeceksin çünkübaşka kimseye arz-ı meram edemem. Rica ederimbu babda beni mazur tut.
- Zaten seni mazur tutacak ben değilim. Sen esasen mazursun beyan mazaret beyhudedir.
- Şimdi bak, dinle nasıl mümkün olacaksın.
- Amma musallat herif be! Söz anlatmak kabil değil ki; mutlaka söyleyecek bana adem-i taalluku cihetini bahane ederek dinlememek istedim. Olmadı! Mazaret beyan ettim olmadı! Belki hicab eder de vazgeçer diye olmadı! Ne ise söyle bakalım ne olmuş yine bir ihsana mı uğradık, yoksa nişan mıaldık ?
- Nasılda bildik birader, bende sana andan bahs edeceğim.
- Buyurun efendim! Herifin efkar ve emali o!... Bu yolda ki cahilâne tefekküratını, mecnunâne tasmimatını billurca söylediği halde hala bitirmek istemiyor! Beni nerede haber alsa, hangi yerde işitse methalkane bulunduğum mahalle can asar "Aman verilecek müjdem havadisim var" diye zeminler yaparak söze başlar. Artık başın varsa dinle! Bir defa açıldımı kapatmak kabil değil! Bahs ettikçe ruhuna inbisat gelir! Hülyalarına takvit verdikçe keyfi artar! Her ne hal ise artık çare yok kurtulamayacağım bu defalıkda söyle bakalım.
- Te'essüf ederim ki benimle hem efkar değilsin! Sana o kadar havadis vereceğimde dinlemekde istiğna gösteriyorsun!
- Canım lafı çok uzatma vaktim dardır. Bir saat evvel söylede bitsin gitsin!
- Pek eyi dinle yeni bir madalyaya kesb-i istihkak ediyorum.

- Yalnız sen mi ?
- Hayır birde arkadaşım var.
- Daha kesb-i istihkak ediyor musunuz, ettiniz mi ?
- Ettik demekdir. Bir müddetcik sonra seniyye-i sadakatimizde göreceksin.
- Nerede, nerede ?
- Seniyye-i sadakatimizde (! ?)
- Canım sadakat diyorsun da adamı divane edecek kadar hiddetlendiriyorsun. Be gardaş sadakat kim siz kim! Sizin gibi söylediğini bilmez, yaptığının farkında değil eyi ile kötüyü ayırmakdan aciz, sadakat kelimesinin ne demek olduğundan haberi yok, heriflerde sadakat ne gezer! Siz her bir harekatınıza bir sadakat süsü vererek herkesi ikna'a çalışıyorsunuz! Halbuki erbab-ı basiret sizin ne fikir ve imale mebni hareket ettinizi daha bilmiş ve anlamışdır.
- Canım ? ...
- Rica ederim allahını seversen şu yavan yavan sözlerin arkasını kes, zirâ vakt-i zayi' etmeğe değmez madalya alacaksan bana ne ? Allah mumbarın etsin. Böyle şeyleri söyleme devlet ki, millet ki, cidden bila ğars ve avz ettiğin hizmetlerin ne ise anı söyle de ben değil bütün alem meddahın olsun, sende iftihar edesin.
- Ben meddah istemem ki:
- Neden ?
- Neden olacak ben kendimi medh edemez miyim ? Başkasına ne ihtiyacım var!
- Sen cingane misin ? Kendini medh etmek cinganelere mahsus bir hasletdir.
- Ne olduğumu bilmiyorum lâkin kendimi medhde kimseye ihtiyacım olmayıp o vazifeyi ma' ziyade ben kendim icraya zerre kadar kusur etmiyorum. Artık sen ne hesab edersen et.
- Öyle ise sus ol da söz beynime geçti.

İmza: M. Mektumu

Mahalliye-i Havâdis

Baf muhbirim tarafından aldığım bir mektupta kasaba-i mezbure ve kurrasında Yunanistan haşeratına iane toplanmakta olduğu yazılıyor. Bu sırada osmanlı terbiyesiyle perverde olmuş ve Osmanlıların bahadırlığını tamamıyla takdir edenlerden bulunmuş olan bir Hristiyan vatandaştan dahi iane istenilmiş ve fakat baykuş bile bir hayva olduğu halde yutacağı kemiği evvela kıçından çıkıp çıkamayacağını muayene için ölçer düğer de andan sonra yutar bu ise öyle de değildir. Yunan Osmanlıya karşı kendi iktidarını bilmez mi ki harbe girişecek ?

Eğer aklı başında ise yumurtalarının üzerinde oturup civcivlerini çıkarmağa baksın benim öyle para vermek için Yunan'a borcum yoktur. "Ben paramı Yunan haşeratından daha eyi yiyebilirim" cevabını vermiştir.

Kokonoz

Aferin! Akıllı vatandaş hakikati ketm etmeyen böyle fikirli, mevsuk ... adamları insan nasıl tebrik etmesin koca vatandaş. Allah seni nasıl bilirse öyle yapsın.

. . . . . .

Hristiyan delikanlılarından iki kişi geçen gün yarış etmek üzere Değirmenlik'e gitmişler ve kaç mile kadar koşa bilmeğe dayanacaklarını tecrübe tarikiyle Değirmenlik'den Lefkoşa'ya doğru koşmağa başlamışlar. Bu tecrübenin icrasına sebep ne idüğü tahkik olundukdan harb için Yunanistan'a gittiklerinde zoru görünce kaçacaklarını iyice görmüş olduklarından tahminen ne kadar yol koşabileceklerini ve bu suretle yakayı kurtarıp kurtarmayacaklarını anlamak için olduğu meydana çıkmışdır.

Acaba evvelce gidenler bu kadiyyeye riayet ettiler mi idi. Palikaryalar galiba meeydan harbda martin koşusunun önünden kaçmağı kolay zannediyorlar! Heyhat!...

Bir Kokonoz

- Kokonozhükümet, heyet gördün mü ?
- Her ikisini de gördüm. Birisi eyi görüşdüğüm ahbablarındandır lâkin heyet içerisine karışdığım yokdur.
- Hayır! Kokonoz baba anlamadın.
- Peki kokoz oğlu tekrar söyle.
- Hükümet, heyet dediğim fünundandır, seb'ad-ı semevatın neden mürekkeb olduğundan ve daha sair bir çok şeylerden bahs eder. Bunlardan malumatın var mı ?
- Huve! Baba hele söylediklerinin bir tanesinin ne demek olduğunu anladın mı diye sor bakalım ne cevap alacaksın da sonra malumatı felanı karışdır. Sen söyledikçe ben dua okuyorsun zannediyorum.
- Demek hiçsin!
- Hayır! Hiç değilim insanım.
- Evet insanın orası anlaşıldı lâkin bu fennleri bilmiyorsun değil mi ?
- Kokoz efendi! Allah aşkına sizi buraya kim gönderdi ?
- Kim gönderecek ? Ben geldim gazeteci değil misiniz ? Hükümetden heyetden bir müşkül meseleye tesadüf ettim. Anın için sormağa geldim.
- Maşallah tamam da soracak adamı bulmuşsun.
- Neden olacak bir sualime cevap vermeyecek olan bir zat nasıl gazetecilik ediyor!
- Doğrudur lâkin bizim gazetelermiz öyle nekbetden, bilmem neden bahs etmez.
- Ben gazeteleri hep okuyorum.
- Ey! Benim gazetemde öyle şey gördük mü ?
- Görmedimse sormak memnu' mudur ?

- **Hayır! Memnu' değil ama... Kırk suale bir cevap aldıkdan sonra beyhude baş ağrıtmada ne mana var ?**
- **Canım soracağım şeyi sen bir büyük ehemmiyyetli zannediyorsun da cevap vermeyeceğim diye korkuyorsun değil mi ?**
- **Hayır. Soracağın şey ne kadar küçük ne kadar küçük olsa yine dünyadan büyükdür.**
- **Ya... Demek ki fena vakıfsın da beni istihza ediyorsun.**
- **Kendi kendine:** "Hay anasını be. Demek ne sorarsa göçük ise dünyadan büyük demeli ya..." **Büyük ise ne yapmalı ? Dünyadan büyük ne var ?**
- **Kokoz efendi. Siz şu cigarayı buyurun kahveyi şekerli mi içersiniz yoksa sade ?**
- **Bendeniz kahve içmem. Fakat cigarayı alayım.**
- **Kahve içmez misiniz ?**
- **Hayır. Çünkü tıbben vücudumun sıhhatına muzırrdır.**
- **Ne ne ne ?**
- **Bana dokunur ?**
- **Bana da dokunur ama boğazımda kalmaz. Hem kahvenin dokunmasından ne olacak. Dokunsa dokunsa ağzına aldığın vakt dişlerine bir de midene giderken boğazına dokunacak. Ana dokunma mı deniyor ?**
- **Kayır. Kokonoz baba. Dokunur dediğim beni hasta eder. Midemi bozar. Bir kahve içersem o gün yemek yiyemem.daha var**

Muharrir ve Sahib-i İmytiyaz : Ahmed Tevfik

KAYNAKÇA

1- Devellioğlu, Ferit , *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* , Ankara 1986.

2- Özön, Mustafa Nihat, *Osmanlıca-Türkçe Sözlük,* İstanbul 1985.

3- Muhtar Paşa, Gazi Ahmet , *Takvîmü's-Sînîn,* Ankara 1993.

4- Ünlü , Cemâlettin, *Kıbrıs'ta Basın Olayı* , Basın-Yayın Genel Müdürlüğü, Ankara 1981.

5- Altay , Hasan Şefik , *Kıbrıs Türk Basın Kaynakları,* Halkın Sesi Matbaası, Aralık 1969, Lefkoşa Kıbrıs.

6- An, Ahmet , *Kıbrıs'ın Yetiştirdiği Değerler (1782-1899)* , Akçağ Yayınlar, Ankara 2002 , S. 77-80.

7- Hakeri ,Bener Hakkı , Kültürümüzde Sanatçılar ve Yazarlar İsimler Sözlüğü , Yayınları 2000.

8- Fedâî ,Harid , *Kıbrıs Türk Kültürü - Bildiriler 1* , Mayıs 2002.

EK

OSMANLICA METİNLER

آبونه بدلی :

[illegible] ایچون ایکی یوز شلین، [illegible] شلین ویریلور، قیریسدن [illegible] ایچون یکری بش غروش صاغلدر. [illegible] وقدر (بلا بدل ویرلسه‌دن [illegible] بولانلار) نسخه‌سی ۱ غروشدر.

[illegible]

اداره‌خانه‌سی :

[illegible] (زمان) مطبعه‌سنده [illegible] مطبعه‌سی طرفندن [illegible] کتب [illegible] اداره‌خانه‌سنده [illegible] قبول اولنور.

نسخه‌سی ۱ غروشدر

«اون بش کونده بر نشر اولنور مراسلات نظر نه‌دیدر»

فاجعه

[illegible] جفك عون وعنایتیله موکون [illegible] شهریمز باشلادق، اهالیمزی [illegible] خوردار ایده‌جك وطنمزده ایکی [illegible] ورسه‌ده برمزاج عرتسی بولاندیغندن [illegible] عرصه‌ده عاجزانه بز درعهده ایلدك. [illegible] ذکا رعیت عمومیه‌یه کسب مظهریت [illegible] مساکمزی اوترون اوژادی‌یه [illegible] حاجت بوقدر. برمزاج عرتسنك [illegible] شرطیمی تحققدن عبارت اولدیغی [illegible] اوقوزده هر یازدیغی فقره‌یی اصحاب [illegible] موجب ضحك وخنده‌یی اولمسنه [illegible] ایده‌جکدر.

[illegible] ساحه مطبوعاتنده اون بش کونده [illegible] وجود ایده‌جك اولان قوقوزمنی [illegible] عمومیه‌یه مظهر اراورسه هفته‌ده بر [illegible] اوزره‌ده نشر اولنه‌جقدر.

[illegible] برچیی تسخه‌سی مجاناً کوندر. [illegible] وسراز جه‌مزده کوستریلدیکی وجهله [illegible] کوندرلدیکی حالده منتظماً ارسالانه [illegible] اولنه‌جقدر. چونکه بوارالق [illegible] قوقوزدر. انتشار عامه‌ده [illegible] وجود ایتك ایچون پاره‌یه محتاجدر. [illegible] پاره‌ده قیانتله انسان ایچنه چیقامساز. [illegible] بوکه‌یش نه‌دوتونه بکزر. ندآلایه، [illegible] منتظم اولمیلمز.

[illegible] هرشیئك منتظم اولمسی ایچونده [illegible] والسلام.

[illegible] دوکون پاپه‌جقلره تعلیمات

[illegible] مسافرلری نردبان باشندن [illegible] ایچون بریسنك زینوفی، [illegible] قهوه‌رنکی شلواری و بلارنده قرمزی مارینجلی شالی، کوش کوستکلی تسعینی، ایاغنده بریسنك، آرزوندد اوکز اوپال چیچیی اوراق شرطیله مرتبه‌لری بیاض داوزونجه شکسانرك ایکی ادم بولنه‌جقدر.

اوستبرده‌دن مسافرلره (سوروك) دیلیه‌جك وایچلرنده صاغ بولنانلرك قولاقلرنده سوز سونلمك ایچون نردبان باشنده بکلینلرك اللرنده بر تکه وری بولنه‌جقدر.

اوطه‌لرك پرده‌لری، اطرافی بوك صاچاقلی، مائی رنکلی و مقادیری قرمزی نوکلی احرام ویا قهوه‌رنکی چوخه دولوچ طرفی دوشملی اولوب حتی بر سندالیه بولنمیه‌جق، بنچیلر آچیلیوب اوطه‌نك ایچی توتون دومانیله کوزکوزی کورمز درجه‌یه کله‌جکدر. مسافرلر میانده بولنه‌جق صاغلره مرام آکلاتق اوزره هر مسافرك النده پرونکه بوری بولنه‌جق واوصورنکه قونوشولمزق بوری سسندن مسافرلر سرسم اوله‌جقدر.

صوقه‌ده برغوغولی ساعت بولنه‌جق هر چالدقجه مسافرلر طرقندن ماشاء الله ماشاء الله دیه‌نجه‌یی سدالری چیقاجق، خدمتچیلرده قالین سسلرله بو صدالری تعقیب ایده‌جکلردر. اوطه‌لرك دیوارلرنده ایتیلنجکدرده اوحه‌لری آصیلی بولنه‌جق وقپونك اوکونه قیصقالی والی صوپالی قیصور بکجی بالی اوطورتدیله‌جقدر.

النده فاشقلر مخمیاً الی بشلك بر خدمتچی قاری یوزلی اکشیده‌رك اورته‌ده طولاشه‌جق واره‌صره مسافرلرك نه ایستدکلری صورا‌جقدر.

صو باردافلری ایچنده کساری زیبالی لاجورد چوقه پارچه‌لری اراق شرطیله آلتی طبافلی، اوستی قپاقلی، اسکی نوعدن قوپه‌لر بولنه‌جقدر.

بو صوره‌ده خانه صاحبی تلاش ایچنده و مسافرلرك کوزی بکلیه اولمه‌جق وبالماه افندی طوردیغی قانی تریر دوکه‌جکدر.

سفره‌ده ریك

اپتداجه‌لی بقره وبالوستونه مماولك برچیق ایپکلی پشکیر و درعهده‌نك قالی جه‌دکلری باش اشلکی قوتی اشکله وایچنه برمسو کوزی کور الاجه‌لی کیسی واوزرینه پرده‌لقر تیسی ویخته فاشقلر قوندقدن صکره اطراوزن (سوروك) صداری بوکسلنه پرده‌دن طوردیریله‌جکدر.

ایتدا قلیلی اقرطاس ایچنده‌ترپه‌لی سرچك چوربا‌سی واندن صکره مهارت ایله قاریشدیریلمش ودها صکره کاملی خوشك ایچنده نخودلی پلاو ودرت عدد قره‌قاکه ایله زرده زیبا پنده فاروز بچیسی بلور کاسه ایله اوزوم خوشابی قونیله‌جق وایکی دیرده کاسی یقدیلدن امام افندینك اوکونه (چورك) دیه زرده کاسه‌سی سوریله‌جکدر.

مسافرلرك کوکلری انفیه‌نیسی وقوطو سی وسائر پله طولی ایله‌جق وبرقاریش قدر قپا وایلریده بولنه‌جقدر.

مسافرلرك اك اختیاری فقره‌ده پلاوبرکی هر کسك یوزینه طوغری باقیشو هایتوه دیدرك انفیه ایله قاریشدیریلیر دانه‌لری آتیله باشلایه‌جق ودیکر لریده (یاری شکر یاری شکر) دیدرك سفره‌دن قالقه‌جقدر.

جزملری اولان سویلنسون

یاری شکر! ایکی کونده‌ایانمور محتاجز اندن صکره جامورده بوغوله‌جقلرك حسابی یلدیه کورسون. سوقاقلردکی جامورلر اوزرینه باصیلور باصلماز (جبق) دیه چکر کبی انسانك اغزینه بوریشه قدر کیریور، اوریمان انسانی بوتنی چوبره‌رك لاحوله می چکه‌مدی بوقسه‌لر، یلدیه‌نك دیدیکی

K.K.T.C. Millî Arşiv ve Araştırma Daireşi

نومرو ۱۴ — چهارشنبه — ۲۸ مایس روزی سنه ۱۳۳۳ — صحیفه — ۱

قوقوزوز

اوکه بدل
[illegible]
تسالر، اوچ غلبه بر باقوزدن
[illegible] غلبه عار ایچون کوکی یدی
فروش صاقلاز
الی ایلی بوقدر
(بو یالنز بر سعادتدن زیاده بر الاغاز)
[illegible] فروشده

اداره مالهسی :
قبرلیس چوزیر سنده لفقوشده (لیریس)
مطبعه سنده در.
اعلانات بر سطرنده یلی غروش آلنیر
مکاتیب مورو دلیاده ایدیلمیه جکی
بوسته اجرتی و ترجمالریه قبول اولنمز
تحقیقی ایچون فروشده

« اون بش کونده بر قیر اولور مزاج عزیز سیدر »

(اختطار ایله وارد رجا)

اوبنات افندیلر .

کوکی افندیلرده کوک جزره داخلنده بولونه بلدالی کوندمیالرکز ایچون اخطار دعا بازدقدن ارتق اوصاتجس بیقمش ازلم . شیمدی بلدالی کوندرمامکه ایچه بت آغش اولانلرکز باری شیمدیده قدر الدقلرکز مرتبه لری کری کوندرمیسکز کد کاغد پارهلری اولسون تیب ایتیدیم . اکرچه انلرده کوندرمز ایسهکز مجبوراً بنده کزده ارتق خرتهلك آرقهسنی کسهجکم کبی اون دورت نسخهده قدر انولان احسانلاشده کیلر اولدیغی بلالی ایدیجکمه قطعاً امین اولیکز .

بونلر سکرکی نسخهده قدر یکلیه جکم : خیرده کوندریه جکم .

« جدی محاوره »

« قوقوزوز بابا ! اون بش کون ظرفنده . کلدیلك حوادثلردن بکاده سویلرمیسك ؟

- ذاتاً نه وارکه بنی سویلیه . بنم ایشتدکلرمی سنده ایشیدیورسك چونکه بر آلوچ تماسکنك ایچنده . چیقان بر حوادث طرم ساعت ظرفنده هر طرفه یایلیوب کیدیور .

« چاغم اورانسی اولیه اما ایشتدیکمدن ایشتدیکه فرق واردر .

- اصل فرق اولور بنم ایشتدیکم تانیان قولاغمدر . سك کی اشك قولاغی دکل آ .

« خیر آ برادر بن بشقه درلو ایشیدیرم بنی بشقه بولدی طوتیورسك .

- بك اعلا سن سویله بنی تصحیح ایتیم .

« برقاچ کون اولیسی بر حوادث ایشیدم . کرک اوروپا دولتلری صلح سفیر دیردکلری قراری باب عالیه بیان ایتمشلر

- قراری نه ایمش ؟

- قراری تسالیا قطعهسی کاملاً دولت علیهده قالهجقمش یونانستان اون ملیون لیرا تضمینات ویرهجکمش . یونان واپورلرینك هیچ بری ده عثمانلی لیمانلرنه کیرمیهجکمش . عثمانلی ایله یونان حدودینك تعریف اولنمسی علیهده یونان قلعه ویا اسکله کام انشا ایدمیهجکمش تخصیص قلنان تضمینات مقابل یونان کیریك یاخم قاچ قطعهسی دولت علیهه ویریلهجکمش دها بر طاقم تکلیفاتی قبول ایدهجکمش .

« اوروپا دولتلری بویله بر یونانه برکلنه جکلرینه انانیورمیسك ؟

- نه یاپهیم الدیغم حوادثی سویلیورم

- یونانلر قورای سوزلر هوایی یونان بویله بر یوکك التنه کیرمز .

- ندن کیرمیسون ؟

- جانلاردن انك ایچون .

- مادام که بر یونانی قالهجقدی التنه نیچون کیردی ؟

- کندی کوکلرلهمی کیردی سوقدیلر .

- هیچ بر آدمی ایستمدکمن سوکرهٔ زورله بر یوکك التنه کیم سوقه بیلیر .

- ایشته برنی دلی التلن ایلمکدن ماعدا قوتردیلر بو یوکك التنه سوقدیلر نه یاپردی ایسه قوردولدی نه چاغردی ایسه . برازی باشندن چکدی برازیده چکندن ایتدی سن اولده کیرمه .

- والله نجمك برادر برآدمی ایستمیورك بویله آغیر بر یوکك التنه صوقق نصل ممکن اولور .

- بن سکا مرام اکلاتمهیه قدر دوریه بوز خندق آتلاتیرم سنده . فقط ماشاالله جاهل طاشندن قوتلی سوز تأثیر ایدمیوند عشق اولسون بو قفا سنده وار ایکن یکری سنه دها یشاسهك ممکن دکل مرام اکلامازسك . بن سکا یاوم هفتهسی دیرم سن ماقبال نخنهمی اکلارسك . اویله بر قفایه سوز کیرمك قابلدر .

« آ برادر بیض کوه بن بوسوز سویلرمدم بر دراو سکا اکلاتیام بر کون بیرده حدت ایتدیکمی . سنی تکدیر ایلدیکمی کوردیکی ؟ سن دالغالی تکدیر ایدرسك ایشته ایضاح ایچونکه اکلایهمایوریم نه یاپیم ذهنم قبادر .

- تاج آلدنیزیدر کاوب کیدیورسك حالا « ایکی جام ایکی طاس » .

- بك اعلا شاهم بن انکار ایتیورم نه حال ایسه عفو ایت .

- اغزیکی آچدیجنکه کوزیکی آچ او اسکی نقابی ارتق دکشیدر اکلادکی .

- بك ابی بوردن سکره دقت ایدرم شیمدی صراحتی ایضاح ایت یونانی شو یوکك التنه ایسمیدرك نصل سوقدیلر

- آی اوغلم یونانك یوکك التنه کیرمهیی مجازدر بونسه توجه بر قرال حال دکلدر . مثلا « بوکون اوندر یاغمور یاغدیکه اولوقلر آقدی . دورلر کلدی « دیلیور حالبوکه آنان اولوق دکل ایچندن یکن صودر کلان دورلر دکل جسیم بر صودر یونان ده ایشك التنه کیردی دیدیمه یونان سرام آغیر بر تکلیفاتی بیان ایدی بوکبی شیلره علم منطقده مجاز تعبیر ایدرلر اکلادکی ؟

- بك اعلا

- تحقیق بن اکلادکی دیبورم سن بك اعلا ده توصیف ایدیورسك

- افندم عفو ایدرسکز اما بنم مقام بر قدر شیئی استیعابه مساعد دکلدر بوش ره نفس تلف ایتمه سن بکا ترکیه اولدرق مادمی ایضاح ایت بونسه بنده کز اویله مجاز ایمش بیلمم نه ایمش اکلامام

- بك ابی شمدی ایستدیکك نه ایدی سویله یقالم

- افندم یونان یوکك التنه کیردی دیبورسك

- های او یوکك التنه یونان کیردیکنه سن کوره ایدکده بنده الکمن قورتیله ایلیم اوغلم دولتلو یونان ایچون بویله بر تکلیفاتمه

K.K.T.C. Millî Arşiv ve Araştırma Daireli

اتخیر ایلیه‌رکه‌ده کیمه قدر یوکسه‌لمشدی ؟

کچن کون ادعصرك رایحه چارشیسندن کچیردی . بیلورمیز یوماصمه دیرکن ایاغی صیرشیله برابر باجالری هوایه دیکلدی . شهر باشندن فولادی . مکر حرشه‌لرباشی کیل اعش . بیورك باشندم خمدی بونك ملادی طوزی واری ؟ کیم بیلور ادمجغز ارتقلی هرکسك نظرندن ندقدر اسیرکه‌یور . دی ایشته‌ماله فاش اولدی کیتدی .

کك ارقه‌سندن حیوانده بنیل کلکده اولان برخرستیان بوحالی کورمیسه احتیاطلی طورانمزق حیوانی اورته یردن سورمك ایستدی . اولاجغه چاره‌سی واردر ؟ حیوانك ایاغی طاشه چارپسیله برابر هادی دوم حیوانك باشندن اشاغی‌یه .. بحریشك قفاسی کوره‌له‌نوبده اورته‌به یغلمش اولان چادرك ایچنه کیرمه‌سونی؟ وای ! هرکسده کی فوقیه ! ..

—

قوقونوزدن استفسار

— قوقونوز ! عمرکه کیدکمی ؟

— نه‌یی ؟

— اویله نوکلی ، قیش ایسه‌سی ؟

— اوت !

— اسمنه نه‌دیرلر ؟

— پوست !

— جانم پوست ایسه دکلدر .

— بنم ایسه‌م قیشده پوستدر .

— خیر ! پوست ایسه اولهماز . پوست دینلان شی قیشده اوزرینه اوطورمق ایچون اولرده قوللانیلیر .

— بن صیرنه کیدرم .

— اولماز باباجغم اولماز . بنی دیکار ایسه‌ك بن سکا برکورك کیدیره‌جکم .

— کورکمی ؟

— اوت ! کورك . قیشن وجودکی صوغقدن محافظه ایدر . سنی ایصیندیرر . حاصل راحت ایدرسك .

— باره ویره‌جکسیم ؟

— خیر ! تکلیفسی قبول ایده‌جکسك .

— تکلیفکمی ؟

— اوت !

اکلاملیم . تکلیفك قبول اولنه‌جقی برشی ایسه باشاعلا . یوق اویله مسلکمه

تایر قلیوا برشی ایسه کورکوکی یوغازیکه آصن .

— خیر ! بك قولای برشی .

— هله سویله بقالم .

— هر سویلدیکمه طوغری اولسون . اکری اولیون قاریق صاللایه‌جغسك .

— ها ! قاریقمی صاللایه‌جغم ؟ ؟ ؟

باپه‌مام اویله ایش المدن کلز .

— جانم باشه‌ك قاریق صاللایانلر کورك کیبورلر .

— بنده کورکی قاریق صاللایانلره کیدیرم . بنم قاورغم باشمده باغشیلی‌در . اویله کورك ایله صاللانماز . زیرا برکون اراوب صاللایه صاللایه باشمدن تکرانی ویره‌جکده باشی آچیق قاله‌جغم .

— صاللایانلرك قاریقلری نه‌دن دوشه‌یور ؟

— کورزسك ! برکون اراوب اویله بر صورتده دوشه‌جکدرکه بردها باشه کیمك محال اوله‌جقدر .

فقره‌مزك محورینه تشکر ایدرز . دائما بویله تحف فقره‌لرله قوقونوزی سویندیرمه‌سنی رجا ایدرز . .

(قوقونوز اداره خانه‌سی)

—

قوقونوز ایله محاوره

قوقونوز ! غریبه‌جی‌می اولدك ؟

— نه‌وار یاپکنه‌مدکمی ؟

— اوت ! بکندم . لکن بحیره بیله‌جکمیسك ؟

— بحرلی کوکدن زنبیل ایله ایخدیلریا !

— کوکدن زنبیل ایله ایخدیلر اماهن کده باره وار ایشنی پاره قوپسله کورور سن زوکوردك برمسله بوزکوردلکله نه ایش کره‌جکسك ؟

— وای ! دیمك سن بنی قوقوز دکل ، قوقوز ظن ایدیورسك ها !

— اوت ! شیمدیسز هم قوقونوز اهمده قوقوزسك ! نه‌یه مالکسك سویله‌بقایم .

— بنی ؟ طولایده درت دانه اشك نمل . — کومسده ایکی دانه خوروس . کچن کون بیقیلان اوطه‌دن چیقمه درت دانه قریق صیرنك . التلرینك کوالری — باطالامش برچفت قوتطورا !

— لکن براز صبر ایتده اکلایه‌لم . بیت بازارنده تلاقمی ایدیورسك . بندم صایدیغك شیلر ؟

— نه‌یه مالك اولدیغی صورماکز .

— بن سکا اوده‌کی اسکیلریکی دیدیم . نقد پاره‌ك واری ایسه صورییورم .

— چو . . . ق

— هاها ، نرده میدان کورملی .

— یانقه‌لرده قصه‌لر طولی .

— یانقه‌لرده‌کی پاره‌لردن سکا نه ؟

— بکاندی ؟ پاك اوغلده‌کی هوسلرك نازیشلرك ، قوناقلرك ، ایلرك ، استانبولدکی خانلرك ، حاملرك ، مغازه‌لرك ، کرالری ، کرده‌کی واپورلرك نولاری ، بوقدر سندر چالوب چاپدیغم پوز یکلر چیقارلرترمه‌یه‌جکمی یانقه‌لرده دکلمی ؟

— ها ! شمدی اکلادم سویه ایردی .

— لانبه صوبی ایچرو ! [*]

پردات — نه او قوقونوز ؟

— نه‌اولهجق لانبه صوبیله ایچرو صاتیورم .

— قوقونوز . جانم هیچ مرتبه‌جی ادم لانبه صوبی ایچرو نصل صاتمه‌یاور ؟

— لازم دکلدی .

— نه‌دن ؟

— چونکه کورییورم که دعما دوت دیتله‌جك کبی پرزمانده لانبه صوبی ایچرو دیه چنقله‌لرله طانی تعجیز ایدیلر بوکون جوججار اولدیلر . ادمه اویله چالیلر صاریرییورلرکه طوپانلر بیله حیرتده قالیرلر .

— عجایب شی اکیم ایشی بوجهار اولان حریف ؟

— دویلیه‌یم‌کی : چونکه حریف نامه‌سلی هم اوقدر نامه‌سلی که کلاتقی ایچون اونون پرزمان لازمدر .

— ای ! نه‌دیمك ایسته‌جکسك ؟

— خیر ، صاتمکه بنده لانبه صوبی ایچرو صاتمه‌جغم بلکه ایلریده بر جوججار بن اولورمده بنه‌چیلقدن قورتیلورم .

— بن سکا نی سویلیه‌یم‌بی ؟ لانباسویی صاتیق سنك ایشك دکلدر .

— نه‌دن ؟

— مسلکمه موافق دکلده ایدن .

— هایدی اوردن ناحق حریف ، سن بودالاسك ! !

[*] لانبه صوبی قاریاغی ایچرو کیدیت دیمکدر !

— سوردیلا اولهیم ؟

— چیوت ؟

— چونکه او سوردر . نه قدر طور قصور بنه یاقلسار . لکن سن اوبله دکلسن . سن هر حالده سویله‌یکلت سوزك ایچون .

— اوبله ایسه تیك ویدك قاقی اوپمان . بنم وجهی حریفلر مدنی انسانلرك ایچنه قاریشمالیدرلر .

—

مراق بویا

— اوکوز برشی سوراجغم اما طوغری سویلیك ایسه‌لك سوراییم زیرا چوق دلیدر مراقه طوتوشور .

— بن وخت ویرمه‌ذاتا نه ایچون چیقاریورم ؟

— بن بایلیرم ؟

— بنی ایشته‌سن‌ده بیلکه : طوغری‌یی سویلیك ایچون چیقاریورسن ؟

— سویله ایسه سوراجغم شیئه طوغری جواب ویره جکك امین اولهیم .

— سوما شیئکی وار ؟

— سویله ایسه دکلم .

— نه اولاغم سندهدر سویله .

— ییلا بکا سویله‌که : بونك نه‌دن اوبله یاپلیلر بوقوشونه یکزر .

— سویلورلر ایسه‌لر او چاقه‌اقجیلر بوقوشو ارلهیندن والده سی حومه مراقلی اولمق سبب دانما بوقوشه یاقارمش ای قادینلر ایچون چنك اماسی اك زیاده نرمه یاقار طوغنجق چوجق طرق اوباقدیغی شیئه باش بورلر . ایشته بزم والده‌ده‌او بوقوشه چوقجه یاقدیغندن بزم بورون دلیك نظرینه چارپه‌جق قدر هم یوك اوکوز بوکوری برشی چیقدی . نه‌یاپه‌لم بیکجه‌لر قوزلری بورده‌سوالر .

— جانم ایش یاکز بورونده دکل که قفا آلسان قفاسه یکزر برچیق بوقه‌که : دیرسك (اولچیدی نرزی اختیار — اولدوجم) بیلك ماصدقی . یعنی . . . الخ . . . الخ طوقی .

— کو . . . ش .

— کیم‌کیمه‌اویس ؟

— سنی کوس ایکل توتونز .

— سیلا کوس دکلمی قوغالیمی ؟

— سنی جانم بریوك بك قیصه اولدیغندن سنی پرشیئه تشبیه ایتمك ایستیوردم .

— کوس دوس ویدیکك نه‌ایش شو اولمالسون ؟

— نه ؟

— هانیا شو ایلادر . اوف ! . . بر دارلو خاطره‌یه کلیور . جانم شی‌یه فر داش . اوقانی برحیوان .

— کوستك‌می دیجکك ؟

— ها ها ! کوس کوتك .

— خیر ! کوتیك .

— نه اولورسه اولوسون . ایستر کو بن کوتك اولسون ایستر کوراکوتك .

— ای نه‌اولدی سانکه حدث‌می ایتمیکز ؟

— اکر بویله بوقدر قیمه اولسه ایدی مطلقا قیزاجقدم .

—

بونلدن اوچ بك سنه عسکره دنیا نه حاله کیره جك

اولا اوزمان کره ارض اوزرنده احوالی مجهول بولنمش بر قطب قطب شمالی وجنوبی ایله افریقانك وسطلری دخی شمدی بکی لوندره‌کی مسکون ومعمور اولهجق ودر بزلر بونلدن اوچ بك سنه اول عاداتمجهول ایمش . دیه‌بزم جهالتمزه شاشیله‌جق .

شوقدر وارکه اوزمان قطبلر اهالیسی بجاقلری ارمسنه بر صوپاقویه‌رق بورولرینی برکره بلرینه طولانه‌رق قدن عسکره ایسه کوپکلری آلتنه طوز روحلی بر رماشه قویه‌رق بو سبیله سرینه‌لك یولنی بولهجقلر

شمدی اولدرده دکلی بو انسان برادملك خانه‌سی الی ساعت مسافه‌ده بولدیغنه ویر حال یواش یواش اوروپانك هر طرفنه‌سر ایت‌ایله‌یکی کی شمدیلك بازو سینه مخصوص اولق اوزره قوبولر چیقمق دمانك هر طرفنه فنجه دوده ایدوکسه کوره بونلدن اوچ بك سنه عسکره شهرلر عادتا بر رچله‌ی وبالخود قاریقلر عسکردن عبارت قالوب انسانلر بونلدن اوچ بك سنه اول اولدقجه کی بنه طاغلرده بنجه‌لر دوشمش اسکان ایدیجکلر .

دوه‌لرین بیك بشیوز سنه مقدمدن بنا اکر قطعه‌لرك بر قاچیا عادتا برمیقدار دن عبارت ایکن شمدی ملاقات زیاده‌زیاده برقالیه‌یه اجتماع ساوینه‌ساه باقالمقی کی بونلدن اوچ بك سنه عسکره دخی قاچیالرك اوچ بزوجه‌یه زده درت یاتنه . چوقجه عبارت قالمجق بر چوجق درت یاشنده‌ایکن بنجه مکتبه‌و اورادن صنعتخانه کیروب کلدی حسابه بیالتدیغی کی باشلی باشنه‌اولوب عادتا درت یاشنده عسکره کیدیه الای یاشی کوریه‌جکی طالغ هله قرداشلر بر بری‌هیچ کوریه‌جك وجهداولی حالده قیز قاریه برقاچیاسنك انسرباسی اوله‌بیله‌جکی عادتا اسماطیر اولیس قبلندن عد اولنه‌جقدر .

انسانلر بیننده‌کی رابطه بودرجه‌ده اولیه قومسکره معاملهٔ عمومیه دخی بر درجه‌یه واراجقدر که شاید‌ایکی آدم بر بر ینه‌سلام بر بر یه چك‌اولورسه بریسی سلای بر بر یه وظیفه‌سی ایفا ایتدیکنه داعماً الدین بر ایرا سندی الدیغدر . واوزمان ده یاهو بونلدن اوچ بك سنه اول دنیانه‌قدر اجق ایمش اساعتی یه تعمیر ایچون بر ساعت بر آقدیلری زمان بر سنه‌لرلو وساعتچیلر شاید الدقلری ساعتی انکیلیدر دیه اندیشه‌یه ایتمزلرایمش دیه‌شاشه‌جقلردر .

وسائط نقلیه اوقدر چوغالمجقدر که هر کس ایچون دائمی صورتله بیله‌جك بر شیدر فقر ایجاد اولنوب چارشی‌ده پازاره بوتکله کزمك‌دولاشمك طورسون حتی سفره باشلیه اوشاغی یك طاقیه‌سنی زمان دخی کیه بوله شمندوفره اکب اولدیغی حالده طاغیدو جقدر .

لکن بونلدن مؤخراً صوبت کوریلوب بالونلر دخی شمندوفرلر قدر تعمیم ایمش ایرله‌جق جهتله‌هر کس ایستدیکی محله شمدی دیوانه‌لك طرزنده . بالونلرله سیاحت ایدیه‌بیله‌جك و سفره‌جی اوشاقلر مسالوب ایچنده انکلیزی تعبیر ایدیلن یك طاغیه بیلمك ایچون بالونله‌ایچه‌رق ایضای خدمت بولی بوله‌جقدر .

تلغراقلر دخی بودرجه تعمیم ایدیه‌جك .

مكه معظمه ملحقاتی عادتا [illegible]
طلاقلری برلی طوتمیجق وقتی ایچون
خصوصی بر ماکینه ایچاد ایدمجق والسانلرك
بونلرله اشتغالی او درجه‌یه واردیکه
(باشیمی قاپیمنه وقم‌پری) تعبیرینه
حکمی حاصل اولمزمان بیمالله چیقه‌مجقدر .
شوقدر که :

ایش آدمی‌ولکان برادمنهایتسز شفقتلندن
ناشی یاکز جوبوق طولدیرمق صوایستمك
فلان دکل بعادتا مراشتی اوعاقلره کوردر
مکه مجوریتندن طولایی سفره‌دیك برایکن
ملحقی قاشیق وچاتال بله اوشاتمز اعتیاده
کونوره‌جك وواراقی سوکره‌جك کاسه
اوشاق منقل یورته مثوب اندیسی (خیج)
دیه سوکوره‌جك وهله باشی وباشقه
بریری قاشیقه‌جق اولسه اوشاق قابشه‌جق
اوراقی کندی الری ایسه باشقه
اوزرنده بولنان ناتراف ماکه‌لری واسطه
سیله قرق الق عمل بیانند . عقاره ایچك یا
یازی ماکنه‌سیله یازی یازمق یاخود مطبعه
ماکنه‌سیله برشی باصمق کبی خدمتلردن
بریسیله مشغول اولمه‌جقلردر .

انجق تولاقلری برش ایشسز قالمه‌جقلندن
یانی باشنده بولنان بردیکر آدمه دخی اوکرتمه
اوکرتمکی عزتمه ویاجمعه‌لری الوب مهم
وادی اوقریه‌دن صورت مخصوصه‌ده یاپلمش
بربورو واسطه‌سیله اقدیرمك طولاغنه یواشجه
ایصال ایدمه‌جکدر .

بوکی ایش ادملری وقتلری نقد مقامنده
ویلکه دها پك چوق قیمتلی عبادتجکلری
جهتله وقت قزانمق ایچون کلاندهه دخی اوقدر
امساك ایدمه‌جکلر که تنظیم یالکز ایك همجالری
تلفظ ایلیه‌جکلری وبو حالده مثلا درجالیدرم
شدی وقتم اولمدیغندن یارین تشریف ایدیکز
دیکز دیك لازم کلنجه در . . . ش .
. . وة . . اوة . . یار . . تش .
اید . . دیه‌جکلردر . (*)

۳۰۰ سنه‌سکره دنیا بر حاله کلمه‌جك که انسانلر
حواس خمسهٔ ظاهره‌نك قوهٔ طبیعیه‌لرینه
قناعت ایدمه‌یه‌رك التاوراق یردکی صدالری
طویلایوب قولاقلرینه ایصال ایتمك ایچون
قولاقلرینه غایت مصنع بر (قونی) کوزلرینه
مابعدی وار

(*) بو یازه مکالمه‌لرده ر . . عادتا یا
ایلیزه اقدم حکمنی اینا ایدمه‌جکدر .

ایکی کشی یینده محاوره

— بحث ایدوکم ایشلرم دیمیکم کیدر .
— نیچون بحث ایتمه‌سیوکه غیب ایدیرمك .
قیدا ایشلرینی سندراق بیلیرم .
— خیرا بحث ایدیرم . چونکه‌ده غیب
ایصومم .
— بهاقیرداشم بن ایشی تمامیله بیلیرم عنادایتمه .
— پك اعلا ! سویله بقالم سن ایشی نصل
بیلورسك !
— الدیم معلومات موثوقدر . ویکاه
موسیو یاسونیدی اوکون اسکله‌ده قهوه‌ده
اوطوریور دیمش مباشرلر ایچیورمش .
بردیمیتان قولاقلرینی مفطور اولدیغی طبیعت
اقتضاسندن اولمق اوزره طرفندن آیله‌نان
دوجالیه یاسونیدی یه بر اعتراض
یاصدرمش اوده اعتراضنی مداقه‌سیز
یرقالمش دیرکن اعتراض مداقه ، اعتراض
مداقه ایش یرومش قونسلوسی حدت یرومش
یرندن قولاقلرینه موسیو یاسونیدی یه برسوله‌در
کوسترمش . ذاتاموسیو یاسونیدی قونسلو
سه اساسندن اهمیت ویرمش اده‌لردن دکل
ایش بن یوراسی صکره‌دن اوکرندم .
— ای ! امان امان ! ایش صحیحاً نیم
بیلدیکم کبی دکل ایش .
— شیمه‌یوق . بن سکا عناد ایتمه‌ینکدم‌می
یوسوغیله چیقلرنی بوقاری‌یه طوغری ایکی
طرفدن قالدیردقدن صکره) دیرکن افندم
موسیو یاسونیدی قونسلوسی الله آلمش .
یاصمش سویلیور . یاصمش سویلیور ! برحاله‌که
قونسلوس اعتراض ایتدیکنه دکل . قهوه
خانه‌ده بولندیغنده دکل ، دنیایه کلدیکنه
پشیمان اولمش . اکلادیکی ؟
— های یاسونیدی ! ای قونسلوس طیاغی
بیدکدن صکره سکونمی ایتمش . یوقسه حکومتمده
بیلدیرمك ایچون پولیسه مراجعت
ایتمش‌می ؟
— ایشته اوراسی شمدیلك اکلایه‌مدم .
اولریدها کلدرسم عن معلومات ویره‌جکم .

توقوتلو

افرین موسیو یاسونیدی ! چونکه ایشته
یکمزه کوره قونسلوسك برچوق احوال
مکروهه‌سندن ناشی خرستیان وطنداشلرنی
علیهنده محضر یاپاجقلرمش . اوت ! یاپمالیدرلر
زیرا اکلاشیلدیغنه نظراً ایك ایاری‌یه کیدیور

مش ، حالبوکه بولدیغی آمرویت
اولدیغندن اولدیغی مقامه کتیریلیر
ادملر لازمدر .

حوادث

ایکی کیجه اول خسته خانه‌ده یاتمقده اولان
کن پولیس طوتولمیاپی بلشدیرمشده یاتق
سونمش . کوردکی یاتشتاولیله اولمش
لانیه تنکه‌یله یاتمق سوندیکمس اولمش
ضیقلیه تنکه‌یله طوراندصو آتایم‌درکن باشنه
کی‌ویرر ، یاخود موانعه‌یی غیب ایتمکی
ایاقلری‌ده‌ایه طوتمشی یووارلانی ویرر .
هرکس‌ناتینه تأسف ایدمه‌جك‌ره قهوه‌یی
یاسیوبرلر . بوعادتا برحاجیه اولمش
ارمینده کولرلج برحرکتده بولنمه‌یکز
شمدی طولوبیا کلدی بولاده صارتمش
کتمدی .

استانبول حوادثی

استانبولدن آلنان خبره کوره بشدی‌ولاد
اونجی آیپك اشك جنتده کبی بوزدیغی
حکما طرفندن وقوعولان معاینه نتیجه‌سنده
بوره‌کتده دیناریتله طوتلی برفساد تزیارسی
بینشده براخللان قوردیغی اولدیغی تحقیق
ایتمش وبولارك عملیات لازمه اجراسیله
تداویسنه بین الاطبا قرار ویرلمش ایسه‌ده
آیق اوغلنه طبارمسی حیاتنه ترجیح
ایدرك رضی اولامشدر .

قاریس حوادثی

اون یدمش کون اول بودانیا قریه‌سنده
سنتچنی مصطفی اغا سکسانلك برادمیك
ایتمش . حریف اوستنده‌کی بیلدیکی
اندم اوکوزنسی کچی برسس ایله بوکورمك
باشلادیغی ! سنتچیدن اصلی اکلادیغی .
اما . . . . سویلنمز ! . . . .
ایشته او چاطرکن کلاندی . حریف ایچ
باجاغنك ارمینه برپارچه ازدون صاقلامش
ایمش .

محرر و صاحب امتیاز
احمد توفیق

آبونه بدلی :
بیلدیکی قوروشه ایچون ایکی یوز شیلین ، یارم ییلی ایچون بر یوز قیرق قروش ، اوچ ییلی ایچون بشیوز قروش صاقلدر ، اوچ آیلیغی وقتیدر . (اعلان بدلی بر نسخه‌دن زیاده بولاتماز .)

قوقونوز

اداره‌خانه‌سی :
قبرس جزیره‌سنده اقتوشه‌ده (زمان) دیلیه سنده‌در . اعلانلك پر سطری بش غروش آلنیر . مکاتب ورود ده اعاده بدلیه . چیکن یوسته ایچون دیرلیا ازبده دوللر اولنماز . تسخه‌سی ۱ غروشدر

﴿ اون بش کونده بر نشر اولنور مزاح غزته‌سیدر ﴾

رجا

قوقونوزك یازه‌جی فقرات دائماً کولونجلی اولمسی مسلکنك اقتضاسی اولدیغندن دیو، جب ضحك وخنده اولوجی فقره‌لرك دخی بیاناس اوزرینه بنی یولنه‌جغی طبیعی ایدوکندن هرکس یازیلان فقره‌یه برقواب طاقه‌رق کیدی یوغازیه‌صه‌مامی دیو یوزدن سویده حقسز اولدرق کوچنوبدو حقیزده مقاور اداب انسانیه واسلامیه سوزلر صرف ایتماملری وشمدی یه‌قدر کیمسه‌یه — کرچه دشمن دکلده — هیچ بر کونه معامله یاپدیده بولنمدیغمیز حالده کیجه‌لر کوندوز علیهمزده بولنان برطاقم ذواتك تشریفات جلیله‌لرینه قابلقله اینك مزایاسنه واقف اولمقمزی بزی حکومته میاحینه عبور ایدیجك احوالدن تبری ایدلمسی رجا ایدرز .

معلومدرکه قوقونوز برمزاح غزته‌سیدر . بو غزته‌نی نشردن مقصدمز ایسه هم اهالیمیزك کنده برخدمت ایتمك همده یازیلان فقره‌لرك کندیلرینه بر عبرت کوستره‌جکدر . حالبوکه بونلری غزته‌سزده عالمی کندیسزه عدو ایلمکدر . اولکی دشمنلرمزده بونلری استفاده ایدرك برچوق تشویقاته باشلادیلر . بو سایه‌ده بولهجه‌ز اون بش کونی اونلری غالب ایتدك ؛ اکرچه بویله دوام ایدیجك اولورسه یاوچنجی نسخه‌مزی چقاره‌رق صرف نظر ایدیجکز . بوندن ایسه بر مدت اراسی جایلاق وخیالودها سائر برطاقم مزاح غزته‌لری نشر ایتملری وبرچوق سنه دوام ایلمشلردر . انلرکه یازدیغی فقره‌لر هپ اهالینك یادی خنده‌سی اولاق اوزره یازلمقده ایدی . بزده انلره بیرو اولدق ؛ بویله‌جه مزه‌لك نشرندن

خطا ایتمی ایسه‌ك . قطعاً بزی چکمز . ملیدر . فنا سوز ایشتمکدن ایسه غزته‌یی هیچ چیقارمامق دها اولادر .

بر فقره یازدیغی اون کشی اولورسه الدی عجبا هانکیسی حقلیدر بزاً دیرکه هیچ بریسی حقلی دکلدر . چونکه هپ ریسه‌ده عائد اولمدیغی یك اعلا بیلیرز .

بناءً علیه هر یازه‌جیمز فقره‌یی کیمسه‌یه اوزرینه المیورق یالکز غزته‌یی اکلنمك اوزره اوقومیورلر . زیرا یکسان سنه اولیسی وقوعبولمش برایش بوکونکی احواله مطابق اوله‌بیلمه‌سی ممکندر . انك ایچون (امثله دوقفره بکا ماندر . زیرا شو سوزدن اوله اکلاشیلیور) کبی بوش فکرلر صاپلامه‌مامی تکرار رجا ایدرز .

—

تشکر

قبرس غزته‌سنك اولکی هفته‌کی نسخه‌سنده قوقونوزك دوام اقتداری حقنده یازدیغی فقره‌دن وبعده هیئت تحریریه‌سنك حسن نظرلری اقتضاسندن اوله‌رق حقمزده ابراز بوردقلری آثار خیرخواهیدن طولایی مدیر بوراندینمز تشکرات فائقه‌مزك قدیمه کبی مفخرت ایلرز .

—

— جانم قوقونوز کوام قوقونوز بکا بریول اوکرت .

— نه‌یه کیدیجکسك اولا آنی سویله‌ده شکره تعریف ایدیم .

— خیر جانم برطرفه کیتمك ایچون دکل

— یاتوکه‌می چیقه‌جقسك ؟

— او . . . ف جان صیقیورسك ها !

— ای نصل یرل ایسترسك سویله‌ساك آ .

— مناور یا قوقوزاتی آلمق ایچون بریول ایدم قزاتق ایچون بریول ایدم

— حالا بوله‌مکس ؟

— خیر چوبن دوشونم . خاطرمه برشی کلدی . دن عقلی ساك باری برکوزل بوله‌کوستره‌ساکه‌وفاق‌ده‌ی‌ی‌راحت‌کچیریم .

— هاردیك راحت برماوریت ایسترسك

— اوله‌یا اقولا بلقله کچیرمك ایسترم .

— بك اعلا ! بن اون دانه جقتلك الیم . سك ایچون لازمکلن ادعلری تعیین ایدرسك سنده دائره‌که قیارسك . دیا ایسترسانه‌سون ایستر جیقسون . هرکس بربری‌یه باشیکی قیودن طلشاری به‌جیقه‌رمالسك جقتلکلر یکك واردانی کلیر سنده‌مسك کبی دونکه ساکه باقارسك بولنان اعلا راحت کچیرمك یولی اوله‌ماز .

— های الله سکا عقلر ویرسون بو نامشروع حریف ! بن نه‌دن بحث ایدیورم ، سن بکا نه‌تومینه ایدیورسك .

— نه اوله‌ك ! واردات ازکلمدی ایسه چیقارکی قره‌ایالت . اوزمان واردات زیاده‌لشیر جاریه‌لر دو حرمده قویرن ورسی کی چوغالیر چالیلر چالیور . سنده کیتمکه باقارسك . اما عالم باعث اشاغی کلش اومو وکده بیله اولماسون . ایچ بادم کوزل سو وارایسه عقل وشعورك وه دنیاوارایش باکه‌یوقی اولمیه‌جاق اومورك .

— بجیاً سن بو سوله‌یی شاشیرمش ایپك اوچونی قاچیرمش‌سك .

— بن ها ! طوتاریدم . چنده اسکه‌یه‌یر ذاتك مکتوب کوندره‌جکدم . نصل ایسه شاشیردمده ایپسوند کوندردم واقعا المده‌ی ایپ اوچی وار ایدی طمعکارك بریسی چیکو برمه‌سیله المدن الدی سینی سوردم ایسه اراقی ایچیرمزکدن اوصاشمش بنده ایپسز اوله‌دم

K.K.T.C.

بایت الدمه ریشته ایتدی اوچی آلدم .
سیلاق ، بازی پك اچیم قوقونوز .
— نه‌دار اوز باکدن بری بی‌کوچدی روسکار
کیدوسر من ساعتك !
— ایشته سویلدم یا
— لاحول ولا قوة الا بالله العلی العظیم
— اوت ؛ حالوکه‌سی بکا براوردك بیله
ایله‌میه‌جکی شیدن بحث ایتمك ارتق بدالالمکم
حکم ایتمه‌ه نه‌یارم .
— بوالاسن سلتکه بی عالی سایورسك .
— دعك بدالاسك .
— خیر بوداالادکل اوندکی دالا
— قوقونوز ! سن بنی علاقه‌دار ایتمیز
ایدیورسك
— وای جدت ایدیورسك‌ها ؛ دعك بنم
جانم یوق . بن انسان دکلمی !
— نه‌دن جانك اولمسون . نیچون انسان
دکلسك . نه‌اولدك ؛ سکا کیم نه دیدی ؟
— کیمی نه‌دیدی ؟ برکره قولاغیکی ارتقه‌که
ورده‌دیکه بقالم حقمده سویلنان سوزلری
ایدیلان افترالری ، چاتلاره ، اسمسی تحقیرلر
سویلیشلره هله دوست ظن ایدوب حقمده
حد دن زیاده حرمت کوستردیکم برطاقم ایکی
یوزلی حریفلرك تشریفاتینه جان طیانیوبی
ایشته بن طیانیورمده سیر چیقار میورم . سن
برلاقیدی به تحمل ایده‌بیلکی ؟
— جانم قوقونوز او سوزلری صکره‌یه
براق شمدی سن بکا شوقوزلقدن قورتولمه
نك یولنی اوکرت . صددن چیقمه .
زیرا زمان شمدی بك تاز کلشدی نه‌سویلسه‌ك
هیچ کس کندی اوزرینه آلیور دشمنکدم
سچوق نه‌که لازم سن بکا الیه‌بشی قزانمق
یولنی اوسته .
— ایشته سویلدم یا ؛
بك اعلا بنده‌ها کلادم اما اوچنتلکری نه‌ایله
الایم انلرکه ایشی . چالبوکه‌بنده‌ه سکر
ایستر طقوز اولسون اوقدر پارمنی نرده‌ه
بولدم !
— وای ! دیدیکی دوشوندیکك یومی ایدی ؟

— نه‌دیدی ؟ بنم اوزرمه بر قوقونوز
سوزلنه‌جك اولسون . ایشك باشی باده .
— بادك یوق آیسه نه قاریشیرسك بره
مسخره اولیمی ؟
— اولیا ! بادمه‌اولمیجه ایش بتمز
— اولیایسه چالل [*] — نصل چالیم ؟
چالدوم . نصیل چالارسك چال
— طوتیاورم
— بنه چال
— چالمه طوقلقدن سکره ارتق چالمیوق
نه‌قالدی
— هیچ اولمازسه سنی نه‌لایق تحریك
باشیندن قاورغی اولسون چال
— بن چالمق بجریم که
— آیلش . شمدی به‌قدر کوز قالمه‌ایدك
— بن بیلیرمدك بکا کر کیدك ؟
— بن بیلیرم اما کندی کیسه‌مدن چالمق بیلیرم ؛
— نه‌دن اولور تحمك
— وجدانم راضی اولمز بی
— پاپیم راضی اولورمی ؟
— اولمایسه ذوکورت اوله جقسك . خیرك
اولسون

=

برترك — سلام قوم .
قو — نه‌دیك . والالهی برشی اکلادمادم .
ت — اغلیورده بر قوروزی بوخسه‌خو
روزی بری وازمش ، اوسزه‌میکز ؟
قو — خیر بابا بوراده دکل شمدی کومسه
قاپادمده کلیم .
ت — نه‌بی قاپادیکز اغا ؟
قو — ایشته موردیکز نوروزی .
ت — اوجاغك سوغونه‌سی حریف .
بن سکا براقدم موردیورم ادبنی نادیر بیلمد
یغمدن قوروزی ، حروزی دیدم سنده نه
سوز اکلامازادم اعش سك .
قو — سنك اوجاغك سونسون . تورك
سن بکا خوروز موردك کیمی مراد ایتمه
یکی نه‌بیلهم
ت — اوغلان سن اناکك ارخه‌سنده هیچ
بورومدمکی ؟
قو — تورك . اطزیکی جوزمه سوقنا
ایدرم ایشك حریف بن سیواتمی‌یم .
بیقال اورادن

[*] چالدن مراد خنزیرلق اولمیوب بر
نحفلقدر .

عیناً ورقه

قوقونوز اداره‌سی خاتمه‌سی

«کچن بازار وبازارایرتسی کونلری ترتیل
جامعشریفده قرائت ایدیلیر بلان مولد
شریفی لاجل الاستماع عطاء حاجی صدری
آغا افندیه تحویز ان بلده افندیلر حضرتلری
موافق تذکره‌لر توزیع اولنمشدر .
تذکره‌لردن بری هر مسلمانه منظور ماجور
اتمم اولمدیغندن اکلایه‌مدیغم بعض مسائل
سیزدن صورمق اوزره برصورتنی بالاستدعا
تقدیم ایلدم ایشته تذکره‌نك عینی شوبدر .
حضرت سلطان پادشاه دسائت وناظم یا
خانه‌شریفت فندی حضرتلرینك بدت
ولایت شریفه‌سی منطقه تعالی اوکوزیکی
بازار وبازارایرتسی کونلری بعد الظهر ترتیلی
جامعشریفده قرائت اولنه‌جغندن افندی
حضرتلرینك اول مجلس دلایتك ایسی بایله
بولنمامی مستحسن اولیابده »
بتذکره‌نك ابتدالرنده اولان
سلطان بارکاه رسالت حیله‌سندن بر
معنا استخراجنده مضطر قالدم . حتی
تصورات بیانی اورمیش برخواجه‌یه دخی
کوستردیکم حالده موبی الیده تحیرده قالدی
زیرا ایدرم اکلایه بیلور ایسه‌کز جواب
ویریکزده بنده‌کزی شو کوکل عذابندن
قورتاریکز .
(سائل)

(قوقونوز)

صاچز صقالمز انارده‌ی عمر سرده‌نه بولمه بر
تشبیه کوردك نده ایشتدك ؟ نده یازان
ذاتك هانکی کتابدن الدیغنی بیلیرز . سکز
اون دفعه اوقوشق برمعنا چیقارمق بزده اصیب
اولمادی اکلایانه عشق اولسون . هله‌لر
کاهك نه‌اولدیغنی هیچ بیله‌مدیکمزدن بزی‌ده
مراق صاردی . باری تذکره‌نك عینی
کیم ایسه دیکر برتذکره ایله بزه اکلاتسه
اومراقدن قورتولسه‌ق .

=

چوجق یاپالرینه بر نمونه

جهلادن ذاتك بریسی اوقویوب یازه‌مدن
درجه‌ی نزوی حسن ایتمك اولمق عام
اتمك بتیله مکتبه کیرمش . بیچاره
اوبخت ایسه لقمهٔ بومیه‌سی تدارك ایتمه
داعما ایشتیده کوستده بولنه‌رق خانه‌سنه
اداره‌سیله اشتغال ایتمکده بولندیغندن چوج

عینا ورقه

قوقوز اداره خدمه

[illegible]

(سائل)

(توقوز)

[illegible]

برخانده برخسته

[illegible]

غزل حاجی فیش فیش

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فلانك ده ولو ايتدكلرينه دائر برفقره قارشلك يورويسى واسطه‌سيله افندينك رسيده سمع اطلاعى اولوبچه « جايب ! ايشته بنى براقوبده دوروبلو ايچكه نصل كيتمشلر » ديه تعجب ايدجكلردر .

شمدى اسيا وامريقادتكى اسراى زنجيرليه بدل بوندن اوچ يلك سنه مكره مابعدنلر اختمام اولدوب ما كيستنكدن تاجوبانلغه قدر خدمتلر انلره كوردريله جكدر .

اوزمان خلق دخيلم بوندن اوچ يلك سنه اول كلان مال قديمه نه قدر احتق ايمش كه بويله عقلى برحيوانى يالكز قارشيسنه كوبده كولمك دوبولغالرينه بورزنجير طاقدرق عدله عدله طولاشوب اوغاتى ايچون بسيلرلر ايمش ! ياخصوص برتنى سير ايدوبده كولمكه نصل وقت بولورلر ايمش » ديه شاشه جقلردر .

فنون وحكميات چوجقلر ايچون آلدن ، يالدن اوكرنيلوب معلومات بديه صورتنه كوب مثلا كتب قديمه‌ده « شئى اول شئى ثانى يه مساوى اولوبده شئى ثانيده شئى ثالثه مساوى اولورايسه شئى اولك ده شئى ثالثه مساوى اولمسى لازمكلور » كبى مباحثه‌لر راست كلدكجه زمان « امان يارب ! بوندن اوچ يلك سنه مقدم خلق نه قدر جاهل ايمش !! اوقى بونى ده بيلميه‌جك نه وار ايمش » ديه جلدبرمسى يه برحيرت ايچنده قاله‌جقلر . بزم كرتقرله دوروتى ، صفحاتى كوره‌بيلديكمز كبى انلر سيارانك دورونلرينى وآى الدين كوره‌جكلرندن وبزم شمدى روى ارضى خريطه اوزرنده سير ايتمه‌مز مقابل انلر كرچكدن كزدب جهاطرفى كوره‌جكلرندن شمدى بزده اولان فن هيئت ايله جغرافيانك التزياده استهزا ايده‌جكلر و « ارتق مبسداندر كوردكمز شئى ده كتابه يازمقدن بيوك حماقت اوله‌ماز » ديه‌جكلردر .

هله « بن سائرلرندن دها عقللى فيلسوفم » ديه ميدانه چيقان شارلاتانلرى شمدى بزم مال قديمه كاهنلرينى كوردكمز نظر تحقيردن دها احقر برنظرله كوره‌جكلرى بيوبدر .

ايشته اوزمان دخى بنه ترقى ايستيان فرقه‌لر بولنوب بنى بشرى دها ايشقه برحاله قويه‌جقمى ديه قفاتلاتوب طوراجق ور ديلومات ديديكى كبى انكلتره‌ده جمهوريت هوسلرى آتيجق اوزمان باش كوستره‌جكلردر .

—

برفصل برقرمديا

قوقونوز — قزى — برجاريه

قز آچار — قوقونوز قوغالار

قز — ايشته‌ديم . . ايشته‌ديم . ايشته‌ديم .

قو — نه خاطر ايچون آيستيه‌سنه‌يسك .

سنى كيدى اوتانوب عارلاتماز سنى سن بنم انكاركى تحويل ايده‌جكسك ها ! باقه‌يم سن كيم اولوبده سك كه حكمسك الاندن چيقمق ايستيورسك . ايكى درهم بيتكله باباكك قوستوجه ، برقطاريله ايله طاتيله جقسك اوله‌مى ؟ حقله خيرلى اولانى سنى دها ايى بيلرسك بوقسه بنمى ؟ قز عقلكى باشيكه طوپله باه كيكارك قيارم . بن اوبله ناز ماز ايستهم . بن سكا حريفك زنكين اولديغنى اكلادم . تحقيق ايتدم دريردم . ايشيتمبور ميسك ؟ يكرى يلك غروش ايرادى وارمش ايشيدنجه عقلم باشمدن چيقرايوردى . سن نه سويليورسك . دنياده بوندن دها اوزل ، دها نامرسلى آدم اوله‌بيلرمى ؟ عادتا حريفه بنم وارمجغم كليور .

(قز اغلايه‌رق)

هى ! هى ! هى ! هى !

قو — نه‌دار ! نه‌اولدى ؟ باقاريسك شوكا برده طورمشده اوتانه‌دن اغلايور ، جنلرى باشيمه طوپلامه ، علم‌اه سنى قنا ايدرم . اما نه اوله‌جق ؟ يكى چيقمه موده ينام افندمبلر . الله‌دن قورقانلر ، بابالردن اوتانانلر .

قز — آى افندم ! بنى محرم بكه وعد ايدن سن دكلمى ايدك ؟ سنمدن اذيتمز برشى يايدمى ؟ مجرم بكه وار ديه‌بنى تشويق ايدن سن دكلميسك ؟ شمدى نه‌اولمالر ايشقه‌سنه وبره‌جكم ديبورسك ! .

قو — اى نه‌اولمش صانكه ؟ وعد ايتمش ايسه‌ك ويرمه‌ك آشمدى ايدن دها زنكين چيقدى . محرم بك كوزل ايمش بنم نه وظيفه‌م ، زنكين طورركن كوزلمش ديه‌اوده قزويريلرمى ؟ ايلمزسه‌ك اوكون ، سنك پاره‌ديديكك چركين يله كوزلمشدير رحم پاره‌سى اولماندمانسايتده‌اولماز . اما اوندكى شيندى سويليورمشسك نكاحدن سكره آنى ده‌سورسك نكاحده كرامت واردر . بيك عيبت ديديكك نكاحدن سكره ظهوراييدر . لكن قباحت سنده طورمشده ، اوكوت ده نصيحت ديرورم .

ايشته‌سكا عارسزلق ايسته‌مم ميرورم كومزه‌لكلك لزومى يوق . بوكون كورديكم كله‌جك حاليدى كوردبم سنى كولوبز كوردمده باق .

جاريه‌قزى برطرفه جكدرك — ايشته‌يم يوكه ! سن بيلديرديكى ؟ هركس قوجه‌سنه اولوب طورركن نكاقوجه ويريورزده ايشته‌يورمسك ايشته‌دنيا بويله‌در . الله كوكن قدرينى تعيينى بيلمز . قدر قيمت بنده انه كيمز . آه نه اولوردى . بنى‌ده برقوجه‌يه ويرن بوكه ايدى . نازمازدكل ، پابوچسز قوشارايدم .

كچن كون خوجه‌افندينك سويلديكى آى قادين ديديكك صارماشيقه ، اركك ديديكك آغاجه‌بكزر . صارماشيق آغاجه صارلديغى بويله بيلميمى ؟ خوجه‌افندينك سوزى يك طوغريدر . كنده‌دن قياس ايدرم . رحمى صاغكن بناقلرم پاچاز كبى ، قلبمده راحت ايدى . شمدى بردرى بركيك قالدم هى كيدى كونلر ، هى كيدى كيجه‌لر ! قوم قيشده منظالسز باقاردم . شمدى انتيه سده زانغير زانغير نتريورم . كل بنى دكلده قوجه‌يه وارمه‌يه باق . دنياده كجه باشم بريى بوكنمدن لذتلى رشى اوله‌ماز . هيچ دكلسه انسان آقصرنجه برخير اوله بويله بولونور .

قز — جانم هيچ اوله‌شيمى ايدور ! عمرم يك كى برحوانى براقه‌جه‌ده او كلر صورمك اختيار حريفه نصل واريم ؟

جاريه — جانم آقرداش اوده عالمك مملكت كزر . كيم بيلير برنشقه‌سنى اوكه بولردى . نه اولدى ؟

قز — عمرم بكك رسمى كوستردك آه ! نه‌سويليورسك ؟ شونك يوزنده بن كره پروانه ، قربان اولديم . بويله ماه سيمالى برحوانى براقه‌جه‌ده قيرسقالى اوبوروشه يوزلى برحريفه زنكيندر ديه‌واريم ايشى بالبان باماك عقليله باشارم ها !

محرر و صاحب امتياز
احمد توفيق

نمره ۱۴ — چهارشنبه — فی ۲۸ مایس روزی سنه ۱۳۱۳ — نسخه ۱

قوقوزن

بوله بیلیر :
ای نقوشده بیوزن ایکی یوزی شاهین .
قصارا اوچ جهان بر قاقوردر .
دیدیکن جاریه کلمه ایچون بکزی بدی
قوروش ماهدر .
الی ایاقی توره بره
(ادبدن بر انتقادون زیاده بر الامان)
تکلیفی ! قوروشدر

اداره خانه‌سی :
قوبریس چوبرسنده لفقوشه‌ده (لمرس)
مطبعه‌سیدر
اعلانلرك بر سطرینه بش قروش التیر
مکاتیب مورود جناده ایدیلدیکی تقدیرده
پوسته اجرتی ویرلمیانلر نه قبول اولنمز
نسخه‌سی ۱ قروشدر

﴿ اون بش کونده بر کره اولیور صباح غزته‌سیدر ﴾

(اخطار ایله برابر رجا)

اوتات اقتضاسی :

کرك نقوشده‌دن کرك سیزدن داخلنده بولونه‌جه بدلاتی کوندرمالریکز ایچون اخطار رجا ایلرلنده ارتق اوصاقش بیه‌مش اولدی . بدلاتی کوندرمانکز ایچون آیت ایچمش اولانلریکز باری شبه‌دیه قدر الدارلریکز مراقلری کری کوندرمایه‌کز کاغذ پارلرنی اولسون تیب ایتمیه‌م . اکرچه انلرده کوندرمش ایسه‌کز مجبوراً بنده‌کزده ارتق قرنه‌نك آرقه‌سنی کسه‌جکم کبی اون درت نسخه‌ده قدر اولان احسانلرنی کیزه اولدیغنی اعلان ایدیجکیه قطعاً دین اولیکز .

بوندن سکرکی نسخه‌ده قدر بکلیه‌جکم . خرده کوندرسه‌جکم .

﴿ جدی محاور ﴾

– قوقوزن بابا ! اون بش کون ظرفنده ایشیتك حوادثلردن بکا بر سویلر میسك !

– قاپاسنه وارکم ندی سویلیه‌م . بنم ایشتکارلری سنده ایشیتدیورسك چوزکه بر آووج تمامکنك ایچنده . چیقان بر حوادث یارم ساعت ظرفنده هر طرفه یایلوب کیدیور .

– جانم اورامسی اویله اما ایشتمکدن ایشیتمکه فرق واردر

– اصل فرق اولور بنم ایشتدیکم انسان قولاغیدر . سلکی ایشك قولاغی دکل آ .

– خیر آ برادر بن بشقه درلو ایشیتدیرم سن بشقه یوله طوپلارسك .

– یك اعلا سن سویله‌ده بن تصحیح ایدیم .

– رجا کون اولیسی بر حوادث ایشتدم . کوکا اوروپا دولتلری صلح حقنده دیردکاری قراری باب عالیه بیان ایتمشلر

– قراری نه ایمش ؟

– قراری تسالیا قطعه‌سی کاملاً دولت علیه‌ده قالمه‌جقمش یونانستان اون ملیون لیرا تضمینات ویرمه‌جکمش . یونان وایورلرندن هیچ بریده عثمانلی لیاقلرینه کیرمه‌جکمش . عثمانلی ایله یونان حدودینك تفریق اولنه‌جغی محله یونان قلعه‌ویا استحکام انشا ایده‌مه‌جکمش خصوص قلیان تضمینات مقابل یونان کیریتك یاپمم قاچ قطعه‌سی دولت علیه‌یه ویریله‌جکمش دها بر طاقم تکلیفاتی قبول ایدیجکمش .

– اوروپا دولتلری بویله بر یوکی یونانه یوکلنه‌جکلرینه اینانیور میسك ؟

– نه بیلیرم الدیغم حوادثی سویلیورم

– یونلر هوای سوزلر هوایی یونان بویله بر یوکك التنه کیرمز .

– ندن کیرمه‌سون .

– جانلاده . انك ایچون .

– مادام که بر یوکی قالدیرمه‌یه چقدی التنه نیچون کیردی ؟

– کندی کوکیله‌ی کیردی سوقدیلر .

– هیچ بر دی ایشتمدکمن سوکر . زورله بر یوکك التنه کیر سوقه بیلیر .

– ایشته یونی ملی الدن ایاغدن طوتیه‌رق کوتوردیلر بو یوکك التنه سوقدیلر نه یاپسردی ایسه قوردولدی نه چاغردی ایسه . برازی باشدن چکدی برازی‌ده چچندن ایتدی سن اول ده کیرمه .

– والله خفسك برادر برآدی ایشتمیورك بویله آغیر بر یوکك التنه سوقیلی نصل ممکن اولور .

– بن سکا مرام اکلاتجه‌یه قدر دوبه بوز خندقی آلاتیرم سنده . ماشاالله جاقل طاشندن توتلی سوز تأثیر ایتدیرمه‌ند عشق اولسون بو قلعه‌سنده وار ایکن یکری سنه دها بشامسك ممکن دکل مرام اکلامازسك .

بن سکا بو مرام عقده‌سی دیرم سن ماشاالله تخته‌سی اکلادرسك . اویله بر قلعه سوز یکیرمك قابلدر .

– برادر بش کره بن بر سوز سویلیه‌م بر دراو سکا اکلاتیرام بر کون بیم‌ده حدت ایتدیکمی بیلی نکدیر ایلدیکمی کوردکی ؟ سن دائما بی تکدیر ایدرسك ایشته ایضاح ایتمدیکه اکلاته‌مایورم نه یاپیم ذهنم قیادر .

– قاچ آدمیردر کاوب کیدیورسك حالا « اسکی جوام اسکی طاس » .

– یك اعلا جانم بن انکار ایتمیورم نه حال ایسه عفو ایت .

– اغزیکی آچه‌جیکك کوزیکی آچ از اسکی قفایی ارتق دکشدر اکلادکی ؟

– یك ای بوندن صکره دقت ایدیرم شمدی مرامکی ایضاح ایت یونانی شو یوکك التنه ایستیدرك نصل سوقدیلر

– آی اوغلم یونانك یوکك التنه کیرمه‌سی مجازدر بو قصه توجه بر قرال جمال دکلدر . مثلا « بو کون اوفدر یاغمور یاغه‌جکه اولوقلر آقدی . درلر کلدی » دینلیور حالبوکه آقان اولوق دکل ایچندن نکن صودر کلان درلر دکل جیم بر صودر یونان ده ایشك التنه کیردی دیدیمه بوندن مرام آغیر بر تکلیفاتی بیان ایدی بوکی شلبره علم نظنده مجاز تعبیر ایدرلر اکلادکی ؟

– یك اعلا

– تخف بن اکلادکی دیورم سن یك اعلا دیه توصیف ایدیورسك

– اقدم عفو ایدرسکز اما بنم تفهام بر قدر شیئی استبعابه مساعد دکلدر بوش بر نفس تلف ایتمه سن بکا نرکچه اولدیغی مادمی ایضاح ایت بر قصه بندکز اویله مجاز ایمش بیلیم نه ایمش اکلادیم

– یك ایی شدی ایستدیکك مه ایدی سویله بقیم

– اوندن یونانك یوکك التنه کیردی دیورسك

– های او یوکك التنه یونان کیرمه‌جکنه من کیره ایدکه بنده الکمت فورتیله ایدیم اوغلم دوام یونان ایچون . نه بر تکلیفاتده

K.K.T.C. Devlet Arşivleri ve Araştırma Daireleri